

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

DOKTORA TEZİ

**TÜRKİYE’DE FONKSİYONEL ENTEGRE İDARE VE KONTROL
SİSTEMİNİN KURULMASI VE BENİMSENMESİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

İsmail Hakan ERDEN

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

ANKARA

2008

Her hakkı saklıdır

TEZ ONAYI

Prof. Dr. Hasan TATLIDİL danışmanlığında, İsmail Hakan ERDEN tarafından hazırlanan “**Türkiye’de Fonksiyonel Entegre İdare Ve Kontrol Sisteminin Kurulması Ve Benimsenmesi Üzerine Bir Araştırma**” adlı tez çalışması 28/03/2008 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy çokluğu ile Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı’nda **DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. Hasan TATLIDİL

Jüri Üyeleri:

Başkan: Prof. Dr. Gülcan ERAKTAN

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Üye : Prof. Dr. Hasan TATLIDİL

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Üye : Doç. Dr. İ. Coşkun CEYLAN

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Üye : Yrd. Doç. Dr. İlhami BAYRAMİN

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Toprak Anabilim Dalı

Üye : Yrd.Doç. Dr. Duygu AKTÜRK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi
Anabilim Dalı

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Orhan ATAKOL

Enstitü Müdürü

ÖZET

Doktora Tezi

TÜRKİYE’DE FONKSİYONEL ENTEGRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİNİN KURULMASI VE BENİMSENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

İsmail Hakan ERDEN

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Hasan TATLIDİL

Araştırmada Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin oluşturulması için gerekli çalışmaları yapmak, sistemin temel unsurlarını tanımlanmak suretiyle Ülkemizde var olan ilişkili faaliyetleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda rasyonel tarımsal planlamalar ve desteklemelerin yapılması için Avrupa Birliği ile uyumlu işleyen fonksiyonel bir sistemin oluşturulması ve sistemin çiftçiler tarafından benimsenmesi yönünde yürütülecek olan yayım çalışmalarına katkı sağlayacak bulguları ortaya koymak da hedeflenmiştir.

Araştırmanın ana kitlesini Ağrı ve Tekirdağ illeri Merkez ilçelerinde elli üç köyden toplam 200 çiftçi oluşturmaktadır. Bu çiftçiler her ilden 100 olmak üzere Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) kayıtlarından yararlanılarak ilin tarımsal özelliklerine sahip işletmeler arasından seçilen çiftçilerdir. Verilerin toplanmasında anket yöntemi kullanılmış ve elde edilen verilerin istatistiksel analizi yapılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkilerin tespit edilebilmesi için khi-kare testi uygulanmıştır.

Entegre İdare ve Kontrol Sistemi toprağını işleyen, toprağını tarıma hazır halde tutan “Çiftçiyi” desteklemektedir. Tapu sahibinden ziyade toprağı işleyenlerin önemsenmesi durumu sorulduğunda, çiftçilerin % 87’sinden olumlu görüş alınmıştır. Bu durumla ilgili olarak, 41 - 62 yaş aralığında olan çiftçilerinin % 67,2’sinin, entansif tarım yapan, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi yüksek çiftçilerin olumlu oldukları, köyde yönetime katılanların da bu durumu destekledikleri, çiftçi örgütlerine üye olan çiftçilerin de daha olumlu baktıkları bulunmuştur. Olumsuz olanlar, Ağrı ili merkez ilçe çiftçilerinden arazilerinin bir kısmını kiraya veren ve tarım arazisi küçük olanlar, Tekirdağ ili merkez ilçe çiftçilerinden ise gelir düzeylerini artırmak için arazi kiralayanlar olduğu anlaşılmış, arazi büyüklüğünün düşük oluşu da olumsuzluğa katkı sağlamıştır.

Sistemin uygulanması ve kabulü için öncelikle çiftçilere desteklemelerle sağlanan gelirden bir azalma olmaması ve özgün bir yaklaşımın geliştirilmesi gerekmektedir.

Mart 2008, 152 sayfa

Anahtar Kelimeler: Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS), Arazi Parsel Tanımlama Sistemi, Orto- görüntü, Referans parsel, Benimseme, Tarımsal yayım

ABSTRACT

Ph. D. Thesis

A RESEARCH ON DESIGNING AND ADOPTION A FUNCTIONING INTEGRATED ADMINISTRATION AND CONTROL SYSTEM (IACS) IN TURKEY

İsmail Hakan ERDEN

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Agricultural Economics

Supervisor: Prof. Dr. Hasan TATLIDİL

By this research it is aimed to make necessary studies to establish an Integrated Administration and Control System, to put forward the relational activities in our country via identifying the basic components of the system. In order to make rational agricultural plans and subsidies in this regards, it's also aimed to establish an EU compliant functioning system and to put forward the findings for publication studies which will be executed for the adoption of system by farmers.

Main mass of the research composed from 200 farmers in total from fifty three villages of Ağrı and Tekirdağ Central Districts. These 100 farmers from each province selected from the records of National Farmer Registration System, between the agricultural holdings having the agricultural attributes of that province. Questionnaire method has been used for data collection and statistical analysis of the obtained data has been realised. Additionally, khi-square test has been applied in order to determine the relation between the variables.

Integrated Administration and Control System supports the “farmers” who cultivate their land and keep it ready for agricultural activities. Farmers gave their positive response at a rate of 87% when the importance status is questioned; if the farmer cultivating the land rather than the owner of the land has of importance. Concerning this situation 67,2% of the farmers who are between the ages 41-62, dealing with intensive agriculture, having high level of education and income have positive opinions and the people who take part in administration of the village supported this idea, and it's found that farmers having Farmers' Association membership were more positive. Ones who have negative opinions in Ağrı central district came from the farmers who rent some of their land with small agricultural parcel and in Tekirdağ negative opinions came from the farmers who rent their land to increase their income level and also the having small size of land which is also contributed to these negative opinions.

For the implementation and acceptance of the system, first of all there shouldn't be any decrease in supports given to the farmers and the development of an original and regional approach is required.

March 2008, 152 pages

Key Words: Integrated Administration and Control System, Land Parcel Identification System (LPIS), Ortho-image, Reference Parcel, Adoption, Agricultural Extension.

TEŞEKKÜR

Tarımsal desteklemelerde çok ciddi bir reform niteliğinde olan ve desteklerden hak eden çiftçi ve işletmelerin yararlandırıldığı, üründen ziyade alanın dikkate alındığı ve tarımda ikinci öncelik olarak kabul edilen yepyeni bir sistemin, Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin kurulması ve benimsenmesi ile ilgili hazırlık çalışmaları yapma olanağı sağlayan, araştırmanın her aşamasında bilgi, öneri ve yardımlarını esirgemeyerek akademik ortamda olduğu kadar beşeri ilişkilerde de engin fikirleriyle yetişme ve gelişmeye katkıda bulunan danışman hocam sayın Prof. Dr. Hasan TATLIDİL'e, çalışmalarım süresince desteklerini esirgemeyen bir hoca bir dost olarak sayın Doç. Dr. İ. Coşkun CEYLAN'a, değerli hocam Yrd. Doç. Dr. İlhami BAYRAMİN'e, ve Araş. Gör. Özdal KÖKSAL'a yardım ve ilgilerinden dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca, çalışmalarım süresince büyük bir hoşgörü ve sabır gösteren eşim Ferahnaz ERDEN'e, beni sürekli destekleyen kızım Sera'ya ve yardımlarından dolayı oğlum Can'a en derin duygularla teşekkür ederim.

İ.Hakan ERDEN
Ankara, Mart 2008

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
SİMGELER DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
2. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1 IACS ve Unsurları Konusunda Yapılan Araştırmalar	6
2.1.1 Türkiye’de yapılan araştırmalar	6
2.1.2 Diğer ülkelerde yapılan araştırmalar	9
3. MATERYAL VE YÖNTEM	12
3.1 Materyal	12
3.2 Yöntem	14
3.2.1 Üreticilerle ilgili örnekleme çalışması ve anket formlarının hazırlanması	14
3.2.2 Anket uygulaması	15
3.2.3 Verilerin değerlendirilmesi	16
4. ARAŞTIRMA BÖLGELERİNİN TANITILMASI	17
4.1 Coğrafi Konumu	17
4.2 Topoğrafya ve Toprak Yapısı	18
4.3 İklim Özellikleri	18
4.4 Nüfus Durumu	19
4.5 Eğitim Durumu	19
4.6 Ulaşım, Haberleşme ve Diğer Altyapı Durumu	20
4.7 Tarımsal Yapı	20
5. TÜRKİYE’DE TARIMSAL DESTEKLEMELERİN GENEL DURUMU	23
6. ENTEGRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİ VE SİSTEMLE İLGİLİ TÜRKİYE’DE GÜNÜMÜZE KADAR YAPILAN ÇALIŞMALAR	30
6.1 Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin Tanımı ve Kapsamı	30
6.2 Sistemin Temel Unsurları	31
6.2.1 Entegre sistem	31
6.2.1.1 Bilgisayar destekli veri tabanı	31
6.2.1.2 Arazi parsel tanımlama sistemi	32
6.2.1.3 Ödeme haklarının tanımlanması ve kaydına yönelik sistem	44
6.2.1.4 Destek başvuruları	44
6.2.1.5 Entegre kontrol sistemi	45
6.2.1.6 Destek başvurusu yapan çiftçiler için bir kayıt sistemi	46
6.2.2 Hayvan kimlik ve kayıt sistemi	46
6.3 IACS/LPIS İlgili AB’deki Uygulamalar	47
6.3.1 AB’deki LPIS uygulamalarına ait genel durum	47
6.3.1.1 LPIS’den sorumlu kurum	47
6.3.1.2 LPIS ile ilgili yasal düzenleme durumu	48
6.3.1.3 Referans parsel kullanımı	48
6.3.1.4 LPIS ile ilgili görüntü kullanım durumu	49
6.3.1.5 Orto foto yenileme durumu	50
6.3.1.6 LPIS’in web kullanımına elverişlilik durumu	50

6.3.2 Üye ülkelere ilişkin örnekler.....	51
6.3.2.1 İtalya	51
6.3.2.2 Slovenya.....	54
6.3.2.3 Çek Cumhuriyeti	55
6.4 IACS ile İlgili Türkiye’de Günümüze Kadar Yapılan Çalışmalar	59
7.1 Çiftçi Görüşmeleri.....	65
7.1.1 Sayısallaştırılmış tarımsal parsellere, çiftçi beyanına dayalı görüşmeler ve bulgular	66
7.2 Anket Uygulaması ve Bulgular.....	68
7.2.1 Kişisel özellikler	68
7.2.1.1 Yaş.....	68
7.2.1.2 Cinsiyet	69
7.2.1.3 Medeni hali.....	70
7.2.1.4 Eğitim düzeyi	71
7.2.1.5 Köyde yönetime katılma	72
7.2.1.6 İşletmede kayıt tutma.....	73
7.2.1.7 Gelir düzeyi	75
7.2.1.8 Kredi alma.....	76
7.2.1.9 Sosyal güvenlik.....	78
7.2.1.10 Ürün sigortası.....	80
7.2.2.1 Mülk arazi genişliği	84
7.2.2.2 İşletme büyüklüğü	86
7.2.2.3 Desteklenen arazi büyüklüğü	88
7.2.2.4 Sulama	89
7.2.2.5 Ürün deseni	90
7.2.2.6 Makine varlığı	91
7.2.2.7 Hayvan varlığı.....	93
7.2.3 Haberleşme davranışları	93
7.2.3.1 Televizyon izleme sıklığı.....	94
7.2.3.2 Gazete okuma sıklığı	95
7.2.3.3 Bilgi kaynakları.....	97
7.2.4 Yayın faaliyetlerine katılma.....	98
7.2.5 IACS sisteminin yayılması ve benimsenme	100
7.2.5.1 IACS sisteminin uygulanması.....	100
7.2.5.2 Toprağı işleyene öncelik verilmesi	101
7.2.5.3 Sistemin uygulanmasının kolaylaştırılması.....	114
7.2.5.4 Çiftçilerin sistemin uygulanmasına ilişkin görüşleri.....	116
8. SONUÇ	118
KAYNAKLAR.....	126
EKLER	134
EK 1 Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Çiftçi Sunumu.....	134
EK 2 Sayısallaştırılmış ve Sayısallaştırılmamış Orto-Görüntü.....	134
EK 3 Anket Formu.	134
EK 1 Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Çiftçi Sunumu.....	135
EK 2 Sayısallaştırılmış ve Sayısallaştırılmamış Orto-Görüntü.....	142
EK 3 Anket Formu	145
ÖZGEÇMİŞ	151

SİMGELER DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABGS	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
AGEA	Agricultural Payment And Control Agency (Tarımsal Ödeme ve Kontrol Ajansı)
AKP	Arazi Kullanım Planları
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
ÇATAK	Çevre Amaçlı Tarımsal Alanların Korunması
ÇKS	Çiftçi Kayıt Sistemi
DEM	Digital Elevation Model (Sayısal Yükseklik Modeli)
DGD	Doğrudan Gelir Desteği
GCP	Ground Control Point/s (Yer Kontrol Noktaları/sı)
GERK	Graphical Agricultural Unit of Holdings (Grafiksel Tarım İşletmesi Birimi)
GIS	Geographical Information System (Coğrafi Bilgi Sistemi)
IACS	Integrated Administration and Control System (Entegre İdare ve Kontrol Sistemi)
JRC	Joint Research Centre (Ortak Araştırma Merkezi)
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsleri
LPIS	Land Parcel Identification System (Arazi Parsel Tanımlama Sistemi)
MERNİS	Merkezi Nüfus İdare Sistemi
ÖSYM	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
STATİP	Sorunlu Tarım Arazilerinin Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi
SYM	Sayısal Yükseklik Modeli
TKB	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
TRT	Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
TSB	Tarım Strateji Belgesi
TSKB	Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜGEM	Tarımsal Üretimi Geliştirme Genel Müdürlüğü
TV	Televizyon
TZOB	Türkiye Ziraat Odaları Birliği
YKN	Yer Kontrol Noktaları/sı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 6.1 Arazi parsel tanımlama sisteminin IACS ile ilişkisi (Kay and Leo 2005).....	32
Şekil 6.2 Ortorektifikasyon, hassasiyet doğrulama işlemi (Anonymous 2007).....	34
Şekil 6.3 Blok LPIS’lerin oluşturulması (Kay 2006),.....	36
Şekil 6.4 Fiziksel blok (Zloty 2007)	36
Şekil 6.5 Tarımsal parsel (Zloty 2007)	37
Şekil 6.6 Çiftçi bloğu (Zlot 2007).....	37
Şekil 6.7 Kadastro parseli (Zloty 2007)	38
Şekil 6.8 AB ülkelerinde uygulanan referans parsel türleri (Anonymous 2007a).	39
Şekil 6.9 Tarımsal parselin yerinin belirlenmesi (Anonymous 2007)	43
Şekil 6.10 LPIS’in tarımsal altyapı açısından görev aldığı alanlar (Leo 2005).....	44
Şekil 6.11 LPIS’den sorumlu kurum (Kay and Milenov. 2007).	47
Şekil 6.12 LPIS ile ilgili yasal statüyü tanımlayan ulusal bir dayanağın mevcudiyeti (Anonymous. 2007a).....	48
Şekil 6.13 Görüntü kullanım durumu (Anonymous. 2007a)	49
Şekil 6.14 Orto foto yenileme durumu (Anonymous. 2007a).....	50
Şekil 6.15 LPIS ile ilgili web siteleri (Kay and Milenov 2007).....	51
Şekil 6.16 İtalya’da üzüm yetiştirilen alanların Web tabanlı CBS kayıtları (Anonymous. 2005)	53
Şekil 6.17 İtalya’da zeytin alanlarına ilişkin Web tabanlı CBS kayıtları (Anonymous. 2005)	53
Şekil 6.18 Slovenya’da çiftçi kaydı ara yüzü (Petrosev ve Rotter 2007).....	55
Şekil 6.19 LPIS haritası ve çiftçi deklarasyonunun alındığı basılı form (Trojáček 2007).....	57
Şekil 6.20 Çek Cumhuriyeti’nde blok sınırlarının sayısallaştırılması (Trojáček 2005).....	58
Şekil 7.1 Tekirdağ merkez ilçe’de beyan edilen ve sayısallaştırılan alanın oransal farkı	67

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1 Ağrı ili tarla ürünlerinin ürün grupları itibariyle ekiliş oranları dağılımı (Anonim 2007b)	21
Çizelge 4.2 Tekirdağ ili tarla ürünlerinin ürün grupları itibariyle ekiliş oranları dağılımı (Anonim 2007e)	21
Çizelge 5.1 Yıllara göre desteklemeler (Milyon YTL). (Anonim 2007h)	28
Çizelge 7.1 ÇKS’de çiftçi olarak kabul edilen ve araştırma kapsamında çalışılması planlanan kişilerin tarımsal faaliyet durumları	65
Çizelge 7.2 Tekirdağ merkez ilçe’de beyan edilen ve sayısallaştırılan alan farkı	67
Çizelge 7.3 Çiftçilerin yaşı	68
Çizelge 7.4 Çiftçilerin cinsiyetlerine göre dağılımı	69
Çizelge 7.5 Çiftçilerin medeni halleri	70
Çizelge 7.6 Çiftçilerin eğitim düzeyi	71
Çizelge 7.7 Köyde yönetime katılma	73
Çizelge 7.8 İşletme ile ilgili kayıt tutma	74
Çizelge 7.9 Çiftçilerin gelir düzeyi	75
Çizelge 7.10 Kredi alma	77
Çizelge 7.12 Emeklilik	79
Çizelge 7.13 Ürün sigortası yaptırma	80
Çizelge 7.14 Çiftçi örgütlerine üyelik	82
Çizelge 7.15 İşletme egenim biçimi	84
Çizelge 7.16 Mülk arazi genişliği	85
Çizelge 7.17 İşletme büyüklüğü	87
Çizelge 7.18 Desteklenen arazi büyüklüğü	88
Çizelge 7.19 Sulu tarım düzeyi	90
Çizelge 7.20 Ürün deseni	91
Çizelge 7.21 Traktör varlığı	92
Çizelge 7.22 Hayvan varlığı	93
Çizelge 7.23 Televizyon izleme sıklığı	95
Çizelge 7.24 Gazete okuma sıklığı	96
Çizelge 7.25 Bilgi kaynakları	97
Çizelge 7.26 Yayın elemanları ile görüşme sıklığı	99
Çizelge 7.27 IACS sisteminin Türkiye’de uygulanması	100
Çizelge 7.28 Toprağı işleyene öncelik verilmesi	102
Çizelge 7.30 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin eğitim düzeyi ile ilişkisi	105
Çizelge 7.31 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin çiftçilerin köyde yönetime katılma ile ilişkisi	106
Çizelge 7.32 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin gelir düzeyi ile ilişkisi	107
Çizelge 7.33 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin çiftçi örgütlerine üyelik ile ilişkisi	109
Çizelge 7.34 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin işletme egenim biçimiyle ilişkisi	110
Çizelge 7.35 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin mülk arazi genişliği ile ilişkisi	111
Çizelge 7.36 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin ürün cinsi ile ilişkisi	112
Çizelge 7.37 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin hayvan varlığı ile ilişkisi	113
Çizelge 7.38 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin traktör varlığı ile ilişkisi	114

Çizelge 7.39 IACS sisteminin uygulanmasını kolaylaştırma.....	115
Çizelge 7.40 Çiftçilerin IACS sisteminin uygulanmasına ilişkin görüşleri	116

1. GİRİŞ

Ülkemiz coğrafi yapısı ve ekolojik koşullar nedeniyle tarımsal üretimde miktar ve ürün çeşitliliği yönünden büyük bir potansiyele sahip olmakla birlikte, bu potansiyelin uluslararası rekabet ortamında varlığının kanıtlanmasının, kaynakların akılcı ve planlı kullanılması, dinamik, mevcut şartlara uyum gösterebilen politika seçeneklerinin belirlenmesi ve uygulanması halinde mümkün olacağı tabiidir.

Son yıllarda değişen ulusal ve uluslararası koşullar yeni fırsatları yaratırken, tarım ve gıda sektöründe yıllarca oluşturulan farklı yaklaşımlar ne yazık ki kendi kendine yeterli olmaya yönelik politikaların oluşturulmasını amaçlayan reformların gerekliliğini de gündeme getirmiştir.

Uygulanan tarım politikaları incelendiğinde aşağıdaki değerlendirmeleri yapmak mümkündür (Anonim 2004c);

- a. Tarımsal destekleme politikalarının kapsamına giren ürünlerin seçiminde, sayısında ve destekleme yöntemlerinde belli bir istikamette olmayan sürekli değişimler olmuştur.
- b. Destekleme kapsamına alınacak ürünlerin seçiminde hayvansal ürünler aleyhine bir dengesizlik olmuştur.
- c. Destekleme politikalarının uygulanmasında birden fazla kurumun sorumlu olması ve kurumlar arasında uyumun sağlanamaması, ilgili politikaların oluşturulması ve uygulanmasını olumsuz yönde etkilemiştir.
- d. Destekleme politikalarının oluşturulmasında çoğu zaman ani ve yeterince irdelenmeyen kararlarla hareket edilmiş ve uygulamalarda siyasi müdahaleler etkili olmuştur.
- e. Desteklemelerin bütçedeki gerçek yükü şeffaf bir biçimde ortaya konulamamış, yükün büyük bölümü Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) ve T.C. Ziraat Bankasının üzerinde görev zararlarına yol açmıştır.

f. Çiftçilerin eğitim seviyelerinin düşüklüğü ve iyi örgütlenememeleri tarım politikalarının uygulanmasını güçleştirmiştir.

g. Dünya fiyatları gözetilmeksizin açıklanan yüksek taban fiyatları, desteklenen ürün miktarının artmasına ve dolayısıyla stokların oluşmasına neden olmuştur. Stokların ihraç yoluyla eritilmesi ise görev zararlarını doğurmuştur.

h. Fiyat yoluyla destekleme alımlarının iktisadi göstergeler yerine siyasi kaygılarla belirlenmesi, üretici gelirlerinde belirsizlik yaratarak istikrarsızlığa yol açmış ve zaten dengesiz olan gelir dağılımını daha da bozmuştur.

ı. Türkiye’deki tarım politikalarının uzun vadeli olmaması, üreticilerin uzun dönemli ve kalıcı karar vermesini engellemiştir.

Ülke tarımının devlet desteğine gereksinim duymayacak bir sosyo-ekonomik ve teknolojik gelişmişlik düzeyine henüz ulaşamamış olması nedeniyle desteğin devam etmesi bir zorunluluktur. Bununla birlikte, destekleme uygulamalarının, gerek kamu finansmanı ve gerekse etkinlik ve verimlilik, gelir bölüşümü, teknoloji kullanımı vb yönleriyle başarısız olduğu yönünde eleştirilerin, büyük ölçüde gerçeği yansıttığı söylenebilir. Bu başarısızlıklar, desteklemelerin tamamen ortadan kaldırılmasını değilse de, destekleme politikalarının çok ciddi bir reforma tabi tutulması gereğini vurgulamaktadır.

Hangi tür politika önlemi uygulanırsa uygulansın önemli olanın, desteklerden hak eden çiftçi ve işletmelerin yararlandırılması olduğu gerçeğinden hareket edilmeli ve bu doğrultuda politikalar üretilmelidir.

Avrupa Birliği’nde (AB) tarımsal desteklemelerin sağlıklı bir şekilde idaresi ve kontrolü için oluşturulmuş mekanizmaları kapsayan bir sistem olan Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (Integrated Administration and Control System - IACS¹) çiftçilere yapılan

¹ IACS kısaltması; Entegre İdare ve Kontrol Sistemi için (IACS) için (LPIS) olarak AB’ne uyum sürecinde aynı terminolojinin sağlanması için kullanılmaktadır.

yardımların doğru olarak ödenmesini ve yanlış beyanların engellenmesini sağlar iken, özellikle arazisini işleyen, tarımla uğraşan çiftçinin işlediği arazi ile ilgili olarak desteklenmesine olanak tanımaktadır.

Aynı yaklaşımın Türkiye’de de benimsenmesi durumunda ülkemizde bugüne kadar uygulanmakta olan tarımsal politikalarla geliştirilen desteklemelerde köklü değişikliklere neden olacaktır.

Entegre İdare ve Kontrol Sisteminde (IACS) her türlü tarımsal faaliyetin tapu ile ilişkilendirilmesi, sadece tapu beyanı ile desteklemelerden faydalanmaya olanak tanınması yerine, arazinin işlenmesi, iyi tarım ve çevre koşulları göz önünde tutularak toprağın tarımsal faaliyete hazır halde tutulması başlı başına bir yeniliktir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (TKB) Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (TÜGEM) bünyesinde “Türkiye’de Entegre İdare ve Kontrol Sistemi’nin Oluşturulması ve Arazi Parsel Tanımlama Sistemi’nin (Land Parsel Identification System - LPIS²) kurulması” konularını kapsayan bir AB projesi yürütülmektedir. IACS sisteminin temel unsurları, bilgisayarlı veri tabanı, arazi parsel tanımlama sistemi, ödeme haklarının tanımlanması ve kaydına yönelik sistem, destek başvuruları, entegre kontrol sistemi ve destek başvurusu yapan çiftçiler için bir kayıt sistemi, bilgisayarlı veri tabanı olarak bir çok benzer veri tabanının bulunduğu, ödeme haklarının Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) bünyesinde yerine getirilmeye çalışıldığı anlaşılmıştır.

Ancak Türkiye’de uygulanan ÇKS’de belge ibrazı (arazi aidiyet belgesi, çiftçi belgesi), muhtar ve aza onayı, kadastro geçen yerlerde örnekleme yöntemi ile mahallinde kontrol, kadastro geçmemiş yerlerin ise tamamında tespit işlemleri, köylerde ve ilçe müdürlüklerinde listelerin askıya çıkarılması, ön denetim ve şikayetlerin değerlendirilmesi, başvuru sahiplerinin özlük bilgilerinin, Merkezi Nüfus İdare Sistemi (MERNİS) ile çapraz kontrole tabi tutulması şeklinde bir kısım kontrol çalışmaları olmakla birlikte “Bölüm 6.2.1.5”de açıklanan ve AB’de uygulanmakta olan entegre kontrol sistemi ve IACS’da mevcut diğer sistemler bulunmamaktadır.

² LPIS kısaltması; Arazi Parsel Tanımlama Sistemi için (LPIS) olarak AB’ne uyum sürecinde aynı terminolojinin sağlanması için kullanılmaktadır.

Bu araştırma Türkiye’de illerin tarımsal yapıları ile çiftçilerin özellikleri, yetiştirilen ürün grupları, arazi kullanım kabiliyetleri, iklim durumu vb. özellikler dikkate alınarak belirlenen ve proje kapsamında yer alan Ağrı ve Tekirdağ illerinin Merkez ilçelerinde gerçekleştirilmiştir.

IACS sisteminin üreticiler tarafından benimsenmesi konusunun irdelendiği ve Türkiye’de ilk defa uygulanmasına başlanacak bir konuyu içeren orijinal bir çalışma olması araştırmanın önemini arttırmaktadır.

Bu araştırma ile işleyen bir Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin oluşturulması için gerekli çalışmaları yapmak, sistemin temel unsurlarını tanımlanmak suretiyle ülkemizde var olan ilişkili faaliyetleri ortaya koymak ve bu doğrultuda rasyonel tarımsal planlamalar ve desteklemelerin yapılması için AB ile uyumlu işleyen fonksiyonel bir sistemin oluşturulması ve sistemin çiftçiler tarafından benimsenmesi yönünde yürütülecek olan yayım çalışmaları için uygun yaklaşımın oluşturulmasına katkı sağlayacak bulguları ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma küçükbaş hayvanlarda kayıt sisteminin olmaması da göz önünde bulundurularak bitkisel üretim ağırlıklı olarak yapılmış olup, bundan sonraki araştırmalarda sistemin hayvansal üretim açısından da ele alınması yararlı olacaktır.

Sistemin ülkemiz için yeni ve hiç uygulanmamış olmasının yanı sıra, çiftçi beyanının esas olması, çiftçinin bu beyanına ilişkin kazandığı ödeme haklarını, işlediği arazilerinin görüntülerini internet üzerinden IACS sitesini kullanarak takip edebilmesinin mümkün bulunması, halen ülkemizde uygulanmakta olan destekleme sisteminden farklı bir sistemin bu sistem tarafından idare ediliyor olması bir teknolojik yeniliktir.

Bu amaca yönelik olarak, üreticilerin benimseme davranışları üzerinde etkili olan üretici koşulları (sosyo-ekonomik özellikleri, üretim deseni, işletme büyüklükleri, arazi mülkiyet durumu vb.) ile tarımsal desteklemelerde bir yenilik olarak IACS’nin benimsenmesi davranışı açısından üreticiler arasındaki sahip olunan koşullar bakımından gözlenen benzerlikler ve farklılıklar irdelenmiştir. Böylece, IACS’nin yayılması ve benimsenmesinde yayımın bir araç olarak daha etkin kullanımına olanak sağlayacak bulgular elde edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenlerin belirlenmesinde, IACS sisteminin ülkemizde henüz uygulanmaya başlanılmamış olması, ortaya koyacağı yeniliklerin çiftçiler tarafından ihtiyaç duyulan uygulamaları değil de AB'ne uyum sürecinde gerçekleştirilmesi gereken uygulamaları içeriyor olması göz önünde bulundurulmuştur.

Bir tarım işletmesinde; karar verme en önemli konulardan biridir (Husdal 1999). Genel olarak verilecek kararlar stratejik, politik, yönetim ve yürütme kararları olarak ayrılmaktadır. Araştırma konusu sistemin uygulanması için karar politik olup; bu doğrultuda getirilecek yeniliklerin ihtiyaçları karşılaması gerekmektedir. Rogers'a (1962) göre çiftçilerin ihtiyaçları karşılandığı sürece yenilikler daha kısa sürede benimsenmektedir.

Klasik yayılma ve benimseme araştırmalarında, haberleşme davranışları (televizyon izleme sıklığı, gazete okuma ve alma sıklığı, bilgi kaynakları) ve yayım faaliyetlerine katılma ele alınan önemli değişkenlerdir. Ancak, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından IACS sisteminin çiftçiler nezdinde tanıtılması amacıyla ülkesel bazda tanıtım faaliyetlerine henüz başlanmamış olması, var olan AB projesinin ülkesel uygulamaya geçiş öncesinde bir ön proje niteliğinde ve pilot çalışma olması, araştırmada ÇKS'de kayıtlı bulunan çiftçiler üzerinde çalışılması nedenleriyle yukarıda anılan değişkenler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Tez çalışması araştırmanın amacı, önemi ve kapsamının işlendiği giriş bölümü ile birlikte sekiz bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde konuyla ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılmış olan araştırmalara yer verilmiş, üçüncü bölümde kullanılan materyal ve yöntem açıklanmıştır. Araştırma bölgesi dördüncü bölümde tanıtılmış, beşinci bölümde desteklemelere ilişkin genel bilgilendirmede bulunulmuş, altıncı bölümde ise Entegre İdare ve Kontrol Sistemi tanıtılarak, araştırma bulgularına yedinci bölümde, sonuç ve öneriler ise sekizinci bölümde verilmiştir.

2. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Tarımsal yayım hizmetlerinin başarılı olmasında, bu hizmetlerin yürütülmesinde benimsenen yayım yaklaşımının etkisi büyüktür.

Ülkeler kendi farklı özelliklerine bağlı olarak ve kendi sorunlarını çözmeye yönelik farklı yayım sistemleri uygulamaktadırlar. Bu uygulamalar doğrultusunda yapılan yayım araştırmalarında bunlar incelenmektedir.

Ülkemizde çiftçilerin sosyo-ekonomik nitelikleri, bunların yenilikleri benimsemedeki etkileri ve haberleşme kanallarının yeniliklerin yayılma sürecindeki etkilerini inceleyen tarımsal yayım araştırmaları yapılmaktadır. IACS AB'ne uyum sürecinde gerçekleştirilmesi gereken ve üyelik için pasaport niteliğindedir. Sistemin kabulü yada uygulanmasından ziyade sistemin öncelikle ülke genelinde uygulanmaya başlayacak olması dikkate alındığında; IACS konusunda yapılan araştırmalar, sistemin çiftçilere anlatılması, getirdiği yeniliklerin aktarılması yayım çalışmaları ile sağlanacağı için, benimseme ve yayılma konularında yapılan araştırmalar kadar önem kazanmaktadır.

Bu yüzden, IACS ile ilgili yurt içi ve dışında düzenlenen toplantı ve seminerlerde sunumu yapılan çalışmalar araştırma kapsamında değerlendirilmiştir.

Konu ile ilgili araştırmalar bölümü, IACS ve unsurları konusunda yapılan yurt içi, yurt dışı çalışmalar olmak üzere iki alt başlığa ayrılarak incelenmiştir.

2.1 IACS ve Unsurları Konusunda Yapılan Araştırmalar

2.1.1 Türkiye’de yapılan araştırmalar

Üçar ve Başayığit (2001), çalışmalarında uzaktan algılama tekniklerinin sulu tarımda kullanılmasının; suyun daha verimli ve etkin kullanılmasında, su kaynaklarının yönetiminde ve yönetim esnasında yöneticilere sağlayacağı avantajlar açıklamaya çalışmışlar, bu çalışmalar ışığında kaynaklarının etkin olarak kullanımını sağlamada gerekli olan parametrelerin belirlenmesinde uzaktan algılama tekniklerinden faydalanma hem zaman hem de maliyetin azaltılmasında büyük bir önem taşımakta

olduğunu, özellikle arazi kullanımı, bitki deseni ve yaprak alan indeksi gibi bitkiye ait özelliklerin doğrudan uzaktan algılama teknikleriyle belirlenmesi yapılabildiğini belirtmişlerdir. Yine çalışmalarında günümüzde 1 m çözünürlüğe sahip IKONOS gibi yüksek çözünürlüklü uyduların parsel bazında yapılacak çalışmalarda uygulanabilirliğinin belirlenmesi için de çeşitli çalışmalar yapılmasının gerektiğini ifade etmişlerdir. Sulamadan dolayısıyla sulu tarımdan beklenen faydanın sağlanabilmesi için de kısa sürede istenilen bilgileri kullanıcıların hizmetine sunabilen Uzaktan Algılama tekniklerinin kullanımının yaygınlaştırılması gerektiğini ve sulama şebekelerinin etkin bir şekilde yönetilmesinde bu tekniklerin kullanılmasıyla objektif ve sağlıklı veriler sağlanacağından, yöneticilere karar alma aşamasında kolaylık getireceğini vurgulamışlardır.

Tuğaç ve Torunlar (2002), Ankara ilinde, Haymana- Gölbaşı kara yolunun 22. Km sinde bulunan toplam 968 ha'lık bir alana sahip olan Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Çiftliği ile Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Kenan Evren Araştırma ve Uygulama Çiftlikleri arazilerinde yollar, parseller ve gölete ait noktalarının GPS aleti yardımıyla koordinat okuması yapılmış, jeolojik gözlemler yapılarak alana ait detay jeolojik haritalar elde edilmiştir. Çalışmada alana ait toprak, jeolojik, parseller, yollar vb. kapsamlara ait haritalar yapılmış, toprak, jeolojik, meteorolojik ve parsel bazında ürüne ait veri tabanları depo edilip haritalarla ilişkilendirilerek sağlıklı sorgulamaların yapılmasına zemin oluşturulmuştur. Proje sonucunda, öncelikle alanın mevcut arazi kullanım durumu tespit edilmiştir. Ürün cinsine göre yetişebilir uygun alanların tespitiyle; optimum şartlarda ürüne uygun yetiştirme alanlarının belirlenmesi ile planlı bir arazi kullanım planlaması gerçekleştirilmiştir. Alanın sayısal arazi modeli oluşturulmuş, 1980 ve 1999 yıllarına ait hava fotoğrafları karşılaştırılarak alanda bulunan gölete ait değişimler ortaya çıkartılmıştır.

Ünal vd. (2002), uydu görüntüleri kullanılarak Gaziantep ilindeki tarımsal alanların belirlenmesi projesi kapsamındaki çalışmada, CBS ve uzaktan algılama teknikleri kullanılarak Gaziantep ilindeki tarım alanlarının özellikle ilde ekonomik önemi fazla olan antepfıstığı ve zeytin alanlarının miktarı ve dağılımı belirlenmiştir. Bu amaçla Gaziantep ilini kaplayan farklı iki döneme ait uydu görüntüleri yer doğrulama verileri ile birlikte değerlendirilerek öncelikle ildeki tarım alanı, orman - mera, ve tarım dışı alan olmak üzere üç ana grupta toplanmıştır. Daha sonra tarım alanları içerisinde

yoğunlaşarak bu alandaki iki alt sınıf tarla alanları ve meyvelikler olarak tespit edilmiştir. Görüntü sınıflama sonucu elde edilen istatistikler il ve ilçe bazında verilmiştir.

Tiryakioğlu (2003), Avrupa Birliği'nde IACS ve Türkiye'de uygulanabilirliği konulu uzmanlık tezinde, sürekli bir değişim içinde olan IACS hakkında, tezin gerçekleştiği yıla kadar olan gelişmeler ve o yıllarda mevcut olan AB Tüzük ve Yönetmelikleri incelenerek elde edilen bilgiler aktarılmış, Türkiye'de IACS ile ilgisi bulunan TKB bünyesindeki ve dışındaki kuruluşlar ve çalışmaları incelenmiştir.

Günek vd. (2004), uzaktan algılama destekli Fırat Üniversitesi Kampus Bilgi Sistemine ilişkin araştırma; üniversitenin mevcut tesislerini bilgisayar ortamına aktarmak, tesisleri daha verimli, güvenli, kontrollü kullanabilmek ve her türlü alt yapı ve personel bilgilerine hızlı ulaşabilmek amaçlanmış, güvenli verileri elde etmek için uzaktan algılama tekniği kullanarak yüksek çözünürlüklü uydu görüntülerinden yararlanılmış, kampus sahasını kapsayan 8X8 km boyutlarında Quickbird görüntüsü temin edilmiş, TNTmips programı kullanılarak 1/25000'lik ölçekli topografya haritası, 1/1000'lik imar planları, 1/5000'lik uçuş planları ve uydu görüntüleri koordinatlandırılmış, görüntü yardımıyla kampus içindeki bina, yol, spor tesisleri, yeşil alanlar vb. bilgiler işlenmiş, bu tabakalardaki nesnelerin öz nitelikleri girilerek sorgulamaya hazır duruma getirilmiş ve hizmete sunulmuştur.

Anonim (2005), “Türkiye, Balıkesir - Burhaniye Zeytin Yetiştirme Alanlarının Belirlenmesi ve Zeytin Veritabanının Oluşturulması” pilot projesi, TKB Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nce 2004 yılının Mart ayında IACS (IACS: Integrated Administration and Control System)' ın tam bir uygulaması olarak başlatılmış, proje kapsamında zeytin veritabanı oluşturulması ve çiftçi bildirimlerinin karşılaştırılması yapılmış, OLI-GIS sistemi sadece zeytinlik olarak beyan edilen parsellerdeki zeytin ağaçlarını belirlemek ve saymak, bu sistemin Türkiye koşullarında uygulanabilirliğini görmek ve güvenilir zeytin veri tabanı oluşturmak için kullanılmıştır.

2.1.2 Diğer ülkelerde yapılan araştırmalar

Bellow and Goham (1992), ABD’de yapılan bir çalışmada Mississippi ve Arkansas eyaletlerinde fasulye, mısır, pirinç ekim alanları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada bitkilerin gelişme dönemlerine ait Landsat uydu görüntüleri rastgele seçilen parsellerde yapılan yer ölçümleri ile ilişkilendirilmiş ve istatistiksel hesaplamalar yolu ile anılan tarım ürünlerinde ekiliş alanları bulunmuştur.

Avrupa Denetçiler Mahkemesi (2003), Mayıs ayında iç kontrol sistemlerin değerlendirilmesi ile ilgili eğitim çalışmasında, mahkeme tarafından yapılan sunumda, IACS’ın çiftçilere yapılan ödemelerde temel kontrol sistemi olduğu, 2000 yılında 25 milyar Euro’dan fazla miktarda bir ödemenin IACS kapsamında yapıldığı ve Ortak Tarım Politikası ödemelerinin % 64’ünü oluşturduğu, 2004 yılında bu oranın % 80’in üzerinde olduğu belirtilmiştir. Kontrol mekanizmasının temel özellikleri üzerinde durulmuş, denetçinin görevleri, denetim yaklaşımı ve uygulamalar anlatılmış, denetçilerin performansları ve elde edilen sonuçlar üzerinde durulmuştur.

Leo (2003), çalışmasında; 15 üye ülke ve gelecekteki 10 yeni üye ülke açısından IACS ve LPIS’e genel bir bakış yaparak gelişmeleri ortaya koymuş, tarım parseli için referans parsellerinde kullanılmak üzere tek bir tanım kavramını belirtmiş, IACS içinde sayısal bir LPIS’in zorunluluk olduğunu, üye ülkelerin 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren sayısal LPIS’e geçmiş olacaklarını, halen yeni aday ülkelerden Slovakya, Macaristan ve ek Cumhuriyetinin ortofoto ve ifti blokları kullandıkları, Malta’nın tarım parseli, Slovenya ve Polonya’nın kadastra parseli, Estonya ve Litvany’anın fiziksel blok kullandıklarını, 15 üye ülkenin büyük çoğunluğunda fiziksel blok kullanıldığını ve 2003 yılı ortalarında tüm üye ülkelerde ortofoto oluşturulmasının tamamlanmış olacağını belirtmiştir.

Garinet (2006), IACS’ın yeni nesil mimarileri üzerine yapmış olduğu çalışmada, IACS’ın kurulması veya mevcut IACS’ın yenilenmesi için bazı kilit mimari kavramları ortaya koymuş olup, bu kavramlar sadece teknolojiye yönelik olmayıp, özellikle coğrafi veriyle ilgili veri modeli ve yönetimini ele almaktadır. Çalışmada, Ortak Tarım Politikasının sürekli bir değişim içinde olduğu, bu nedenle IACS/LPIS sistemlerinin de tepkisel bir nitelik arz etmesi gerekmekte olduğunu, dolayısıyla, veri ve uygulama

mimarisinin esnek olması gerektiğini ifade etmiştir. IACS yazılımlarında esnek mimarilerin, veri modellemeye, iş verisi ve referans veri arasındaki ayrım, veri yönetimi ve uygulamaları arasındaki ayrım ve de hizmete yönelik mimarilere dayalı sürdürülebilir bir alt yapıyla mümkün olacağını belirtmiştir.

Gobin *et al.* (2006), tarımda grafiksel veriye dayalı yeni hizmetler içerisinde kalıcı otlakların korunması ve bakımı konulu çalışmalarında; doğrudan ödeme alan tüm çiftçiler kalıcı otlakların korunması ve bakımıyla ilişkili standartları içeren zorunlu çapraz uyuma konu olduğu vurgulanmış, kalıcı otlak alanlarının tarımsal arazilere oranı, bölgesel düzeyden AB’de üye ülke düzeyine kalıcı otlakların korunmasının kontrol edilmesi ve izlenmesi için basit bir araç niteliğinde kabul edildiği belirtilerek, kalıcı otlakların tarımsal arazilere oranı (ulusal oranı) sabit olabileceği gibi çeşitli tarımsal- ekolojik ve sosyo-ekonomik faktörlerden etkilenebileceği ifade edilmiştir. Çalışmada, kalıcı otlakların kontrolü ve izlenmesinin yönetimi, mekansal geçici analiz için imkan sağlayan kapsamlı bir coğrafi bilgi platformunun oluşturulmasını gerektirdiği, LPIS’teki fiziksel bloklar, ilotlar veya kadastral referanslara göre IACS kaydının yapıldığı durumlarda, coğrafi ilişkilerin kurulması daha zor olup, mekansal geçici analizlerdeki hatalara konu olduğu vurgulanmıştır.

Milenov and Kay (2006), AB üye ülkelerinde LPIS uygulamasına ilişkin durumun ortaya konduğu çalışmada, IACS – GIS’in doğru olarak güncellenmesinde AB üye ülkelere daha iyi bir şekilde yardımcı olabilmek için, JRC’nin (Joint Research Centre) MARS-PAC bölümü, üye ülke idarelerinden LPIS uygulamasına ilişkin duruma dair sistematik güncel bilgiyi toplandığını belirtmiş, bu bilginin ulusal düzeyde ortofoto kapsamına ilişkin bilgiyi; referans parselin tanımını; LPIS güncellemesi için oluşturulan iş akışını; ortaya konulan toleransları, sağlanan istatistikleri vb. içerdiğini, uygun tedbirleri ve önerileri tanımlayabilmek için, toplanan bilginin ise karşılaştırmalı analizi ve gözden geçirmeyi mümkün kılacak biçimde ve kesin bir şekilde organize edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Çalışmada, AB üye ülkelerinin idarelerinden toplanan, her bir ülkenin stratejileri, yöntemsel yaklaşımları ve de LPIS’in güncellenmesi için iş akışı organizasyonu hakkındaki verinin kısa bir analizi yapılmaktadır. Orto-görüntünün güncellenmesi, blok sınırlarının güncellenmesi ve %75 ve 90 kuralının uygulanması (Komisyon Tüzüğü 796/04, Madde 6.2) gibi bazı spesifik konulara da dikkat çekilmektedir. Bazı üye ülkelerde LPIS’in, IACS için sadece bir

destekleme aracı olduğu görülmekle birlikte, aslında birçok etki alanına veri sağlayan bir Arazi Yönetim Bilgi Sistemi haline gelmekte olduğu ifade edilmiştir. Bu durum, diğer bilgi tabakalarına entegre olma olanağı sağlayacağı ve muhtemelen, LPIS sisteminin kendisinin veri modelini değiştireceği, bu eğilim tüm AB  lkelerinde beklenmekte olduğu belirtilmiştir.

Kay and Milenov (2007), LPIS uygulamasına ilişkin AB  ye ülkelerindeki durumun ortaya konarak yapılacak güncelleme ve yenileme çalışmalarında yönetimlere yardımcı olmayı amaçlayan çalışmada ulusal düzeyde ortofoto kapsamasına ilişkin son durum ortaya konmuş, referans parsel tanımı,  ye ülkeler bazındaki kullanım durumları ve elde edilen sonuçlar, LPIS'in güncellenmesindeki iş akışı, blok sınırlarının güncellenme durumu, yapılan çalışmalara ilişkin uygulanan metodoloji, veri kaynakları bilgilerine yer verilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde yasal  er eve ve sorumlu kurumlar ülkeler bazında ortaya konmuş, yerinde kontroller ile LPIS'in güncellenmesinin belirlenmesi durumu, orto görüntünün rolü, ülkelerdeki çözünürlük ve hassasiyet durumları, LPIS'in web tabanlı kullanım durumları ortaya konarak,  ye ülkeler nezdinde yararlı bilgiler vermişler, LPIS'in bazı ülkelerde IACS'ın bir elementi olmaktan ziyade Arazi Yönetim Bilgi Sistemi olmaya başladığını belirtmişlerdir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 Materyal

Araştırmanın ana kitlesini Ağrı İli Merkez İlçesi ile Tekirdağ İli Merkez İlçesine bağlı köylerdeki çiftçiler oluşturmaktadır. Araştırmanın ana veri kaynakları ise çiftçilere yapılan anketler, çiftçi görüşmeleri, AB’de var olan Entegre İdare ve Kontrol Sistemi, bu sistemin unsurları ile ilgili Türkiye’de var olan benzer çalışmalar, bunlara ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’nda bulunan kayıtlar, Tekirdağ Merkez ilçe için sağlanan uydu görüntüleri ve araştıracının gözlemlerinden oluşmuştur.

Araştırmada IACS sistemini genel anlamda ortaya koymak, irdelemek ve çiftçiler tarafından benimsenmesi için gerekli bilgiler toplanmış, Türkiye’de araştırma kapsamında ele alınan illerin tarımsal yapıları ile çiftçilerin özellikleri, yetiştirilen ürün grupları, arazi kullanım kabiliyetleri, iklimi, arazi parçalanma durumları, çalışma durumları, kredi kullanım durumları vb. özellikler dikkate alınarak iki ilçe (Ağrı Merkez ve Tekirdağ Merkez) belirlenmiş ve çalışmalar bu ilçelerde gerçekleştirilmiştir. Bu belirleme benzerlik olarak değil tam aksine farklılık olarak algılanmış, yukarıda belirtilen özelliklerle ilgili illerin değerlendirmesi yapılarak, olumlu yada olumsuz koşulda da sistemin işleyebilmesine olanak sağlayacak veri elde edilmeye çalışılmıştır.

Tekirdağ ili merkez ilçeye ait 1.073 km² uydu görüntüsü (2m hassasiyette) TKB tarafından yürütülen “Türkiye’de İşlevsel Bir Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS) ve Arazi Parsel Tanımlama Sistemi’nin (LPIS) Tasarımı İçin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’na Teknik Yardım Projesi (TR. 0402.08/002)” kapsamında elde edilen görüntülerden ayrı olarak görüntü sağlayıcı firmadan alınmış ve araştırma kapsamında kullanılmıştır.

Görüntünün sayısallaştırma işlemi de araştıracının olanakları ile gerçekleştirilmiş, araştırmada TKB projesinin lojistik imkanlarından yararlanılmış, ana veri kaynağı olarak da ÇKS kayıtları ve araştıracının hazırladığı çiftçilerin tutumlarını belirlemeye yönelik anket formları kullanılmıştır.

Ana kitlenin çok büyük olması (Ağrı Merkez ilçede 107 köy, 4.843 çiftçi, Tekirdağ merkez ilçeye bağlı 59 köy, 6389 çiftçi) araştıracının zaman ve maddi olanaklarının sınırlı oluşu nedeniyle gayeli örnekleme yöntemi kullanılarak her iki ilin merkez ilçelerinden 100 olmak üzere, araştırma kapsamında toplam 200 çiftçiye anket uygulanmıştır.

Anket uygulanacak çiftçilerin belirlenmesinde ÇKS kayıtlarından yararlanılmış ve ilin tarımsal özelliklerine sahip işletmeler dikkate alınmıştır. Araştırma kapsamında toplam 53 köyden çiftçiler ile çalışılmış, bunun 34'ü Ağrı Merkez ilçede olup, bu köylerin ilin ve merkez ilçenin sosyo ekonomik, coğrafi ve tarımsal özelliklerini taşımasına dikkat edilmiştir. Ağrı Merkez ilçede araştırma kapsamındaki köyler; Ahmetbeyli, Akbulgur, Altınçayır, Anakaya, Aşağıdörmeli, Aşağıküpkıran, Aşağıpamuktaş, Aşağısaklıca, Aşkale, Ballıbostan, Baloluk, Başçavuş, Bezirhane, Bölükbaşı, Çamurlu, Dumanlı, Eskiharman, Güvenli, Hıdır, Kayabey, Kumlugeçit, Merkez, Mollaali, Mollaosman, Murathan, Ozanlar, Tellisirt, Tezeren, Yazıcı, Yolugüzel, Yoncalı, Yukarısaklıca, Yukarıyoldüzü, Yurtpınar'dır.

Tekirdağ Merkez İlçede ise 19 köy araştırma kapsamına alınmış, bu köylerin de ilin ve merkez ilçenin özelliklerini taşımasına dikkat edilmiştir. Araştırma kapsamındaki köyler; Dedecik, Evciler, Gündüzlü, Güvençli, Işıklar, Karaevli, Kayı, Kılavuzlu, Köseilyas, Mahramlı, Merkez, Naipköy, Nusratlı, Oruçbeyli, Osmanlı, Semetli, Yağcı, Yayabaşı, Yazır'dır.

Araştırmada uygulanan çiftçi anketleri iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde 11 temel soru ve buna bağlı 30 alt grup sorusu, ikinci bölümde çiftçilerin bireysel özelliklerini, işletme özelliklerini, haberleşme davranışlarını, yayım faaliyetlerine katılma durumlarını ve IACS sisteminin benimsenmesi ve yayılması konusundaki bilgi ve tutumlarıyla ilgili verileri elde etmeye yönelik sorulardır.

3.2 Yöntem

Türkiye’de uygulanacak IACS sistemi getireceği temel değişikliklerin yanında içeriği itibariyle denekler için yeni bir sistem olması nedeniyle standart anket uygulamasının dışında; çalışma, çiftçi görüşmeleri, bilgisayarlarda yer alan görüntüler üzerinden çiftçiler tarafından işledikleri tarım parsellerinin gösterilmesi ve iki kademe anket uygulaması şeklinde gerçekleşmiştir.

Çiftçi görüşmelerinde ÇKS sisteminde olup, çiftçi gibi görünen ama vefat etmiş olduğu belirlenen bir çiftçi yerine yedek çiftçi çalışma kapsamına alınmıştır.

Görüşmelerde ÇKS kapsamında olup, desteklemelerden yararlanan ama tarımsal faaliyette bulunmayan yani çiftçi olmayan yurtdışında çeşitli ülkelerde yaşadığı tespit edilen yine aynı şekilde tarımsal faaliyette bulunmayan yani çiftçi olmayan yurtdun çeşitli illerine göç etmiş (İstanbul, İzmit, Bursa, Aydın vb.) uzun yıllardır buralarda yaşayan kişilerin yerine bu kişilerin arazilerini işleyen gerçekten o arazilerde tarımsal faaliyette bulunan kişiler araştırma kapsamına alınmıştır (Bkz. Bölüm7.1)

Görüntü elde etme ve bu görüntülerin masraflı ve zaman alıcı olması nedeniyle sayısallaştırma işlemi sadece Tekirdağ Merkez İlçede yapılmıştır. Ağrı İli Merkez İlçenin alanı daha küçük olmakla birlikte arazi kullanım biçimi (çayır mera alanlarının fazlalığı, arazi sınırların belirsizliği) bu kararın alınmasında etken olmuştur.

3.2.1 Üreticilerle ilgili örnekleme çalışması ve anket formlarının hazırlanması

Araştırmanın temel veri kaynağını oluşturan anketlerin hazırlanmasından önce araştırma bölgelerine gidilerek bir çerçeve tespit çalışması yapılmış ve bu çalışma doğrultusunda anketler hazırlanmıştır. Araştırma bölgesinde 2007 yılı Mart ayında bir ön deneme yapılarak soruların istenilen verileri sağlamadaki yeterlilik ve anlaşılabilirlikleri denenmiştir.

Anketlerin doldurulması işlemi ise Mayıs - Haziran 2007 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Ön deneme ile anketlerin doldurulması arasındaki süreçte orto-görüntüler üzerinde çalışılmıştır. Ürün hasat zamanları da göz önünde bulundurularak ilk olarak Tekirdağ

Merkez İlçeden başlanmış ve Mayıs ayı sonu ile Haziran ayı içinde Ağrı Merkez ilçede çalışılmıştır.

Çiftçi görüşmeleri ve anketlerin doldurulması ÇKS sisteminde olan çiftçilerle Tarım İl Müdürlüğü toplantı salonu, köy kahvesi, muhtar odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler köy muhtarları yardımıyla gerçekleştirilmiştir.

3.2.2 Anket uygulaması

Çiftçilere kişisel özellikler, işletme özellikleri, haberleşme davranışları ve yayım faaliyetlerine katılma bölümlerinden oluşan 2 anket uygulanmıştır.

Bu uygulamadan sonra IACS sisteminin benimsenmesi ve yayılmasına ilişkin görüşlerinin alınacağı sorulara geçmeden önce IACS sistemi bir sunumla çiftçilere anlatılmıştır (Ek 1)

Bu sunumda; öncelikle çalışmanın adı verilmiş, Entegre İdare ve Kontrol Sistemi'nin ne olduğu, ne amaçla kullanıldığı aktarılmış, çiftçi beyanının önemi, sistemin özellikle toprağını işleyen, toprağını tarıma hazır halde tutan çiftçiye desteklediği vurgulanmıştır. Daha sonra sistemin temel unsurlarının neler olduğu, bu unsurlardan Arazi Parsel Tanımlama Sisteminde neler yapılacağı, çiftçilerin arazilerinin doğru olarak tanımlanmasının yararları anlatılmıştır. Bilgisayarda karşılaşılabilecekleri sayısallaştırılmış uydu görüntüsünün bir örneği gösterilerek işledikleri arazileri bu görüntüler üzerinde bulmaları istenmiştir.

Bu bilgilendirmenin ardından bilgisayarlarda yer alan görüntüler üzerinde çiftçilerin ÇKS'ye beyan ettikleri alana (parseller bazında) karşılık gelen sayısallaştırılmış alanların tespiti yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonunda sistemle ilgili bilgi düzeyleri daha da artan, Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) temeline dayalı çalışmaların ileride nasıl yapılacağını öğrenen çiftçiye IACS sisteminin benimsenmesi ve yayılmasına ilişkin görüşlerin alındığı 2. bölüm anket soruları yöneltilmiştir.

3.2.3 Verilerin değerlendirilmesi

Anket sonrası elde edilen veriler değerlendirilirken öncelikle kod planı hazırlanmış ve anketler üzerindeki tüm veriler bu plana girilerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Kimi değişkenler açısından değişik çiftçi grupları arasındaki farkları istatistiki anlamda değerlendirebilmek amacıyla istatistiki paket programında khi-kare testi kullanılmıştır. Khi-kare testinde çiftçi grupları arasında ele alınan değişkenler açısından gözlenen farkın tesadüfen ortaya çıktığını kabul eden H_0 hipotezi test edilmektedir. %90 güvenilirlik düzeyinde H_0 hipotezinin kabul edilmesi için hesaplama sonucu bulunan olasılık (probability) değerinin %10'dan yüksek çıkması gerekmektedir. Yapılan hesaplama sonucu olasılık değeri %10'un altında bulunmuş ise çiftçi grupları arasında ele alınan değişkenler açısından gözlenen farkın tesadüfen ortaya çıkmadığını, bu farkın istatistiksel olarak önemli olduğunu ifade eden H_1 hipotezi kabul edilmelidir.

Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde kullanılan khi-kare testinin formülü eşitlik 1'de verilmiştir.

$$X^2 = \frac{(f - f^{-1})}{f^{-1}} \quad (1)$$

x^2 = khi-kare hesap değeri

f = gözlenen frekans

f^{-1} = beklenen frekans

Kullanılan paket programında çıktı olarak alınan khi-kare hesap değeri yerine olasılık (probability) değeri tablo yorumlarında kullanılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BÖLGELERİNİN TANITILMASI

Araştırma bölgeleri olan Ağrı ve Tekirdağ illeri Merkez ilçeleri bu bölümde tanıtılmış olup, araştırma konusu IACS sistemiyle ilgili veri elde edilmesi amacıyla seçilen iki ayrı karakterdeki il kendi içinde kıyaslanmayıp, sosyo ekonomik, coğrafi ve tarımsal durumları ortaya konmuştur. Elde edilen veriler, gelecekte benzer özellikteki iller için de dikkate alınmak suretiyle ülkesel uygulamaya konu değerlendirmelerde göz önünde bulundurulabilecektir.

4.1 Coğrafi Konumu

Ağrı 39°05' ve 40°07' kuzey enlemleri ile, 42°20' ve 44°30' doğu boylamları arasında yer alan, deniz seviyesinden 1.640 m yükseklikte kurulmuştur. İlin doğusunda İran, batısında Muş ve Erzurum, kuzeyinde Kars, güneyinde Van ve Bitlis illeri ile kuzeydoğusunda Iğdır ili bulunmakta ve yüzölçümü 11.376 kilometre karedir (Anonim 2007b). Merkez ilçe ise Eleşkirt-Karaköse ovasında yer alır ve denizden yüksekliği 1.632 m'dir. Şehrin güneyinde Murat nehri, doğusunda Körçay, batısında Eleşkirt ovası yer alır. Doğudan ve kuzeyden gelen akarsularla Eleşkirt'ten gelen Güzeldere (Şeryan), şehrin güneyinde Murat'la birleşir. Merkez ilçe'nin doğusunda Taşlıçay, güneyinde Hamur, batısında Eleşkirt ilçeleri, kuzeyinde Kars vardır. Yüzölçümü 1.481 km²'dir. (Anonim 2007c)

Tekirdağ Türkiye'nin kuzeybatısında, Marmara Denzinin kuzeyinde tamamı Trakya topraklarında yer alan üç ilden biri, ayrıca Türkiye'de iki denize kıyısı olan altı ilden biridir. 6.313 km² yüzölçümüne sahip İl doğudan İstanbul, kuzeyden Kırklareli, batıdan Edirne, güney-batıdan Çanakkale, güneyden Marmara Denizi ile çevrilidir. Kuzeydoğudan Karadeniz 'e 2,5 km'lik bir kıyısı vardır. Denizden yüksekliği 0-200 m. arasında değişmektedir. Merkez ilçe güneyinde Marmara Denizi, doğusunda Marmara Ereğlisi, kuzeyinde Çorlu, kuzeybatısında Muratlı ve batısında Malkara ile çevrilidir. Yüzölçümü 1.111 km²'dir (Anonim 2007e)

4.2 Topoğrafya ve Toprak Yapısı

Ağrı ili genelde Doğu Anadolu Bölgesi'nin coğrafik karakterlerini taşımaktadır. Ülkenin en yüksek volkanik kütleleri (Ağrı, Süphan, Tendürek, Köseadağ) Ağrıdaki sıradağlar üzerinde veya yakınındadır (Anonim 2004a). Topraklarının %46'sını dağlık alanlar, %29'unu ovalar, %18'ini platolar ve %7'sini yaylalar oluşturmaktadır (Anonim 2007a). Volkanik bir alan olması, ısıнын düşük derecede ve yağışların az olması nedeni ile dağlar ve ovalar çıplaktır. Bitki örtüsü olarak genellikle yüksek plato stepleri görünümündeki bozkırlar hakimdir ve bu bozkırlar özellikle Ağrı Merkez ilçe, Eleşkirt ve Yukarı Murat civarlarında yoğunluk kazanmaktadır (Anonim 2004a)

Tekirdağ il sınırları dahilinde yüksek sayılabilecek ölçülerde dağlar, dik yamaçlar yada dar ve derin vadiler bulunmamaktadır. Tekir dağları ilin en önemli dağlarıdır. Tekirdağ yüzölçümünün % 75 gibi büyük bir bölümü geniş düzlükler ve alçak tepelerden oluşmaktadır. İl topraklarının yaklaşık % 15.5'ini kaplayan vadiler ve ovalar genellikle kıyıda akarsu ağzlarında oluşmuşlardır. Merkez ilçe topraklarının da büyük bir bölümünü geniş düzlükler ve alçak tepeler oluşturur (Anonim 2007e).

4.3 İklim Özellikleri

Ağrı ili Merkez ilçesi Doğu Anadolu Bölgesinde görülen tipik karasal iklime sahiptir. Yazlar sıcak ve kurak , kışlar soğuk ve kar yağışlıdır. Yazın ve kışın gece-gündüz sıcaklık farkı fazladır. İlkbahar ve sonbahar mevsimleri ılık ve yağışlı geçer. Yıllık sıcaklık ortalaması 6.1 derecedir. Yıllık yağış ortalaması 500 mm'dir. Aralık, Ocak, Şubat ve Mart ayları kar yağışlarının en yoğun olduğu aylardır (Anonim 2007a)

Tekirdağ Merkez ilçenin Marmara kıyılarında Akdeniz iklimi egemendir. Kıyı şeridinde yazlar sıcak, kışlar ılıktır. Bununla birlikte Akdeniz bölgesi kıyılarından ayrı olarak kışın kar yağar. Bölgede zaman zaman esen soğuk kuzey rüzgarları ısıнын düşmesine neden olur. İç bölgelerde karasal iklim egemendir (Anonim 2007e) Yıllık yağış ortalaması 583 mm'dir. Merkez ilçe sıcaklık ortalaması 13.8 °C'dir (Anonim 2004b)

4.4 Nüfus Durumu

Ağrı İlinde 7 ilçe, 7 bucak, 571 köy, 355 mezra mevcuttur. 2000 yılı Genel nüfus sayımı sonuçlarına göre ilin toplam nüfusu 528.744'tür ve ülke nüfusunun % 0.77'sini oluşturur. Nüfusun %52'si kırsal alanda yaşamaktadır. Türkiye'de bu oran %35'dir. Ağrı'da halkın %75'i Tarım, %22'si Hizmet, %2'si İnşaat, %1'de Sanayi sektöründe çalışmaktadır. (Anonim 2007a) 1990 Genel Nüfus Sayımı'na göre Merkez ilçenin nüfusu ise 58.038'dir (Anonim 2007c)

Tekirdağ ili; Merkez ilçe ile birlikte 9 ilçe, 9 bucak ve 273 köy olmak üzere 291 yerleşim ünitesinden meydana gelmiştir. 2000 yılındaki Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre ilin toplam nüfusu 623 591'dir. 2000 yılı verilerine göre Tekirdağ'da iktisaden faal nüfusun % 39'u Tarım, % 28'i Hizmet, % 25'i Sanayi, % 4'ü İnşaat ve % 4'ü diğer sektörlerde faaliyet göstermektedir. Merkez ilçe'nin nüfusu ise 107.191'dir (Anonim 2000)

4.5 Eğitim Durumu

2000 yılı Genel Nüfus Sayım sonuçlarına göre, Ağrı ilinde 6 yaş üzeri nüfus içinde okuma-yazma bilenlerin oranı % 56.30 gibi oldukça düşük bir seviyededir. Bu oran erkeklerde %73.68 kadınlarda ise % 38.72'dir. Bölge ve Türkiye açısından incelendiğinde ise okuma-yazma çağındaki nüfus içinde okuma-yazma bilenlerin oranı Doğu Anadolu Bölgesinde % 68.16, Türkiye genelinde % 80.46'dır. Merkez ilçede Yüksekokul olarak, Erzurum Atatürk Üniversitesine bağlı 4 yıllık eğitim veren Ağrı Eğitim Fakültesi ile 1 Sağlık Yüksek Okulu mevcuttur (Anonim 2007a)

Tekirdağ ilinde okuma ve yazma bilen nüfusun oranı 2000 yılında erkek nüfusta %96.4'e kadın nüfusta % 89.3'e ulaşmıştır. İl Genelinde toplam 30 adet Mesleki ve Teknik eğitim veren lise mevcuttur (Anonim 2007e) Merkez ilçede Namık Kemal Üniversitesi ve 3 adet fakülte bulunmaktadır (Anonim 2007g)

4.6 Ulaşım, Haberleşme ve Diğer Altyapı Durumu

Doğu Anadolu’da ulaşımı sağlayan önemli Devlet yollarından olan E-80 karayolu Ağrı’dan geçmektedir. Anadolu'nun İran'la bağlantısını sağlayan yolun üzerinde bulunması ile önemi artan sağlık hizmetleri bakımından, Merkez ilçede 100 yataklı devlet hastanesinin yanı sıra, 200 yataklı askeri hastane ile 30 yataklı sigorta hastanesi bulunmaktadır (Anonim 2007a)

Ağrı radyo verici istasyonu, TRT radyo ve TV yayını yapmakta, ayrıca özel radyolar ve TV kanalı bulunmaktadır. Şeker Fabrikası, sanayi kuruluşlarının en büyüğüdür. Tuğla, kireç, un ve ekmek fabrikalarından ayrı; kilim, halı, keçe, giyim eşyası yapan el tezgâhları vardır .(Anonim 2007c).

Avrupa’yı Asya kıtasına bağlayan E80, E84 ve D-100 karayolları ile 56 km.lik demiryolu ağı Tekirdağ ilinden geçmektedir. Uluslararası statüye sahip, Çorlu Hava Limanı ile Merkez ilçedeki Akport ve M. Ereğlisi ilçesindeki Martaş limanları, hava ve deniz ulaşımı açısından önem taşımaktadır. Tekirdağ ilinde sağlık bakanlığına bağlı 8, SSK’ya bağlı 2, özel şahsa ait 5 olmak üzere toplam 15 adet hastane bulunmaktadır. İlde sanayi kuruluşları ağırlıklı olarak Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinde bulunmaktadır. Sanayi kuruluşları başta tekstil olmak üzere, deri, gıda, makine-metal, metal eşya, tarım aletleri ve enerji konularında faaliyet göstermektedir (Anonim 2007e).

4.7 Tarımsal Yapı

Ağrı ilinin toplam yüzölçümün, 293.563 ha’ı tarım arazisi, 765.518 ha’ı çayır mera arazisi, 78.492 ha tarım dışı arazidir. Hayvancılık potansiyelinin iyi olduğu ilde çayır mera alanlarının oranının yüksek olması ekonomik açıdan önemli bir potansiyeldir. Yıllar itibarı ile tarım alanlarında görülen artışlar çayırların sürülerek tarım arazilerine dönüştürülmesinden kaynaklanmaktadır (Anonim 2004a). Tarımsal işletme sayısı 35.227 olup, ülkemizdeki işletme sayısının % 1.1’ini teşkil etmektedir .(Anonim 2001).

Çizelge 4.1 Ağrı ili tarla ürünlerinin ürün grupları itibariyle ekiliş oranları dağılımı (Anonim 2007b)

Ürün Grupları	Ekim Alanı (da)	Ekim Oranı (%)
Tahıllar	215.755	60
Nadas	115.916	32
Endüstri Bitkileri	6.489	1,8
Yemeklik Baklagiller	2.194	0,6
Yem Bitkileri	19.665	5,4
Bağ-Bahçe Arazisi	981	-
Toplam Tarım Alanları	361.000	100

Ağrı ili toplam tarım arazisinin % 20.4'ü Merkez ilçede bulunmaktadır. Merkez ilçe tarım arazilerinin de % 91.8'i kuru tarım alanıdır. Çizelge 4.1'den de anlaşılacağı üzere tarla ürünlerinin % 60'ını tahıllar oluşturmakta olup, nadasa bırakılan alanlar ekim alanlarının % 32'sini kapsamaktadır. İl genelindeki mera alanlarının % 13.1'inin merkez ilçe sınırlarında olduğu belirtilmektedir (Anonim 2007d).

Tekirdağ ili topraklarının % 90' ı I - IV. sınıf tarım arazisidir. Tarıma elverişli arazilerin % 95,76'sı tarla arazisi, % 1,70'i bağ, % 2,21'u sebzelik ve % 0,14'i de meyvelik ve zeytinlik olarak kullanılmaktadır. 22.669,6 ha alanda entansif tarım yapılmaktadır. Tarım sektörü, il ekonomisinde sanayiden sonra ikinci sırada yer almaktadır.

Çizelge 4.2 Tekirdağ ili tarla ürünlerinin ürün grupları itibariyle ekiliş oranları dağılımı (Anonim 2007e)

Ürün Grupları	Ekim Alanı (Ha)	Oranı (%)
Tahıllar	226.845	60,21
Yağlı Tohumlar	140.779	37,36
Yumru Bitkileri	286	0,08
Yem Bitkileri	7.365	1,95
Endüstri Bitkileri	687	0,18
Baklagiller	822	0,22
Toplam	376.784	100,00

Tarımsal üretimde, Çizelge 4.2'den de anlaşılacağı üzere tarla ürünleri arasında tahıllar % 60.2'lik bir paya sahip olup, tahıllar arasında ilk sırayı buğday, sanayi bitkisi olarak da ayçiçeği ve kolza üretilmektedir. Ayçiçeğinde; Türkiye üretiminin % 30'u Tekirdağ'da üretilmektedir. Diğer önemli bitkisel ürünler arasında arpa, yem bitkileri ve

şeker pancarı sayılabilir. Bağcılık önemli üretim konularından biridir. İlin toplam bağ alanı 6721,9 hektardır (Anonim 2007e).

Tekirdağ ili toplam tarım arazisinin % 18.9'ü Merkez ilçede bulunmaktadır. İl'de işlenen tarım alanları toplam arazi varlığının % 63.41'ini oluşturmaktadır. Merkez İlçede, arazinin % 71.96'sı işlenen tarım alanı olup, tarım alanlarının % 77,94' ü kuru tarıma ayrılmıştır. Yine Tekirdağ ili mera alanlarına baktığımızda il genelindeki mera alanlarının % 15'inin merkez ilçe sınırlarında olduğunu görülmektedir (Anonim 2007f).

5. TÜRKİYE’DE TARIMSAL DESTEKLEMELERİN GENEL DURUMU

Tarım sektörünün katma değer ve istihdam açısından ekonomideki yeri dikkate alındığında, tarımsal destekleme politikalarının toplumsal açıdan önemi ortaya çıkmaktadır.

Türkiye’de uzun dönemlerdir uygulanan tarımsal politikalar incelendiğinde; destekleme alım fiyatları, düşük girdi fiyatları, düşük faiz uygulamaları, teşvik prim ödemeleri, alan daraltmaları, gümrük tedbirleri, sulama yatırımları, eğitim yayım ve denetim hizmetleri gibi çok sayıda politika aracının kullanılması suretiyle tarımın desteklendiği ve yönlendirilmek istenildiği görülmektedir.

Cumhuriyet Döneminin ilk kırk yılı (1923-1963) incelendiğinde tarımla ilgili ilk önemli politikaların, 1925 yılında Aşar vergisinin kaldırılması ve Medeni Kanunun kabulü ile çiftçilerin toprak mülkiyeti hakkının resmen gerçekleştirilmesiyle olduğu görülmektedir. Bu iki politikada başlangıçta çiftçiler için yararlı politikalar olarak kabul edilmiştir. Tüm dünyayı olumsuz yönde etkileyen 1929 yılındaki ekonomik buhran, Türkiye’yi de olumsuz etkilemiş tarım ürünleri fiyatları artmış buğday fiyatı 12.8 kuruşa yükselmiştir. Ekonomik buhran sonrası uygulanan tarım politikaları ile buğday fiyatı 1933 yılında 4.3 kuruşa düşmüştür (Çivi 1977).

1980’li yıllardan itibaren Medeni Kanunun, miras yoluyla arazilerin parçalanmasına ve dolayısıyla küçük ve ekonomik olmayan işletmelerin ortaya çıkmasına neden olması sebebiyle mahsurları ortaya çıkmıştır (Yavuz 2006).

Planlı dönemde ise; 1963-1967 döneminde fiyatlara müdahale yerine üretim girdileri yoluyla desteklemeye gidilmiştir (Anonim 1963).

1968-1972 döneminde; tarımın desteklenmesine ve tarımsal fiyat politikalarına daha az önem verildiği görülmektedir (Anonim 1967).

1973-1977 döneminde; tarımsal destekleme kapsamına alınan ürünlerde yüksek fiyat politikasının uygulanması, iç fiyatlarla dünya fiyatları arasında büyük bir fark oluşmasına neden olmuş ve bunu kapatılması için fon kurulması önerilmiştir. (Anonim 1973). Bu dönem içinde Toprak ve Tarım Reformu Kanunu çıkarılmıştır.

1979-1983 döneminde; tarımsal üretim hedeflerine ulaşmak için dar ve orta gelirli üreticilerin destekleyeceği, destekleme fiyatlarının ürünün özelliğine göre ekimden ve hasattan önce açıklanacağı, fiyat ve müdahale alımları yanında tarımsal eğitim, örgütlenme ve ucuz girdi teminine de önem verilmesi öngörülmüştür (Anonim 1979).

1984-1989 döneminde; tarımsal fiyatla gelirlerde istikrarı sağlamak, pazarlamayı kolaylaştırmak, mevcut arazinin özelliklerine, iç ve dış talebe uygun bir üretim yapısıyla verimliliği arttırmaya yardımcı olmak esas olarak kabul edilmiştir (Anonim 1985).

1990-1994 döneminde; bir önceki dönemde olduğu gibi istikrarı sağlayacak, pazarlamayı kolaylaştıracak ve ekilen araziye, iç ve dış talebe uygun bir üretim yapısıyla, verimliliğin artırılması esas alınmıştır (Anonim 1990).

1996-2000 döneminde; “Tarımsal Politikalar ile İlgili Yapısal Değişim Projesi”, 2001-2005 döneminde ise “Genel Tarım Politikaları” şeklinde tarım ile ilgili ilke ve politikalar benzer şekilde ele alınmış ve 2000 sonrası tarım reformunun işaretleri verilmiştir (Anonim 1996 ve Anonim 2001).

Tüm planlı dönemlerde göz önünde bulundurulduğunda; ülkemizde tarımda genelde destekleme fiyat politikası ağırlıklı olarak uygulanmakta olduğu görülmektedir. Bu uygulamalar KİT ve Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri (TSKB) aracılığıyla yürütülen destekleme alımlarının yanında başta gübre ve tarımsal krediler olmak üzere girdilere yönelik sübvansiyonlar şeklinde olmuş, uygulanan bu destekleme politikasının gerek ekonominin genelinde yarattığı sorunları gerek kamu finansmanı üzerindeki yükünü azaltmak için 1990’lı yıllarda çeşitli düzenlemeler yapılmıştır (Yükseler 1999).

Öncelikle ülkemizde Doğrudan Gelir Desteği (DGD) uygulamalarına yönelik çalışmalar 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren gündeme gelmeye başlamıştır. VII. ve VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planlarında DGD uygulamasına geçilmesi hedeflenmiştir. VII. Planda tarım ürünleri fiyatlarına müdahalelerin azaltılarak bunun yerine kayıtlı üreticilere doğrudan gelir desteği verilmesi yoluna gidileceği, girdi desteklerinin aşamalı olarak kaldırılacağı belirtilmiştir. VIII. Planda ise uygulanan destekleme politikalarının üreticilerin gelirlerinde istikrar sağlamadığı, dünya fiyatları üzerinde yapılan destekleme alımlarının üretim fazlası oluşmasına ve stok maliyetlerinin artmasına neden olduğu belirtilerek, 2000 yılında pilot olarak uygulanan DGD'nin 2001 yılında ülke genelinde yaygınlaştırılacağı vurgulanmıştır.

2001 yılından itibaren uygulanmaya başlayan DGD ile öncelikle, piyasalara müdahalelerin azaltılarak fiyatların serbest piyasada oluşması, Ülke genelinde üreticilerin doğru kayıtlarının alınması, elde edilen çiftçi kayıtlarının her yıl güncellenilerek sağlıklı tarım politikalarının oluşturulması ve AB'ne uyum için gerekli zeminin hazırlanması, üretim faktörleri için gerekli finansmanın dolaylı yöntemlerle değil, doğrudan üreticilere ulaştırılması, 2001 yılından önce uygulanan tarımsal desteklemelerin ülke ekonomisine getirdiği aşırı finansman yükünün azaltılması, tarımsal desteklemelerin bütçe olanakları çerçevesinde, plan ve program dahilinde bir bütçe disiplini içerisinde yapılması amaçlanmıştır. Çiftçiler DGD ile desteklenirken, aynı zamanda başvuru sırasında ibraz ettikleri belgeler ve beyan ettikleri bilgiler ışığında ÇKS'de kayıt edilmektedir (Anonim 2007h).

Bu arada, Tarım Strateji Belgesi (TSB) 2006-2010 yıllarını kapsamakta olup, AB'ye uyum için tarım sektörü ile ilgili kesimlerin karar almalarını kolaylaştırmak, sektörün gelişmesini sağlamak ve çıkarılacak Tarım Kanunu ile bu kanuna dayalı olarak hazırlanacak ikincil mevzuatın temelini oluşturmak için hazırlanmıştır.

TSB'de DGD Programına ilişkin uygulama esasları yeniden düzenlenerek;

1. DGD ödemelerinin toplam tarımsal destekleme bütçesi içindeki payı TSB dönemi sonuna kadar % 45'ler seviyesine inmesi,

2. DGD ödemeleri tarımsal faaliyet amacıyla işlenen arazilere göre her yıl tespit edilen birim ödeme miktarı üzerinden yapılması,
3. Tavsiye edilen tarımsal üretim tekniklerine (organik tarım, toprak analizi, arazi toplulaştırma, sertifikalı tohum) göre farklı ödeme yapılması,
4. Sera üreticileri, meyve ve sebze yetiştiricileri, alternatif ürün alanları (fındık ve tütün), çayır-mera ve orman envali alanları ve Çevre Amaçlı Tarımsal Alanların Korunması (ÇATAK) Program alanlarının DGD uygulamalarının dışında tutulması öngörülmüştür.

25 Nisan 2006 tarihinde yayımlanan 5488 sayılı Tarım Kanununda TSB ile uyumlu olacak şekilde DGD ile ilgili olarak; üreticilere, tarımsal üretim amacıyla işledikleri araziler için dekar başına birim ödeme miktarı üzerinden, doğrudan ödeme yapılacağı, ödeme miktarlarının, üreticilerin tarım politikaları amaçları ve çevre koruma koşullarına uyumunu kolaylaştırmak üzere farklı düzeylerde belirlenebileceği hükümleri getirilmiştir (Anonim 2007h).

Tüm bu politika unsurları devreye girerken ve uygulanırken “Tarımsal Destekler” de ne gibi değişiklikler olduğu incelendiğinde (Anonim 2007h);

1. 2000 yılında kimyevi gübre ve fiyat desteğinin kalktığı
2. Yağlı tohumlu bitkilere prim uygulamasının devam ettiği
3. DGD, Alternatif Ürün ve Hayvancılık Desteklerinin yürürlüğe girdiğini
4. Alternatif ürün desteğinin; fındık, tütün için başladığı
5. Hayvancılık desteklerinde sadece, yem bitkileri, suni tohumlama, belgeli damızlık ve süt teşvik primi kalemleri mevcut iken;
 - Suni Tohumlamadan Doğan Buzağı,
 - Sabit veya Seyyar Süt Sağım Ünitesi ve Soğutma Tankı Kurulması Desteği,
 - Gübre Çukuru Yapılması Desteği,
 - İpekböceği Üreticilerini Destekleme Primi,
 - Tiftik Keçisi Yetiştiricilerini Destekleme Primi,
 - Islah Amaçlı Yetiştirici Birlikleri Üyelerine Dişi Koyun ve Keçi Desteği,
 - Hastalıktan Ari Bölge Oluşturmak İçin Sığır İşletme Desteği,
 - Hayvan Kimlik Sistemi Desteği,

- Hayvan Hastalıkları İle Mücadelede Programlı Aşılamalar İçin Uygulayıcı Desteği,
- Büyük ve Küçükbaş Hayvan Gen Kaynakları Desteği,
- Arı ve Bal Desteklemeleri,
- Su Ürünleri Desteklemeleri,
- Hayvansal Orijinli Gıda Kontrolünde, İşletmelerde Veteriner Hekim Çalıştırılması Desteği,
- Kuş Gribi İtlaf ve Çıkma Tavuk Destekleri,
- TARET Projesi Kapsamında Et Teşvik Desteğinin ilave edildiği,

6. DGD'nin temel destek ve toprak analizi yaptıranlarla,organik tarım yapanlara ilave destek olarak uygulanmaya başlandığı,
7. ÇKS üzerinden mazot ve gübre desteği başladığı,
8. Sertifikalı tohum ve fidan desteğinin uygulamaya başlandığı,
9. Yağlı tohumlu bitkilere prim uygulamasında mısır ve aspirin ilave edildiği,
10. Hububat ve çay priminin verilmeye başlandığı,
11. Patates siğili hastalığı ile mücadele desteğinin başladığı,
12. Tarım Sigortası prim desteğinin başladığı,
13. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının desteklenmesinin uygulamaya konulduğu,
14. ÇATAK desteğinin başladığı,
15. Araştırma geliştirme desteğinin başladığı, görülmektedir.

Çizelge 5.1 Yıllara göre desteklemeler (Milyon YTL) (Anonim 2007h)

Destekleme Konuları	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	Ödene Miktarı	Oran (%)	Ödene Miktarı	Oran (%)	Ödene Miktarı	Oran (%)	Ödene Miktarı	Oran (%)	Ödene Miktarı	Oran (%)	Ödene Miktarı	Oran (%)	Ödene Miktarı	Oran (%)
Prin Ödemeleri	195	56,7	339	57,2	186	8,5	268	10,0	310	10,2	650	17,7	930	19,6
Hububat Desteği											209	5,7	279	5,9
Hayvancılık	11	3,2	44	7,4	83	3,8	107	4,0	248	8,1	352	9,6	679	14,3
Mazot Desteği							311	11,8	324	10,7	407	11,1		
Gübre Desteği	120	34,9	100	16,9							271	7,4		
DGD	1,7	0,5	84	14,2	1.877	85,8	1.942	72,7	2.120	69,6	1.675	45,5	2.653	55,9
Çay Desteği	16	4,7	26	4,4	42	1,9	39	1,5	40	1,3	105	2,9	141	3,0
Diğer Destekler (Serifkale fide, fidan, tohum, ARIP, Enerji, Patates Sığılı, Sigorta, ÇATAK)							3	0,1	6	0,2	13	0,4	62	1,3
TOPLAM (Milyon YTL)	344	100	593	100	2.188	100	2.670	100	3.048	100	3.682	100	4.744	100
TOPLAM (Milyon ABD \$)	656		484		1.453		1.788		2.143		2.771			

Tarımsal destekleme çeşitlerinde meydana gelen değişiklikler ödeme miktarlarına da yansımış, Çizelge 5.1'den de izlenebileceği üzere 2000 yılında 344 milyon YTL olan toplam tutar 2001 yılında % 72.4 oranında artarak 593 milyon YTL'ye ulaşmış, 2002 yılında DGD'nin devreye girmesiyle bu miktar % 269 oranında artarak 2.188 milyon YTL'ye ulaşmıştır. 2006 yılında destekleme ödeme toplamı 4.744 milyon YTL olarak gerçekleşmiştir. TSB'de DGD için bir azalma öngörülürken toplam desteklemeler içindeki oranının arttığı anlaşılmaktadır.

Sürekli çeşit ve miktar olarak artan desteklemelerin AB uyum aşamasında büyük sorun olacağı açıkça görülmektedir. Tarıma yapılan girdi ve ürün desteklemelerinin ne kadarının gerçek üreticiye ulaştığı, ne kadar fayda sağladığı soru olarak durmaktadır.

Bu durumda desteklemelerin gerçek üreticilere ulaşması açısından ülke genelinde istatistiklerin yeniden düzenlenmesi ve tarımsal veri tabanı oluşturularak, "Üretici kimdir?", "Nerede, hangi tarımsal üretimi yapar?", "Tarımsal varlığı nedir?" gibi soruların doğru cevaplarının alınması gerekmekte olup; bu doğrultuda desteklemelerin gerçek üreticilere, toprağı işleyene ulaşması çalışmaları başlatılmasının büyük yarar sağlayacağı görülmektedir. Ülkemizde var olan ve hali hazırda yapılan çalışmalarla artacağı anlaşılan tarımsal destekleme çeşitlerinin tek bir ödeme sistemine dönüştürülmesi, sevk ve idaresinin sağlanması gerekmektedir. AB uyum çalışmaları doğrultusunda Ülkemizde kurulması öngörülen IACS Sistemi tarımsal desteklemelerle ilgili tüm bu sorulara cevap verebilmektedir.

6. ENTEGRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİ VE SİSTEMLE İLGİLİ TÜRKİYE’DE GÜNÜMÜZE KADAR YAPILAN ÇALIŞMALAR

Avrupa Birliğinde çiftçilere belirli ürünler için mali yardımlar yapılırken; bunların yönetimi ve çiftçi beyanlarının kontrolü için Avrupa Birliği Komisyonunun önerisi ile üye ülkelerde 1992 yılında IACS’ın kurulmasına başlanılmıştır. Bu amaçla “27 Kasım 1992 tarihli ve 3508/92 (AET) sayılı belirli topluluk destek planları için bir entegre idare ve kontrol sistemi kuran Konsey Tüzüğü” yayınlamıştır (Anonymous 1992). Bu arada sistemin uygulanmasında ayrıntılı kuralları belirleyen 23 Aralık 1992 tarih ve 3887/92 sayılı Komisyon Tüzüğü (Anonymous 1992b), 11 Aralık 2001 tarih ve 2419/2001 sayılı Komisyon Tüzüğü ile değiştirilmiştir (Anonymous 2001).

Sistem, önceleri çok yüksek oranda hatalı beyanların tespiti için sağlanmış ve bu alanda kendini geliştirmiştir. Özellikle sistemin önemli unsurlarından olan LPIS Sisteminin geliştirilmesi, orto-görüntü³ kullanımına geçilmesi ve kontrol sistemiyle IACS üye ülkeler içinde başarılı bulunmuş, kullanımı zorunlu hale gelmiştir.

Ülkemizde “Türkiye’de Entegre İdare ve Kontrol Sistemi’nin Oluşturulması ve Arazi Parsel Tanımlama Sistemi’nin kurulması” konularını kapsayan proje çalışmaları TKB/TÜGEM bünyesinde 29 Ocak 2007 tarihinden itibaren bir AB projesi olarak sürdürülmekte, sistemin ülkemizde tüm unsurlarıyla kurulması, 2013 yılı sonu olarak hedeflenmektedir.

6.1 Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin Tanımı ve Kapsamı

AB tarafından beyana dayalı tarımsal desteklemelerin sağlıklı bir şekilde idaresi ve kontrolü için oluşturulmuş mekanizmaları kapsayan bir sistemdir. Üye ülkelerde, Avrupa Birliği’nin yaptığı bütün doğrudan yardımların dağıtımı ve kontrolünde kullanılması zorunludur.

³ “orto-görüntü”terimiyle hem hava fotoğraflarından elde edilen orto-fotoları hem de yüksek çözünürlüklü uydulardan sağlanmış görüntülerden elde edilen orto-görüntüler tarif edilmektedir.

Aday ülkelerde ise topluluk yardımlarının kullanılabilmesi için öncelikle kurulması gerekmektedir. Sistemin temel amacı; “Çiftçilere yapılan yardımların doğru olarak ödenmesinin sağlanması ve yanlış beyanların engellenmesi”dir.

6.2 Sistemin Temel Unsurları

Ülkemizde kurulması planlanan ve AB’de her bir üye ülke tarafından kurulma zorunluluğu bulunan, Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin Temel Unsurları; 3508/92 sayılı Konsey Tüzüğünü kaldıran Avrupa Birliği’nin 29 Eylül 2003 tarih ve 1782 / 2003 sayılı Konsey Tüzüğüyle iki ana başlıkta toplanmıştır (Anonymous 2003).

Sistemin uygulanmasına ilişkin esaslar; 21 Nisan 2004 tarihli 796/2004 sayılı Komisyon Yönetmeliği’nde belirtilmiştir (Anonymous 2004).

6.2.1 Entegre sistem

Bu sistem aşağıdaki alt unsurların IACS kapsamında kurulması ve birbirleriyle entegrasyonunun sağlanmasından oluşmaktadır.

6.2.1.1 Bilgisayar destekli veri tabanı

Bilgisayarlı veri tabanı ile her bir tarımsal işletmeye ait veriler ve yardım başvuruları bilgisayar ortamında tutulur. Bu veri tabanı üye ülkelerin yetkili organları aracılığı ile verilere doğrudan ve anında ulaşılabilmesine izin verir.

Avrupa Birliği’nde veritabanları üye devlet içerisinde kayıt ve veriye erişim ile ilgili idari prosedürlerin homojen olarak tasarlanması ve çapraz kontrollere izin verecek şekilde bir diğeri ile uyumlu olmak kaydıyla dağınık olarak düzenlenebilmektedir. Dağınık olarak düzenlenmeden kasıt, merkezi olmayan veri tabanlarının da kurulmasına olanak sağlanmasıdır.

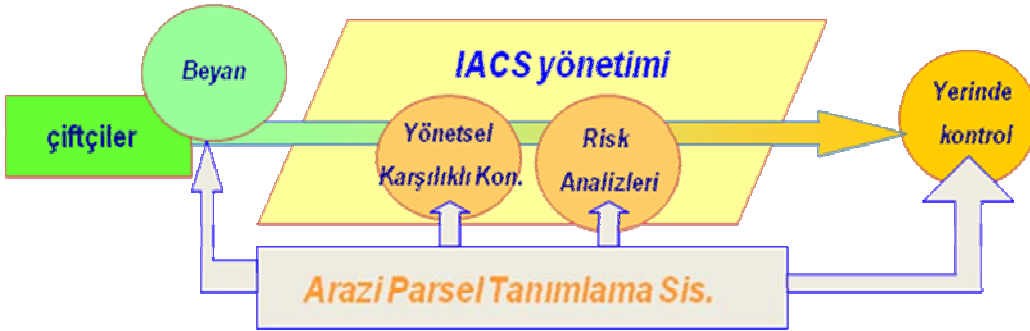
6.2.1.2 Arazi parsel tanımlama sistemi

Arazi Parsellerinin Tanımlanması Sistemi (LPIS), yüksek bir doğruluk derecesine sahip olan elektronik bir harita temeline ve coğrafi bilgi sistemi uygulamasına dayanmaktadır. Arazi parsel yapısında meydana gelecek değişiklikler nedeniyle her beş yılda bir veriler yenilenmektedir. Bu sistem 3508/92 sayılı Tüzüğünü değiştiren 1593/2000 sayılı Konsey Tüzüğü ile 2005 yılına kadar AB Üye Devletler tarafından kullanımı zorunlu hale getirilmiştir (Anonymous 2000a).

LPIS arazi temeline dayanan desteklemeler için IACS'ın temel elemanıdır. Arazi Parsel Tanımlama Sistemi IACS'ın uygulanması ile ilgili farklı aşamalarda doğrudan yer almaktadır (Şekil 6.1).

LPIS sisteminin yer aldığı aşamalar;

- Çiftçi beyanları
- İdari (Yönetmel) kontroller ve karşılıklı denetim
- Yerinde nokta denetimler

Şekil 6.1 Arazi parsel tanımlama sisteminin IACS ile ilişkisi (Kay and Leo 2005)

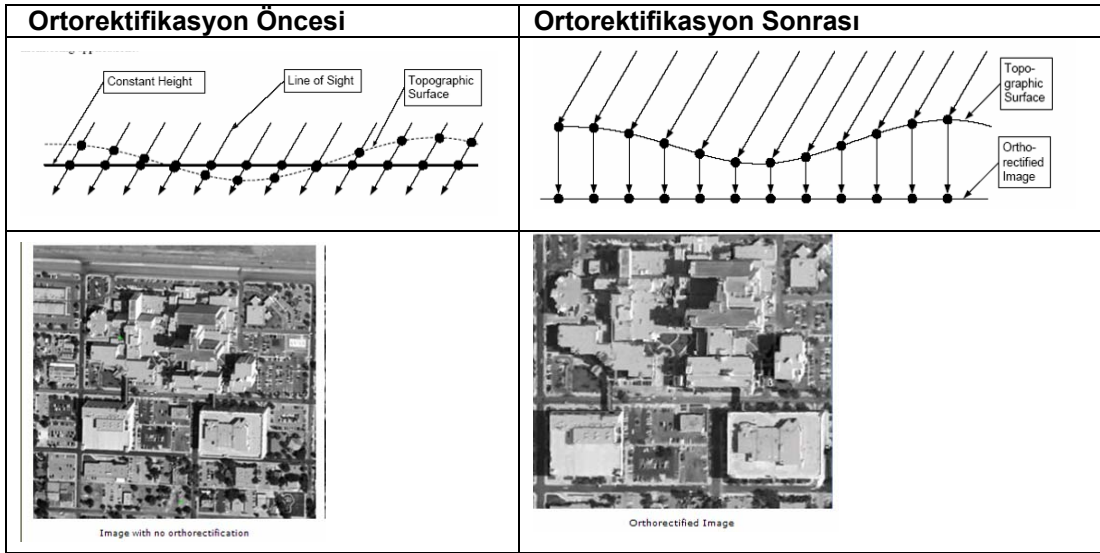
Arazi Parsellerinin Tanımlanması Sistemi; haritalar, arazi kaydı belgeleri, ya da kartografik referanslara dayalı olarak oluşturulur. Kullanım tercihen Hava veya Uydu Ortho-görüntülerini içeren bilgisayarlı coğrafi bilgi sistemi teknikleri ile 1:10.000 ölçekli kartografi ölçeğindeki kesinliği sağlayan homojen bir standartta yapılmaktadır.

Çiftçiler açısından, tanımlama sistemi dahilindeki bilginin anlamı; destek başvuruları esnasında kullanacakları referans bilgi (blok kodu, alanı, arazi kullanım veya ürün tipi bilgisi) olmasıdır. Çiftçilerin güncel bir LPIS verisine doğrudan erişimleri çok önemlidir (LPIS blok listesi, blok haritası, önceden basılmış başvuru formları, veriye internet üzerinden erişim). Bu nedenle görüntü çekimini müteakip, araziden alınacak referans koordinatlar (Yer Kontrol Noktaları (YKN)) ve sayısal yükseklik modeliyle (SYM) yapılacak görüntü düzeltme işlemleri sonrasında orto - görüntülerin hazırlanır.

Bu aşamalara ilişkin temel çalışmalar görüntü çekimi - orto - görüntü oluşturulması, tarımsal parsellerin (fiziksel blokların) ofis ortamında sayısallaştırılması, LPIS veritabanı oluşturulması, çiftçi görüşmeleri, LPIS veritabanı güncellenmesidir (çiftçi görüşmeleri neticelerine göre, tarımsal parsellerin sisteme girişi, öznetelik bilgilerinin güncellenmesi)..

Genel anlamıyla, özel ürün tipleri için daha yüksek çözünürlüklü görüntü tercih edilirse de; tarımsal uygulamalarda kullanılmaya elverişli max. 1m yersel çözümüleme değerine sahip görüntülerin minimum 2,5 m yatay hassasiyete indirilmesi amacıyla kullanılacak yer kontrol noktaları hedeflenen nihai orto-görüntü hassasiyetinden en az 3 kat daha hassas olmalıdır (min. 80 cm). Bu noktalar arazide yersel ölçüm neticesinde alınabileceği gibi, büyük ölçekli hassas haritalardan da toplanabilir.

SYM sıklaştırılmış nokta veri, münhani (eş-yükseklik eğrisi) ve bu verilerden oluşturulmuş raster (piksellerden oluşan veri tipi) ile enlem, boylam ve yükseklik bilgisi bulunan bilgi anlamına gelmektedir. Yukarıdaki YKN'larına ilave olarak arazi eğiminden kaynaklanan hataları gidermek için SYM de kullanılmaktadır. Özetle ortorektifikasyon süreci Şekil 6.2'de gösterildiği şekilde neticelenen hassasiyet doğrulama işlemidir.

Şekil 6.2 Ortorektifikasyon, hassasiyet doğrulama işlemi (Anonymous 2007)

Ortorektifikasyon işlemi⁴ tamamlandıktan sonra parçalı görüntüler mozaikleme işleminden geçirilir ve renk dengelemesi yapılmış, büyük görüntüler elde edilir.

Üye ülkelerin tümü kendi LPIS verilerini AB normlarına ve bağlı teknik dokümanlarla uyumlu olarak tutmakla yükümlüdür. Bu gereklilikler özetle şu şekildedir;

Homojen Veritabanı: İlk olarak, parseller arasında sürekli bir görüntü akışkanlığının sağlanması ve böylece üst üste çakışma ve yapay bölünmeler nedeniyle ayrılımlar (paftalar veya benzeri başka sınırlar arası bölünmeler vb.) gibi sorunların oluşmaması hedeflenir. Tüm sistem için sabit ve süreklilik gösteren kartografik tanımlama yapılır.

CBS Kullanımı Zorunluluğu: Üye ülkeler için, 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren koyulan ikinci yükümlülük, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) teknolojisinden yararlanmak suretiyle LPIS idaresinin yapılmasıdır.

⁴Ortorektifikasyon işlemi; görüntü çekimi esnasında arazinin eğiminden kaynaklanan öteleme (rölyef) hatalarının giderilmesi için hassas referans nokta (yer kontrol noktaları) koordinatları ve sayısal yükseklik modeli (SYM) kullanılarak uydu görüntüsünün, yeryüzü gerçeğine uygun olarak düzeltilmesiyle elde edilen hassas (konumsal) verinin oluşturulması sürecidir

Ortogörüntü Haritaların Kullanımı: Parsel bazlı coğrafik verinin elde edilebilmesi için altlık veri olarak ortofoto haritaların kullanılması önerilmektedir. Genellikle ortofoto haritalar, uydu görüntüleri veya hava fotoğraflarının ileri bilgisayar ortamında işlenmesi ile oluşturulur. Nihai ürün, tarımsal uygulamalarda altlık veri olarak kullanılmaya çok elverişli olacaktır.

Minimum Hassasiyet: Veritabanındaki minimum hassasiyet 1:10.000 dengi harita standartlarına uygun olmalıdır, sebepleri; altlık olarak kullanılacak ortofoto haritanın (veya başka bir harita türü) çözünürlüğü ve konumsal hassasiyetiyle ilgili minimum ihtiyaçların belirlenebilmesi, veritabanında tanımlı en küçük objenin tanımlanabilmesi, parsellerin sayısallaştırılması esnasında tanımlı toleranslar dahilinde çizim yapılabilmesidir.

Bu tanımlamalara bağlı kalınarak; ödemeye tabii olacak alanların belirlenmesinde; çiftçinin işlediği parselin daha kolay tanımlanabilmesi, temel sayısallaştırmanın yapılabilmesi ve veritabanının oluşturulabilmesi için referans parsel olarak fiziksel blok kullanılır. Çiftçi görüşmeleri sonrasında elde edilecek tarımsal parsel bilgisi de daha sonra entegre edilir.

IACS kapsamında tarım parselleri her zaman alfa nümerik veritabanında açık biçimde tanımlanmaktadır. Ancak, bunlar grafiksel olarak da; en yeni ortho-görüntü üzerinde yerleştirilmiş veya yerde ölçülmüş tarım parselleri olarak doğrudan veya İlotlar (çiftçi bloğu), Bloklar(fiziksel bloklar) gibi ara referans parselleri kullanılarak dolaylı biçimde tanımlanabilmektedir. Avrupa'daki temel deneyim Şekil 6.3'de de görüleceği gibi "Blok" LPIS'lerin oluşturulmasıdır.

Tarımsal Parsel; tek çiftçi tarafından tek bir ürünle işlenen arazi birimidir. Ödeme ve desteklemeler için sisteminden yararlana-bilecek minimum alan 1 da.'dır. Türkiye gibi ürün sınırlarının yıllık değişiminin çok fazla olduğu bir ülkede LPIS'in sadece tarım parsellerine dayandırılması ve kayıtların güncel tutulması yüksek maliyet getirecektir. LPIS'i oluştururken ürün deseninin tayin edilmesinin kolay oluşu ise bir avantajdır.

Şekil 6.5 Tarımsal parsel (Zloty 2007)

Çiftçi Bloğu (İlot); Tek bir çiftçi tarafından bir veya birden fazla ürünün işlendiği arazi birimidir. Türkiye'de tarımsal parsellerin dağınık konumda olması, blok sınırlarının yıllık olası değişimleri temel sorunlardır.

Referans alanla ilgili potansiyel problemlerin çiftçi seviyesinde çözülebilmesi bir avantajdır. Bunun nedeni de çiftçi tarafından kolay teşhis edilebilmesidir.

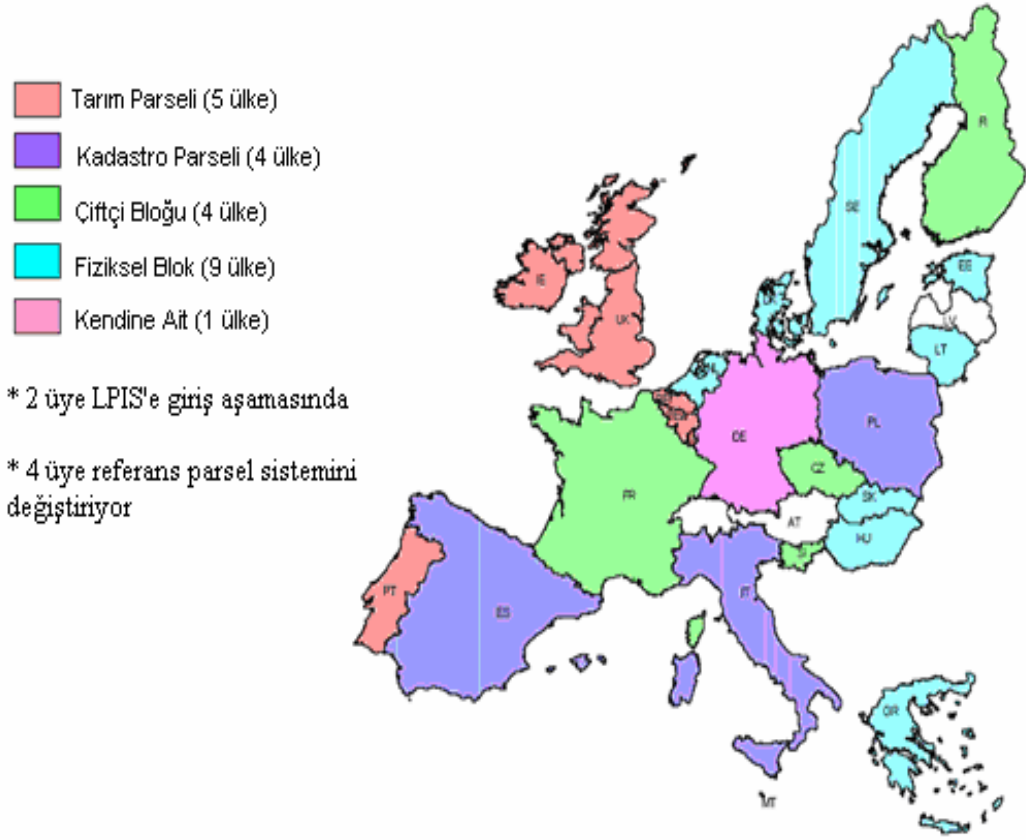
Şekil 6.6 Çiftçi bloğu (Zlot 2007)

Kadastro Parseli; gerçek veya tüzel kişiye ait belli bir geometriye sahip arazi birimidir. Mevcut grafik verinin ülkemizde tamamlanmamış olması, kadastroya ait parsellerin tarım parsellerini karşılamaması, kadastroya ait verilerin kontrol amaçlı kullanımının zor ve pahalı olması kadastro parselinin referans parsel olarak değerlendirilmesi yönündeki dezavantajıdır.

Şekil 6.7 Kadastro parseli (Zloty 2007)

LPIS'TE KULLANILAN REFERANS PARSEL TÜRLERİ

Şekil 6.8 AB ülkelerinde uygulanan referans parcel türleri (Anonymous 2007a)

Şekil 6.8’de AB ülkelerinde uygulanmakta olan referans parcel sistemleri görülmektedir. Ülkeler açısından bakıldığında; İtalya, İspanya, Polonya, Malta’da kadastro parseli; İngiltere, İrlanda, Belçika, Lüksemburg ve Portekiz’de tarımsal parsel; Fransa, Çek Cumhuriyeti, Slovenya ve Finlandiya’da çiftçi bloğu; Hollanda, Danimarka, İsveç, Macaristan, Slovakya, Litvanya, Letonya, Estonya ve Yunanistan’da fiziksel blok; Almanya’da ise eyaletlere göre farklılık gösteren referans parsel türleri kullanılmaktadır. Bu arada yeni üye olan Romanya ve Bulgaristan’ın referans parsel seçimi de fiziksel bloktur (Anonymous 2007a).

Seçilen referans parsel sistemlerinde görülen hatalar nedeniyle yanlış seçim yaptığı kanaatine varan 4 ülkede referans parsel sisteminde değişim hazırlıkları sürmektedir.

Bu ülkelerden İtalya kadastro parselini bırakıp, tarım parsellerine dönme kararı almıştır (Anonymous 2007a).

IACS kapsamında yapılacak çalışmalarda, orto-görüntülerin kullanılması durumunda kadastro bilgisinin sayısallaştırılmasına gerek bulunmamaktadır. Kadastro ve mülkiyet bilgisi, herhangi bir kişi/kurumun arazi kullanımının yasal durumuyla ilgili bilgi almak istemesi durumunda yardımcı veri olarak kullanılabilir.

Sistem içerisinde her bir referans blok içerisinde yer alan tarıma elverişli alan belirlenir; çiftçiler tarafından destek için beyan edilen toplam alanın, ilgili blok içerisindeki tarıma elverişli referans alanı geçmemesi kaydıyla kullanımı uygundur.

Yerinde kontroller esnasında; beyan edilen ve gerçekten kullanılan tarımsal parselin, hayali (arazide yer almayan) kadastro parseline göre kontrol edilmesi mümkün değildir fakat parselin sahip olduğu fiziksel parametrelerin incelenmesi ile kontrol edilmesi mümkündür (fiziksel parametreler: konumu, ürünün deseninin mevcut sınırları, ürün tipi ve ürünün durumu). Kadastro parselinin referans parsel tipi olarak kullanılabilmesi için öncelikle sınırlarının arazi üzerinde belirlenmesi gerekir ki bu durumda hali hazırdaki ürün sınırları ile kadastro parselleri arasında oluşacak farklılıklar da göz ardı edilmemelidir. Had safhadaki durumlar için referans bloklar, her bir parsel yerine sadece yasal/yasal olmayan alanlar ile karşılaştırılabilir.

LPIS sisteminin kurulum aşamasında parsellerin sayısallaştırılması (Ek 2) sırasında göz önüne alınması gereken önemli bir nokta, peyzaj elemanlarının ne derece kalıcı olduğuna göre oluşan farklılaşmadır. Fiziksel blokların sayısallaştırılmasında, öncelik sırasına ve kalıcılık derecesine göre yapılan gruplandırma neticesinde 3 kategoriden bahsedilebilir;

Yüksek derecede kalıcı peyzaj elemanları; yol, demiryolu, havaalanı vb ulaşım ve diğer altyapı bileşenleri, yapay göl, kanal, hendek, dere yatağı vb insan tarafından korunan objeler, doğal veya ekili, belirgin hatta sahip orman sınırı, sık çalılıklardan da oluşabilen çitler, ağaçlar, taş duvarlar vb, daimi ürünlerin, bağ ve bahçelerin sınırı, kalıcılık gösteren sebze bahçeleri sınırı.

Görelî olarak kalıcı peyzaj elemanları; çiftçilerin arazilerine gidiş için kullandıkları servis yolları, komşu parseller arası süreli, kesikli, yer yer ağaçlarla tamamlanan fakat gene itibariyle düzgün hat çizimine müsait şeritsel objeler (dar ot şeritleri vb)..

En alt seviyede kalıcılık gösteren peyzaj elemanları; tarımsal parsel dağılımı veya yönelmesi neredeyse her yıl değişiklik gösterebilir. Buna rağmen yukarıdaki gruplardan hiç birine uygun obje bulunamazsa, sayısallaştırma esnasında tarımsal parsellerdeki konumsal veya ürün tipi değişikliği, yol, çit, yürüyüş yolu gibi daha az sabit başka objelerden de faydalanmak gerekebilir.

Sayısallaştırma yapılacak programda, her operatör için aynı ölçekte çalışarak parsel sınırlarının eşit şartlarda çizilmesi, fiziksel bloklar çizilirken, ödemeye tabii olabilecek tarımsal alanlardan hiçbirini dışlamamaya özen gösterilmesi, sayısallaştırılan fiziksel blokların en az % 75'inde, minimum % 90 oranında ödemeye uygun tarımsal alan bulunması, minimum fiziksel blok alanının 1 da., ortalama fiziksel blok büyüklüğünün 100 - 200 da arasında olması, fiziksel blok içindeki tarımsal parsel sayısı 1-10 arasında olması önemlidir.

Arazi Parşel Tanımlama Sisteminin kurulmasına ilişkin çalışmalarda; sayısallaştırma işlerinin tamamlanmasının ardından çiftçi görüşmelerine geçilmektedir. AB'de çiftçi görüşmeleri ülkeden ülkeye değişiklikler göstermektedir. Bir kısım ülkede kurulan merkezlere çiftçiler gelerek gerekli bilgileri verirler, bir kısım ülkede görevli personel tarafından çiftçilere gidilerek bu bilgiler elde edilir. Temelde bilgileri vermekten çiftçiler sorumludur.

Çiftçi görüşmelerinin hedefi, çiftçilerden alansal konum, beyan edilen arazi, ürün tipi gibi tarım parselleri ile ilgili bilgileri ve görüşme prosedürüne ilişkin diğer bilgileri edinmektir.

Görüşmeler esnasında temel iki veri seti bulunur. Birincisi, çiftçilerin kendi arazilerini kolayca bulmalarına ve tespit etmelerine yardımcı olacak, gerekli tüm konumsal veriyi (orto-görüntü, idari sınırlar, topoğrafik haritalar vb.) içeren CBS grafik arayüzü programıdır. CBS grafik arayüzü, orto-görüntü ve referans parşel sınırı dahil olmak

üzere, tüm yardımcı ve coğrafi verilerin görüntülenmesini, belli katmanları açma ya da etkisiz hale getirme ve görüntülenen ölçeği değiştirme imkanı sunar. İkincisi mevcut veri tabanına kayıtlı veriler esas alınarak oluşturulmuş, basılı başvuru formlarıdır. Bu formların kullanılma amacı ağırlıkla, çiftçi görüşmeleri sırasında çiftçiye yardımcı olmak, önceki yıl beyanıyla ilgili gereğinde hatırlatma yaparak arazinin yerini göstermesini kolaylaştırmaktır.

Üye ülkelerde bu görüşmeler doğrultusunda hazırlanan basılı başvuru formları; her çiftçi için ayrı olarak üretilir ve üç ana bölümden oluşur.

Birinci bölüm; kimlik no, ad, soyad, adres, diğer irtibat bilgileri, sigorta bilgileri, emeklilik durumu ve toplam büyüklükler gibi çiftçi hakkındaki kişisel bilgileri içerir. Eksik, yanlış ya da tamamlanmamış bilgiler görüşmeler sırasında doldurulur.

İkinci bölüm; önceki yıl yapılmış arazi beyanlarına binaen hazırlanır. İlçe, il, köy, arazi parsel ve ada numarası, kullanılan alan, mülkiyet durumu, sulama durumu ve ürün tipi gibi bir önceki yıl beyan edilen parsellere ait tüm bilgiler doldurulur. Türkiye’de sistem mülkiyet bazlı (tapu beyanı) olduğu için; ada/parsel no gibi bilgiler ışığında çiftçiye hatırlatma yapılabilir. Fakat mülkiyet yerine kullanıcı esaslı sisteme geçiş yapıldıktan sonra basılı başvuru formundaki bilgilerde de değişiklik olacaktır.

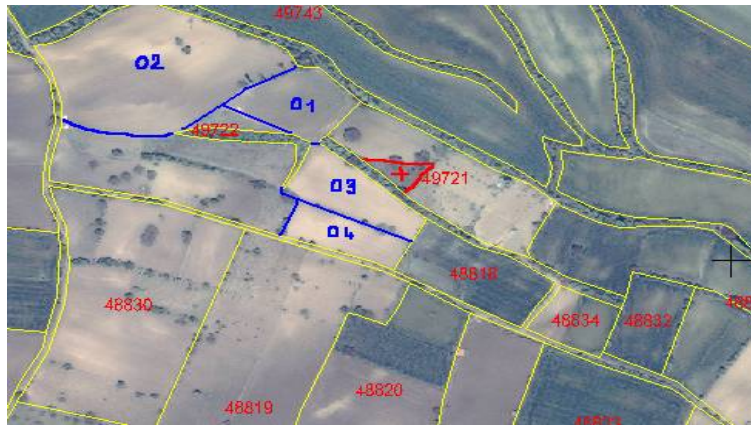
Son bölüm; yerel çiftçiler ile yapılacak görüşmeler sırasında doldurulmak üzere hazırlanır. İlgili tarım parseli CBS grafik arayüzü üzerinde gösterilecek, referans parsel kodu, tarım parseli sıra numarası ve diğer bilgiler görüşmeyi yapacak tarafça atanmış olacak ve kullanılan alan çiftçi tarafından beyan edilir. Bu bilgilerin tümü forma doldurulmaktadır. İdari yer, sulama, ürün tipi gibi ek bilgiler de ayrıca verilmektedir. Formların doldurulması esnasında kimlik numarasının kontrolüne özel dikkat gösterilmelidir; her çiftçinin kendine ait kimlik bilgisi olduğundan ve çiftçinin farklı veritabanlarıyla bağlantısının yapılabilmesi için bu numara kullanıldığından doğru yazılmasına özen gösterilmelidir.

Çiftçi görüşmelerinde tarımsal parsel beyanı doğrultusunda tarımsal parselin yerini belirlemede; parselin bulunduğu yer, kadastro bilgileri, mevki ismi ve özel yer işaretlerinin (örneğin, köprüler, özel binalar, vb.) yardımıyla tespit yapılır. Komşu

parsellerin çiftçileri parsellerini önceden bildirmiş ise (çiftçilerin adları ve beyan edilmiş parsellerinin LPIS kodlarını içeren güncel listeler olacaktır) bu bilgi yer tespiti açısından faydalı olur.

Parselin yerinin belirlenmesinin ardından, parseli içine alan fiziksel blok belirlenmeli ve orto-görüntüler kullanılarak parselin tam boyutu ve sınırları tespit edilmelidir. Parselin sınırları ve kodu orto görüntüler üzerinde çizilerek belirtilmelidir.

Daha sonra, beyan edilen parsel karşılık gelen sayısallaştırılmış alan hesaplanır ve beyan edilen ile karşılaştırılır. Belirtilen eşiğin üzerinde sapmalar oluşursa (örneğin, beyan edilen ve ölçülen alan arasındaki fark, parselin çevre uzunluğu x 1,5 m sonucunda çıkan alandan daha fazla ise), çiftçiden parselin sınırlarını düzeltmesi istenir. Şayet daha önce beyan edilmiş bir parsel ile çakışma oluşursa, bu sorun parselleri çakışan tüm çiftçiler tarafından birlikte çözülmemelidir. Şekil 6.9'da tarım parselini yerinin belirlenmesine örnek bir çalışma görülmektedir.

Şekil 6.9 Tarımsal parselin yerinin belirlenmesi (Anonymous 2007)

Çiftçi görüşmelerinin tamamlanmasını müteakip, beyan edilen tarımsal parseller, LPIS veritabanına güncellenmektedir (çiftçi görüşmeleri neticelerine göre, tarımsal parsellerin sisteme girişi, öznitelik bilgilerinin güncellenmesi). Güncel LPIS veri seti kurulduktan sonra, her çiftçi için uygun IACS yazılımı kullanılarak başvuru formları hazırlanabilmektedir. Böylece takip eden yıl, görüşme öncesinde Internet üzerinden çiftçinin geçen yıl beyanını görmesi ve değişikliği (varsa) bildirmesi istenmektedir.

Temel bir alt yapı açısından değerlendirdiğimizde IACS'ın bir unsuru olan Arazi Parsel Tanımlama Sisteminin (LPIS) etkin olarak kullanılabileceği alanlar Şekil 6.10'da gösterilmektedir.

Şekil 6.10 LPIS'in tarımsal altyapı açısından görev aldığı alanlar (Leo 2005)

6.2.1.3 Ödeme haklarının tanımlanması ve kaydına yönelik sistem

IACS sisteminin diğer bir unsuru olan ödeme haklarının tanımlanması ve kaydına yönelik sistem destek başvuruları ve arazi parselleri tanımlama sistemi ile birlikte izinlerin ve çapraz kontrollerin doğrulanmasına olanak sağlayacak şekilde kurularak en az önceki üç takvim ve/veya pazarlama yılları ile ilgili verilere ulaşılmasını sağlamaktadır.

Söz konusu düzenleme 1782/2003 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 21. Maddesi'ne göre yapılmaktadır.

6.2.1.4 Destek başvuruları

Çiftçiler her yıl IACS verilerine bağlı olarak yardım başvurusunda bulunurlar. Her çiftçi, her yıl işletmedeki tüm tarımsal parseller, ödeme izinlerinin sayısı ve miktarı ile diğer bilgileri bildirecek şekilde bildirim yapar. Önceki yılda belirlenen alanlara dayalı olarak hazırlanmış basılı formlarda bu arazilerin yerini belirten grafik malzeme ile desteklenen bilgiler yer almaktadır.

Üye devletler tek bir başvurunun tüm yardım planlarını kapsayacağına karar verdiği gibi, başvurunun sadece bir önceki yıl verilen başvurudaki değişiklikleri içermesine de karar verebilmektedir. Destek başvurularının çiftçiler tarafından belirlenen zamandan sonra yapılması durumunda, çiftçinin alacağı miktar üzerinden her çalışma günü için %1 kesinti yapılmaktadır. 25 takvim gününden geç yapılan başvurular geçersiz sayılmaktadır.

6.2.1.5 Entegre kontrol sistemi

IACS kapsamında yapılan beyanlar, veritabanındaki bilgilerle idari açıdan birebir kontrol edilir. İdari kontrollerle birlikte, LPIS kapsamında oluşturulan referans parseller üzerinden yerinde kontroller de yapılmaktadır. Kontrollerin özellikle uzaktan algılama methodu kullanılarak gerçekleştirilmesi önemlidir.

Entegre Kontrol Sisteminin ögeleri;

A-İdari kontroller ve karşılıklı denetim (beyanların ve verilerin %100 üzerinden yapılır)

1- Kendi içinde tutarlılık

2- Dış kontrollerde tutarlılık

3- Karşılıklı kontroller (beyanların tamamı üzerinden yapılmakta)

B-Risk analizleri (merkezi düzeyde rastgele yada belli bir risk nedeniyle seçilmiş dosyalarda gerçekleştirilir).

C-Yerinde kontroller

I. Haber vermeden kontrol (minimum şart müracaatların % 5'i, büyük ve küçükbaş için %10)

II. Yerinde nokta kontroller

1- İşletmelerin yerinde görülmesi

2- Uzaktan algılama

ve ceza ile ödemelerin hesaplanması.

Kontrollerde yukarıda bahsedilen prosedür içinde yer alan idari kontroller başlığı altında LPIS yardımıyla, bilgisayarlı veri tabanını da kullanarak değişiklik bildiren çiftçiler ile görüşmeler yapılır.

Beyan edilen bilgilerden bir kısmı öncelikle LPIS’de mevcut güncel uydu görüntüleri kullanılarak uzaktan algılama metoduyla kontrol edilirken (alan ve arazi kullanımı); farklılık saptanan alanlarda çiftçi ile birlikte yerinde tespit yapılır.

Çiftçi beyanı ve orto-görüntü üzerinde çizili alan arasında farklılık oluşması durumunda, sistem uyarı verir. Öncelikle çiftçi ile yüz yüze görüşmeler esnasında ilgili sorun çözülmeye çalışılır.

Standart olarak her yıl toplam başvurunun en az %5’i oranında çiftçi seçilir ve yerinde kontrole tabi tutulur. Yerinde kontrol işlemleri esnasında, çiftçiden ilgili araziye göstermesi istenir ve hassas global pozisyonlama cihazları yardımıyla, tarımsal parselin çevresi dolaşılır ve ekili alan sınırı net olarak ortaya çıkarılır. Sebepleriyle birlikte nihai alan çiftçiye açıklanır.

6.2.1.6 Destek başvurusu yapan çiftçiler için bir kayıt sistemi

İşletmenin ve sahibinin bilgilerini içeren bir kayıt sistemidir. Bu bilgiler içinde, işletmenin durumu açıkça ortaya konmakta, mülkiyet durumu, alan büyüklüğü, yetiştirilen ürün cinsi gibi bir çok bilgi kayıt altına alınmaktadır.

6.2.2 Hayvan kimlik ve kayıt sistemi

Bu sistemle hayvanlar kayıt altına alınarak destek başvurusuna tabi yardımlar kayıtlı hayvanlara yönlendirilir, hastalıklar çıktığında hayvan hareketleri izlenerek kontrol altında tutulmaktadır. Sistemlerin bir birleriyle entegre olması gerekmektedir.

Konsey Tüzüğü 1760/2000 (AT) (Anonymous 2000a) ve Konsey Direktifi 102/92 (AET) (Anonymous 1992a) ile sığır cinsi hayvanların kayıt altına alınması ve bilgisayar destekli bir veri tabanına iletmesi düzenlenmiş olup, 1782/2003 sayılı Konsey Tüzüğü uyarınca, büyükbaş hayvan destek planları kapsamındaki primler, 1760/2000 sayılı Tüzüğe göre usulüne uygun olarak kimlik tespiti yapılan ve kayıt altına alınan hayvanlar için ödenebilmektedir.

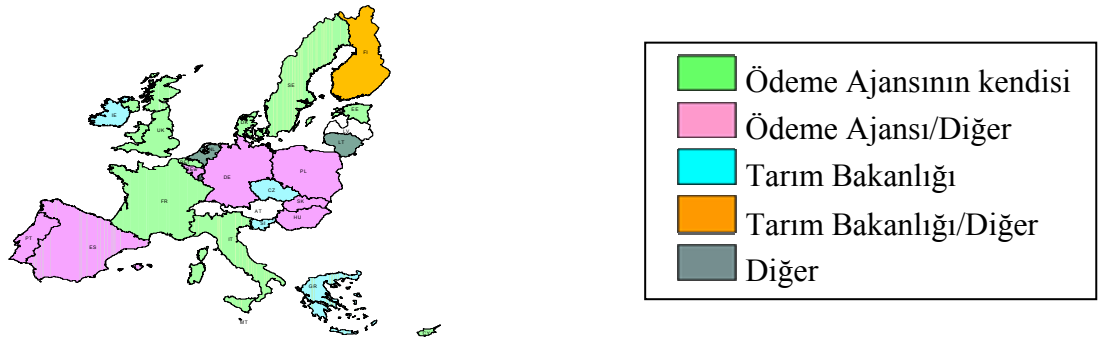
Hayvan yetiştiricileri ile ilgili olarak; Üye Devletler yetiştiricilerin bilgisayarlı veri tabanında büyükbaş hayvanları ve işletmeleri hakkında saklanan verileri, yetkili merciden herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın, makul aralıklarla görmeleri ve bunlara ilişkin bilgiyi edinme hakkını güvence altına almaktadır (Anonymous 2004)

6.3 IACS/LPIS İlgili AB'deki Uygulamalar

Araştırma kapsamında AB'ne üye bazı ülkelerde IACS sistemi ile ilgili faaliyetler incelenmiş, sistemin önemli unsurlarından olan LPIS uygulamalar konusunda elde edilen bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

6.3.1 AB'deki LPIS uygulamalarına ait genel durum

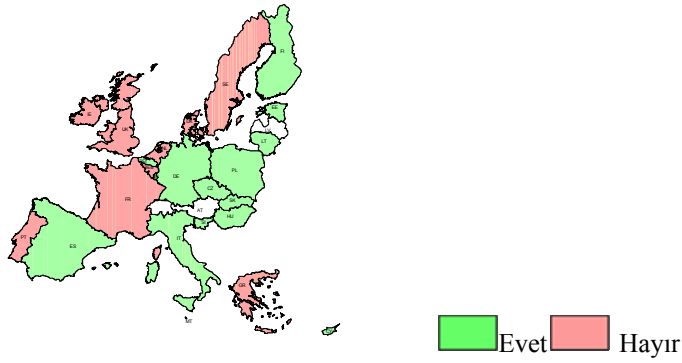
6.3.1.1 LPIS'den sorumlu kurum

Şekil 6.11 LPIS'den sorumlu kurum (Kay and Milenov 2007)

Şekil 6.11'den de görüleceği üzere, LPIS'den sorumlu kurum olarak İsveç, Danimarka, İngiltere, Fransa, Estonya, İtalya, Belçika'nın Flaman Bölgesi ve Malta'da ödeme ajansı'nın kendisinin; İrlanda, Çek Cumhuriyeti, Slovenya ve Yunanistan'da Tarım Bakanlığı'nın olduğu anlaşılmaktadır.

6.3.1.2 LPIS ile ilgili yasal düzenleme durumu

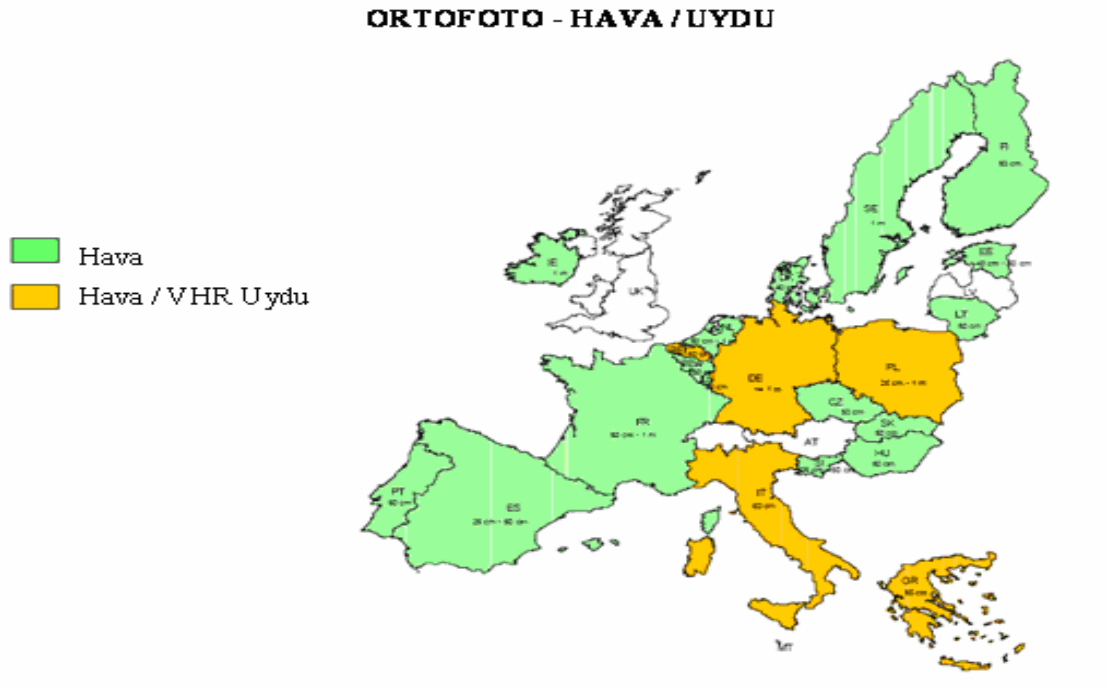
Şekil 6.12 LPIS ile ilgili yasal statüyü tanımlayan ulusal bir dayanağın mevcudiyeti (Anonymous 2007a)

Şekil 6.12'den de görüleceği üzere, Portekiz, Fransa, İsveç, İrlanda, Hollanda, İngiltere, Danimarka, Belçika'nın Walonya Bölgesi ve Yunanistan'da yasal statüyü tanımlayan ulusal bir dayanak mevcut değilken diğer ülkelerde mevcuttur.

6.3.1.3 Referans parsel kullanımı

Üye ülkelerde en yaygın referans parsel kullanımı “fiziksel blok” olarak görülmektedir. Uygulamaya ilişkin detay bilgi Şekil 6.8'de yer almaktadır.

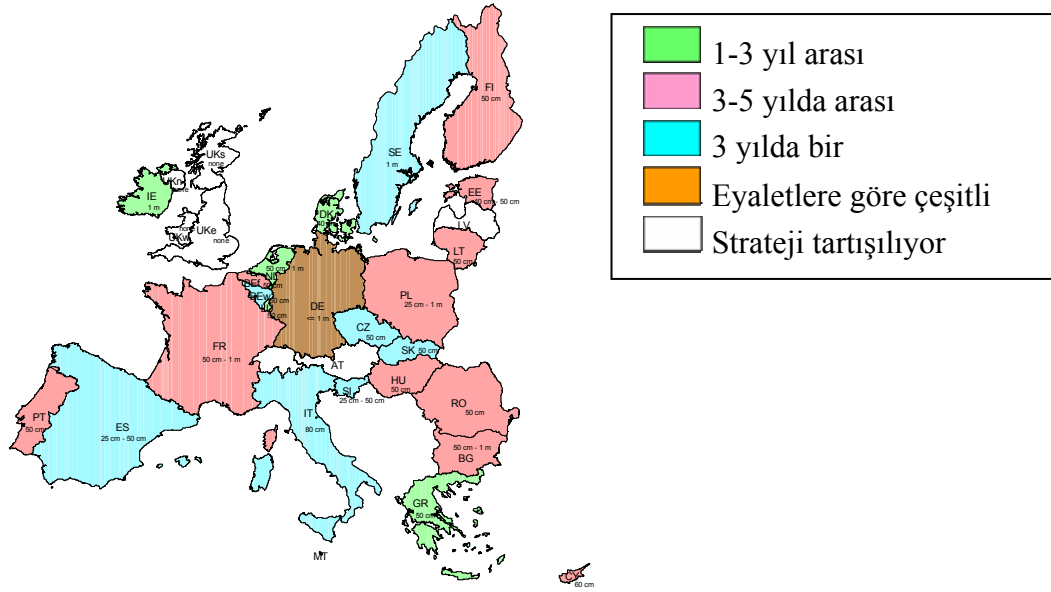
6.3.1.4 LPIS ile ilgili görüntü kullanım durumu

Şekil 6.13 Görüntü kullanım durumu (Anonymous 2007a)

Şekilden İtalya, Polonya, Yunanistan, Almanya, Belçika'nın Flaman Bölgesi ve Malta'da hava fotoğrafı ve çok yüksek çözünürlüklü uydu görüntüsünün birlikte kullanıldığı, diğer ülkelerde ise hava fotoğrafının kullanıldığı anlaşılmaktadır.

6.3.1.5 Orto foto yenileme durumu

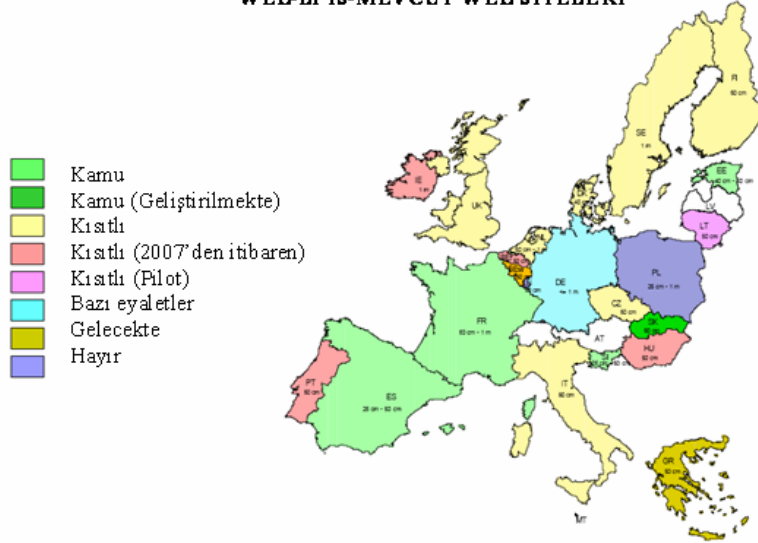
Şekil 6.14 Orto foto yenileme durumu (Anonymous 2007a)

LPIS sisteminde görüntü yenileme süresinin 5 yılı geçmemesi gerekmektedir. Şekil 6.14'den de anlaşılacağı üzere Hollanda, Danimarka, İrlanda, Lüksemburg ve Yunanistan'da ortofotoların 1-3 yılda güncellenmesi sözkonusu iken; bu durum İspanya, İtalya, İsveç, Slovenya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya ve Belçika'nın Walonya Bölgesi'nde 3 yılda; Finlandiya, Litvanya, Fransa, Portekiz, Polonya, Estonya, Macaristan, Malta ve Belçika'nın Flaman Bölgesi'nde 3-5 yıl arasındır. Almanya'da bu uygulama eyaletlere göre farklılık göstermektedir.

6.3.1.6 LPIS'in web kullanımına elverişlilik durumu

IACS sistemine kaynak sağlayan bir araç olarak LPIS sistemindeki verilerin çiftçilerden, çiftçi örgütlerine ve kamu kurumlarına kadar geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır.

WEB-LPIS-MEVCUT WEB SİTELERİ

Şekil 6.15 LPIS ile ilgili web siteleri (Kay and Milenov 2007)

LPIS verilerine ulaşmanın en kolay yolu olması bakımından Şekil 6.15’den de anlaşılacağı üzere 20 ülke web sistemi kurmuş durumdadır. Bu ülkelerin büyük çoğunluğunda kullanım çiftçi ve çiftçi örgütleri ile kısıtlıdır. Sadece Fransa, Estonya, Latvia, İspanya, Slovenya ve Slovakya’nın olduğu 6 ülkede kamu kurumları da yararlanmaktadır. Belçika çiftçilerle kısıtlı olarak 2008 yılında web sitesini kullanıma açacaktır. Letonya pilot uygulama aşamasında olup, Yunanistan ise LPIS ile ilgili web sitesini gelecekte inşa edecektir. Belçika’da Web-LPIS yapım aşamasında olup, 2008 yılında kullanıma açılacaktır. Polonya’nın yanı sıra haritada olmamakla birlikte Bulgaristan ve Romanya’nın da LPIS ile ilgili web sitesi bulunmamaktadır.

6.3.2 Üye ülkelere ilişkin örnekler

6.3.2.1 İtalya

IACS uygulamasının genel organizasyonunu yapan Agricultural Payment And Control Agency (Tarımsal Ödeme ve Kontrol Ajansı) –AGEA’nın;

- 1- İtalya’da 20 yılı aşkın bir sürede hava fotoğrafı kullanıldığı,
- 2- 1990-1996 yılları arasında ilk dijital uygulamanın yapıldığı,
- 3- 1996-2000 yıllarında Coğrafi Bilgi Sistemi-GIS uygulamasına geçildiği

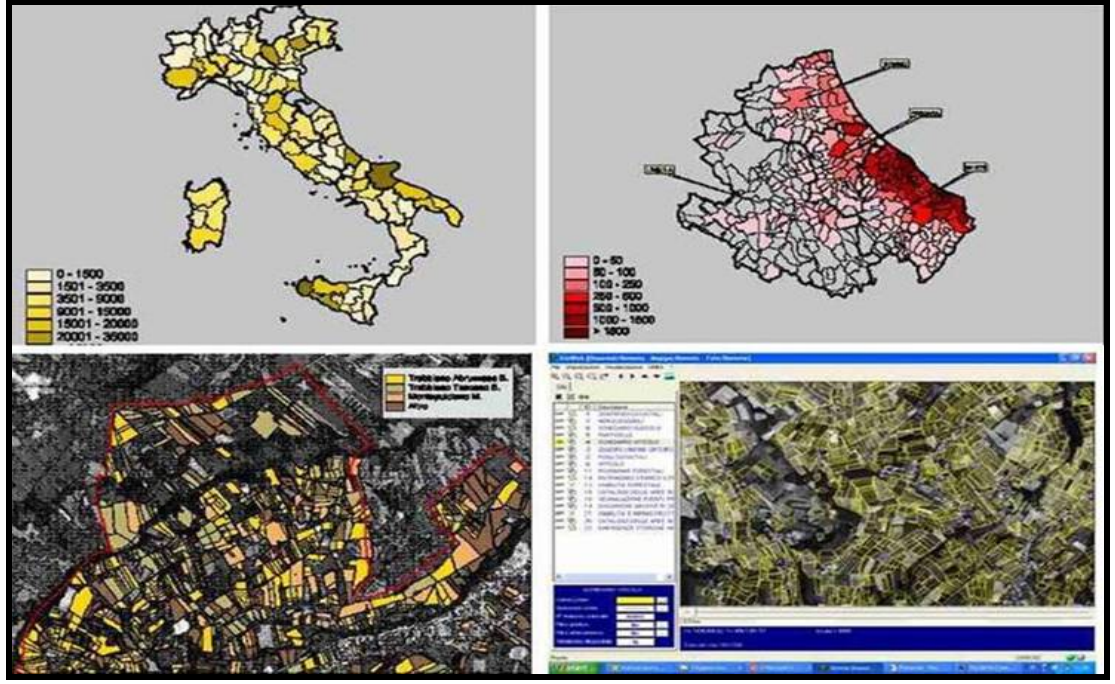
- 4- 2002 -2003 yıllarında WEB tabanlı uygulamaya geçildiği,
- 5- 2 milyon çiftçinin kayıt altına alındığı,
- 6- Çiftçilere 6 milyar Euro destek verildiği,
- 7- 300.000 kadastral haritanın oluşturulduğu,
- 8- 70 milyon kadastral parselin bulunduğu,
- 9- 170 milyon zeytin ağacının coğrafik olarak tanımlandığı,
- 10- 30.000'nin üzerinde dijital ortofoto oluşturulduğu,
- 11- 7 milyon hektar tarım arazisinin tanımlandığı, anlaşılmıştır (Erden 2005).

AGEA 21 bölgede 28 servis ve 400 kullanıcı ile hizmet vermektedir. İtalya'da hava fotoğraflarının %90'ı AGEA tarafından karşılanmaktadır.

Her bölgede bir ödeme ajansı mevcut olup, ödemeler Kasım ayında başlayıp 6 ay sürmektedir. Entegre İdare ve Kontrol Sistemi ile ilgili olarak, destekleme ödemelerinde online bilgi alınmakta ve bilgi istenmektedir.

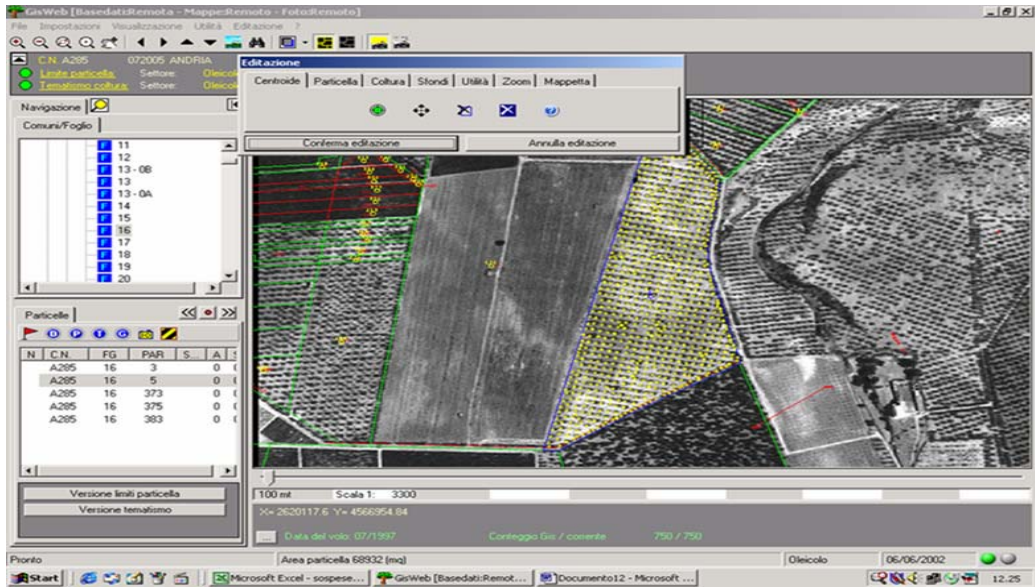
İtalya'da LPIS Kadastral bilgileri kullanılarak oluşturulmuştur (Piomponi and Guerra 2007) Bunun nedeni de kadastronun çiftçilere tanındık gelmesi, ulusal düzeyde coğrafi bilgiyi içermesiydi. LPIS'in bir CBS bünyesinde kullanılır hale getirmek amacıyla; haritalar ülkenin 2/3'ü için sayısallaştırılmış, beyan edilen parsellerin sınırları sayısallaştırılmış, elverişli ve elverişli olmayan alanlar, tüm sayısallaştırılmış parseller dahilinde tanımlanmıştır. CBS'in uygulanmasından sonra, veri tabanı aşağıdakiler vasıtasıyla sürekli olarak güncellenmiştir.

Yeni beyan edilmiş parsellerin hepsinin ve de elverişlilik anomalisine sahip olanların üzerinde yıllık olarak foto yorumlaması yapılmış, her yıl ülkenin 1/3'ü için yeni orto-görüntü oluşturulmuştur. İtalya'da 2006 yılında zeytinyağı (üretimden bağımsız) ve tütün (kısmen üretimle bağlantılı) "Tek Ödeme Sistemine" dahil edilmiş olup, meyve ve sebzeler 2008 yılında, üzüm bağları da 2009 yılında dahil edilecektir.

Şekil 6.16 İtalya’da üzüm yetiştirilen alanların Web tabanlı CBS kayıtları (Anonymous 2005)

Şekil 6.16’da, İtalya’da bağ alanlarına ilişkin web tabanlı CBS kapsamında yapılan sorgulama sayfalarına bir örnek görülmektedir.

Şekil 6.17 İtalya’da zeytin alanlarına ilişkin Web tabanlı CBS kayıtları (Anonymous 2005)

Şekil 6.17’de ise İtalya’da zeytin alanlarına ilişkin web tabanlı CBS kapsamında yapılan sorgulama sayfalarına bir örnek görülmektedir.

AGEA, çiftçilere yönelik sistem koşullarının basitleştirilmesi amacının bir parçası olması olarak, LPIS veri tabanı ve servislerinin düzeltilmesi ve yenilenmesi ile ilgili yeni bir projeye başlamış, tüm bilgilerin güncellenmesinin 3 yıl içinde gerçekleştirilmesi ve referans parsellerin “fiziksel blok” temeline dayandırılması öngörülmüştür.

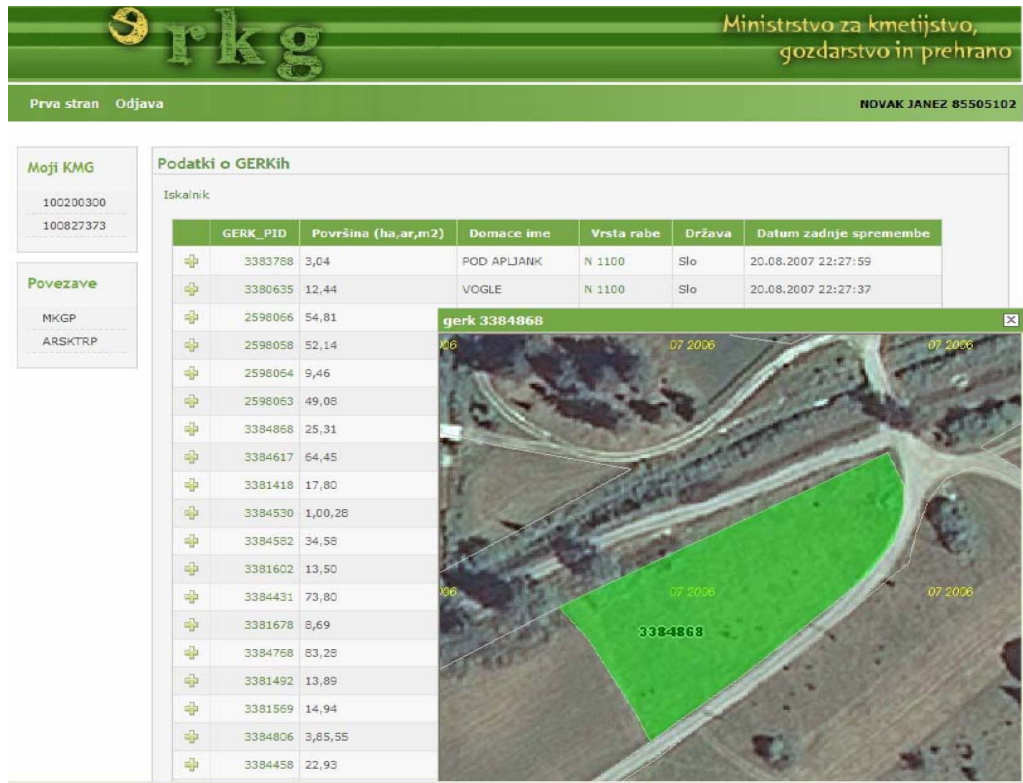
Kayıt Sisteminde ise ; her çiftlik için en küçük bir kullanıcı bile bir anormallik, dağılım, alan, ürün vs. bilgileri girebilmektedir. Yapılan bu değişiklik ve kayıtlar yönetim bölümünde görülmekte ve bunlar yönetici tarafından SIAN sistemine aktarılmaktadır.

6.3.2.2 Slovenya

IACS sistemini kurulması ile ilgili çalışmalar içinde en önemlisini oluşturan LPIS sisteminin kurulması çalışmalarına 2000 yılında başlanılmış, 2000 - 2005 yılları arasında LPIS kadastro parseline dayandırılmış ve IACS referans parseli olarak da kabul edilmiştir.

Bu çalışma periyodunda 2002 yılında 1/5000 ölçekli, alan ve sahiplik ilişkisini ön planda tutan sayısal orto foto oluşturulmuştur. 2005 yılında grafiksel tarımsal işletme birimi (graphical agricultural unit of holdings- GERK) oluşturularak yeni LPIS’e geçilmiş ve 2006 yılı IACS için GERK’in ilk kullanım yılı olmuştur (Petrosev and Rotter 2007).

2006 yılından itibaren 75.000 işletmeye ulaşılmış, 2002-2005 yılları arasında oluşturulan kadastro parsellerine ait grafiksel kesit vasıtasıyla arazi kullanımına dayalı GERK katmanı oluşturularak arazi kullanım durumunun tesbitini kontrol altına almıştır. Çiftçi başvuruları ve kaydı % 99,5 oranında internet üzerinden yapılmakta olup, sistemde bilgilerin kontrolü başvurudan hemen sonra otomatik olarak başlamaktadır.

Şekil 6.18 Slovenya’da çiftçi kaydı ara yüzü (Petrosev and Rotter 2007)

Ülkede LPIS’in kullanımının kontrolüne ilişkin idari kararların IACS sistemine ilişkin desteklemelere etkisi olmaya başladığı anda IACS sistemine daha iyi veri sağlamak amacıyla yerinde kontrollere başvurulur. Slovenya’da AB’deki üye ülkelerden farklı olarak LPIS ve buna dayalı olarak IACS verilerinin güncellenmesi yerinde kontrollere bağlı olarak yapılmaktadır.

6.3.2.3 Çek Cumhuriyeti

Çek Cumhuriyeti’ndeki Arazi Parsel Tanımlama Sistemi (LPIS), alan bazlı tarımsal destekler için Entegre İdare ve Kontrol Sistemi’nin (IACS) kilit unsuru olarak 2001 yılında oluşturulmaya başlanmıştır. Sistem, arazi parselleri (blok ve blok birimleri) hakkında coğrafi bilgi depolamaktadır. Çek LPIS’i dijital ortofoto haritalara dayanmakta olup, tüm ülkeyi kapsayan homojen bir Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS) veri tabanına sahiptir.

Çek Cumhuriyetinde LPIS alan bazlı tarımsal destekler için Entegre İdare ve Kontrol Sistemi'nin (IACS) kilit unsurudur. Sistemin hukuki ve kavramsal dayanağı birçok AB tüzüğünde ve teknik şartnamelerde bulunmaktadır. Ocak 2001 den itibaren Tarım Bakanlığı için LPIS oluşturuldu. 1999 yılında kullanılacak yöntemi test etmek için pilot bir alan seçilmiş ve 2000 yılında diğer hazırlık çalışmaları yapıldı. Tüm grafiksel veritabanı Haziran 2002'de tamamlanmıştır.

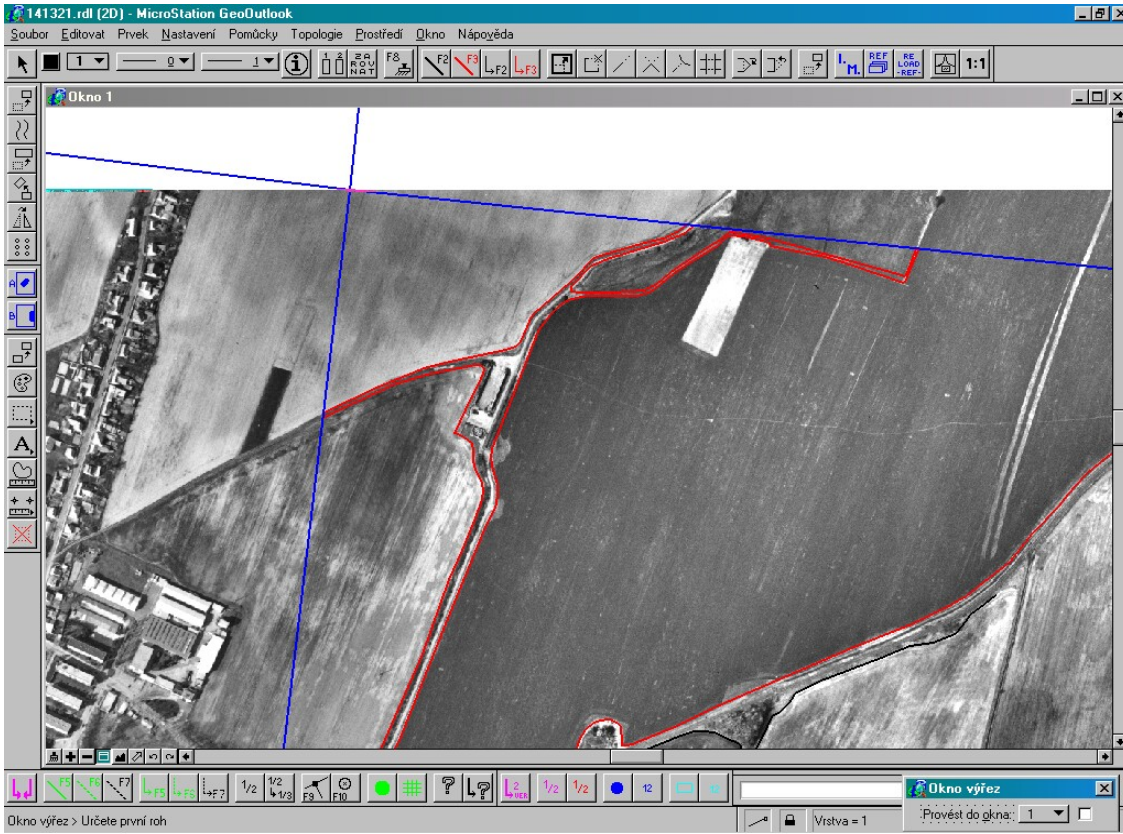
Sistem, 1:23000 ölçekli, tüm ülkeyi kaplayan (78000 km²) 1999-2001 yıllarında sağlanan pankromatik dijital ortofoto haritalarına (0,5 m pixel) dayalıdır. Bölgenin yaklaşık %10'u ise 1:26000 ölçekli 1998 yılında alınmış ortofotolara dayalıdır. Ortofoto haritalar Çek Topografya, Haritalama ve Kadastro devlet dairesi tarafından oluşturulmuştur.

LPIS bağımsız bir referans kayıt sistemidir. İçerisindeki veri, çiftçilere gönderilen basılı formlar vasıtasıyla Ödeme Ajansı'ndaki destek başvurusuna ilişkin idari süreçten bağımsız olarak güncellenir.

Šekil 6.19 LPIS haritası ve çiftçi deklarasyonunun alındığı basılı form (Trojáček 2007)

Çiftçi tarafından belirtilen verileri LPIS'teki verileriyle uyuşmayan bir bloğa ilişkin destek başvurusunun onaylanması mümkün değildir. Buna ek olarak, Çek sistemi, LPIS'te çiftçi bloğu olarak kaydedilmeyen bir tarımsal parsel için destek başvurusunda bulunmayı engellemektedir. Blok sınıflandırması fiziki blokun sabitliğinden dolayı fiziki blok seviyesinde yapılmaktadır. Bloklar, Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS) analitik metodları kullanan sınırlayıcı idari faktörler ve doğal yapısına göre sayısallaştırılır ve sınıflandırılır.

Şekil 6.20 Çek Cumhuriyeti’nde blok sınırlarının sayısallaştırılması (Trojáček 2005)

Ödeme Ajansı, fiziksel yerinde kontrolleri hazırlamak ve değerlendirmek için de LPIS’i kullanmaktadır.

LPIS sadece devlet tarafından destek başvurularındaki bilgileri doğrulamak için kullanılmamakta, aynı zamanda çiftçilerin kendileri için de bir hizmet niteliği taşımaktadır. LPIS’in ana amacı, çiftçilerin LPIS’te kullandıkları bloklar hakkında kısa zamanda, yüksek kalitede ve kapsamlı bilgi edinmelerine imkan sağlamaktır. Bu sebeple çiftçiler, Çek Cumhuriyeti’ndeki Tarım Bakanlığı’nın 63 bölge ofisinin herhangi birinden bilgilendirici raporları ve 1:10.000 ölçeğindeki haritaları talep edebilirler. Çek Cumhuriyetinde ortalama blok büyüklüğü 12,8 ha. olup, ülke genelinde 290.000 fiziksel blok bulunmaktadır. LPIS veritabanında tanımlı çiftçi sayısı 30.000 dir. LPIS çiftçilere, kayıtlı verinin durumu hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayan temel veri raporlarını ve haritaları sağlayabileceği gibi daha detaylı raporları ve haritaları da sağlayabilmektedir.

6.4 IACS ile İlgili Türkiye’de Günümüze Kadar Yapılan Çalışmalar

Doğrudan yardımların dağıtımında ve kontrolünde kullanılan Entegre İdare ve Kontrol Sistemi, henüz Türkiye’de kurulu bulunmamakla birlikte sistemin temel unsurlarına benzeyen yada alakalı çalışmalar, faaliyetler mevcuttur. Bu faaliyetlerin bilinmesi, benzer ve eksik yanlarının öğrenilmesi sistemin Türkiye’de uygulanması çalışmalarında katkı sağlayacaktır. Bu bölümde çalışmalara sistemin temel unsurları itibariyle ve her bir unsurun içine yer verilmiştir.

Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin temel unsurları;

A- Entegre sistem

1. Bilgisayar destekli veritabanı
2. Arazi parsel tanımlama sistemi
3. Ödeme haklarının tanımlanması ve kaydına yönelik sistem
4. Destek başvuruları
5. Entegre kontrol Sistemi
6. Destek başvurusu yapan çiftçiler için bir kayıt sistemi

B- Hayvan kimlik ve kayıt sistemi

- 1- Bilgisayar destekli veri tabanı;

Türkiye’de var olan tarımla ilgili veri tabanları;

a-Çiftçi kayıt sistemi (ÇKS) : Sistemin oluşturulmasına yönelik çalışmalar 2001 yılında başlamıştır. 2001 ve 2002 yılı uygulamalarında sadece DGD ödemelerine yönelik çiftçi ve arazi bilgileri alınırken, 2003 yılından itibaren her yıl artan miktarda bilgiler (ürün bilgileri, sulama durumu, örgütlü çiftçi sayısı vs) ÇKS’ye eklenmiştir. Bu sayede illere göre ürün deseni elde edilmeye başlanmıştır. Bugün oluşturulan ÇKS ile birlikte çiftçi, köy, ilçe, il ve bölgeler seviyesinde arazi, ürün, mülkiyet durumu, sulama ve kadaastro durumu vb. bilgilere ulaşılması mümkün olup, değişik sorgulamalar yapılabilmekte ve illere göre ürün deseni ve haritaları elde edilmektedir. Ayrıca bitkisel üretime yönelik tüm destekleme ödemelerinin ÇKS üzerinden yapılması neticesinde her yıl güncellenebilen bir veri tabanı oluşturulmuştur.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca yönetilmektedir. 2006 yılı itibariyle ÇKS’de yaklaşık 2.75 milyon çiftçi, 17 milyon hektar alan 20.6 milyon arazi parseli kayıt altına alınmıştır. ÇKS’de il/ilçe müdürlükleri tarafından tespit edilen 205 adet ürünün bilgisi mevcuttur (Anonim 2007h).

b- Hayvan kimlik ve kayıt sistemi : 2001 yılında Türkiye’de sığır türü hayvanların kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınması için Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü bünyesinde bilgisayar destekli ulusal veri tabanı oluşturulmuştur. Sistemde; hayvancılık işletmelerinin ve hayvanların tanımlanması yapılmakta olup; kayıtlı hayvancılık işletme sayısı 2006 yılı itibariyle 2.339.153 dür (Anonim 2007h).

Bu tanımlamalarda işletme ve hayvanlara yönelik, tarım il ve ilçe müdürlükleri vasıtasıyla, yetiştiricilerden, hayvan borsalarından, mezbahalardan ve özel veterinerlerden detaylı bilgi toplanmakta ve kullanılmaktadır. Merkezi veri tabanı, Veteriner Bilgi Sistemi (TURKVET) adı altında çalışmaktadır.

c-Sığırlarda soykütüğü sistemi: TKB’nin denetimi ve desteğinde Sığırlarda Soykütüğü Faaliyetleri Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği tarafından yürütülmektedir. 2006 yılı itibariyle, üye il birliklerinin bulunduğu 57 ilde kayıtlı 41.047 işletmede yürütülmekte olup halen 921.784 adet sığır sistemde kayıtlı bulunmaktadır (Anonim 2007h) Sistem diğer veritabanları ile uyumlu çalışmakta olup, sığırların tanımlanmasının yanı sıra, süt verim ölçümleri, sürü kayıtları (buzağılama, tohumlama gibi) yapılmakta ve denetlenmektedir.

d- Kontrollü örtü altı sistemi Veri tabanı; örtü altı yetiştiriciliğinde üretimin planlanması, geliştirilmesi, pazarlanması ve gerekse gıda güvenlik zinciri içerisinde kaliteli üretimin tüketiciye ulaştırılması aşamasında, kontrollü üretim sistemini geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Örtü altı yetiştiriciliği seralar ve plastik tünellerdeki üretimi kapsamaktadır. Sistemde toplam 500 m² ve daha fazla örtü altı alanı (ayrı ayrı veya tek örtü altı olarak) olan üretici için kayıt tutulmaktadır. Bu sistemde, örtü altı cinsi, alanı, yetiştirilen ürün cinsi, ısınma durumu, üretimin yapıldığı dönem ve üretimde kullanılan tüm girdi çeşitleri ve üretim miktarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Kontrollü örtü altı sistemde bulunan üretici sayısı 2006 yılı itibariyle 32.976

kişi, örtü altı sayısı (seralar, plastik veya yüksek tüneller) 75.711 adet, örtü altı alanı ise 177.841 da. Dır (Anonim 2007h).

e- Organik tarım bilgi sistemi Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Organik Tarım Bilgi Sistemi ile organik tarımsal faaliyetlerinde oluşturacağı strateji, politika ve desteklemelerde kullanmak üzere, takip, kontrol ve izlenebilirliğı sağlamayı bilgiye en hızlı, kolay ve güvenilir şekilde ulaşmayı hedeflemektedir. Sistemde bulunan çiftçi sayısı 2006 yılı itibariyle 2.291, belgelenen arazi alanı 1.267.244 da, organik olarak kullanılan alan 127.244 da.dır (Anonim 2007h).

2. Arazi parsel tanımlama sistemi

Türkiye’de CBS temeline dayalı IACS sistemini tarif ettiğı bir Arazi Parsel Tanımlama Sistemi bulunmamaktadır. Bugüne kadar sadece bazı yardımcı çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Arazi Parsel Tanımlama Sistemi tarımsal altyapı açısından bu kadar önemliyken, ülkemizde de arazilerin sağlıklı bir şekilde nicelik ve nitelikleri ile birlikte bilinmesine ihtiyaç duyulmuş, bunun ülke kalkınmasında yapılacak etkili planlamalar için önemli bir unsur olduğu kabul edilerek çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Bunun için Türkiye’de 1952’den bu yana önemli çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalardan planlı kalkınma sürecinde büyük ölçüde yararlanılmıştır. Türkiye arazi varlığı ilk defa 1952-1954 yılları arasında ABD’li uzman Harvey OAKES ve Türk meslektaşları tarafından hazırlanan ‘‘Türkiye Umumi Toprak Haritası’’ çalışması ile başlamıştır.

Planlamalara esas Arazi belirlemesi ile ilgili en detaylı çalışma 1966-1971 yılları arasında mülga Topraksu Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilmiş ‘‘Türkiye Toprak Haritası’’ hazırlanarak yapılmıştır. Bu çalışma ülke ve bölge düzeyinde yapılan makro planlamalarda DPT tarafından başvurulacak temel kaynak olmuştur.

Ölçeği ve ayrıntıları günün ihtiyaçlarını karşılayamadığı için, bu çalışma yine aynı Genel Müdürlük tarafından 1982-1984 yıllarında ülkenin o günkü ihtiyaçlarına göre geliştirilerek “İl Arazi Varlığı” adı ile arazi kullanımları yenilenmiş 1/ 100 000 ölçekli il haritaları ve raporları yayınlanmıştır. Daha küçük alanların planlamasında, çiftçi kayıt ve arazi temeline dayanan desteklemelerde parsel bazında arazi bilgi ve kayıtlarına ihtiyaç vardır. Bu bilgiler ülkemizde Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından üretilmektedir. Bugün ülkemizde Kırsal alanda %85 dolayında kadastronun tamamlandığı ancak uygulamada ölçek ve niteliğinin istenilen düzeyde olmadığı ve gerçek ihtiyacı karşılayamadığı görülmüştür (Anonim 2007ı).

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nce (TÜGEM) “Sorunlu Tarım Arazilerinin Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi” (STATİP) ile ülkemiz tarım arazilerinin standartlara uygun kategorize edilerek, tarım parsellerinin amacına uygun kullanılmasının, korunmasının ve denetlenmesinin sağlanması amacıyla 2002 yılında bir çalışma başlatılmıştır.

Böylece bölgeler itibariyle arazinin doğal özelliklerine göre yeter gelirli arazi miktarı ve bölünemeyecek en küçük tarım parseli büyüklüğünün ekonomik ve ekolojik veriler dikkate alınarak belirlenmesine katkı sağlanacaktır. Proje kapsamında küçük ölçekli haritalar üzerine köy bazında tarım arazilerinin işlenerek belirlenmesi ile arazi niteliklerinin yerinde belirlenmesi çalışmaları kapsamında; Ülke genelinde 2004 yılından başlamak üzere, Aralık 2006 itibarıyla İl Müdürlükleri tarafından yaklaşık 52.627.609 hektar alanda arazi çalışması ve projenin tanımlandığı arazi sınıflandırılması tamamlanmıştır (Anonim 2007h).

STATİP projesinden beklenen sonuçlara ulaşmak; Arazi Kullanım Planlarının (AKP) hazırlanması konusunda ülke genelinde kullanılabilecek bir örnek formatın oluşturulmasına olanak sağlayacak ve aynı zamanda elde edilen sonuçlar IACS için yararlı bir altlık olacaktır.

3. Ödeme haklarının tanımlanması ve kaydına yönelik sistem

Türkiye’de DGD ödemeleri kapsamında çiftçi kayıt sistemi bünyesinde tutulan bilgiler ödeme ve kayıt amaçlı olarak kullanılmaktadır.

4. Entegre kontrol sistemi

IACS'ın temel unsurlarından olan entegre kontrol sistemi ve uzaktan algılama ile kontrol ülkemizde bulunmamaktadır.

Türkiye'de var olan kontrol faaliyetleri içinde çiftçi kayıt sisteminde, üreticilerin beyanları çeşitli yöntemler ile kontrol edilmektedir. Bunlar;

1. Belge ibrazı (arazi aidiyet belgesi, çiftçi belgesi)
2. Muhtar ve aza onayı
3. Kadastro geçen yerlerde örnekleme yöntemi ile mahallinde kontrol,
4. Kadastro geçmemiş yerlerin ise tamamında tespit işlemleri
5. Askı ile ilan. Köylerde ve ilçe müdürlüklerinde listelerin askıya çıkarılması
6. Ön denetim
7. Şikayetlerin değerlendirilmesi, seklindedir.

Başvuru sahiplerinin özlük bilgileri, Merkezi Nüfus İdare Sistemi (MERNİS) ile çapraz kontrole tabi tutulmaktadır. Çiftçi Kayıt Sistemi, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından ülke genelinde sayısal kadastro altlığının oluşturulması sonrasında, arazi ile ilgili bilgileri bu sistemden alacak şekilde tasarlanmış olup, hali hazırda tapu kayıt bilgileri esas alınmaktadır.

Hayvan kayıt sistemi kapsamında; uygulanmayı denetlemek amacıyla İl/İlçe Müdürlüklerince işletmelere nokta kontroller uygulanmaktadır. Bu kontroller, her yıl İl/İlçe Müdürlüklerinin kendi görev sahalarında yerleşik bulunan işletmelerin en az %5'ini kapsamakta, düzenlenen kontrollerde Yönetmelik hükümlerinin karşılanmadığı tespit edilirse, belirtilen minimum kontrol oranı arttırılmaktadır.

4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu, kanun gereği çıkarılan “Hayvanlarda Soykütüğü ve Önsoykütüğü Yönetmeliği”, 2000 yılında yayımlanan “Damızlık Süt Sığırları Soykütüğü Talimatı” ve çeşitli zamanlarda çıkarılan konu bazlı talimat ve yazışmalar çerçevesinde oluşturulan Soykütüğü Sistemi kapsamında, yetiştiricinin beyanları aylık % 5 oranında olmak üzere Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlikleri personelleri tarafından denetlenmektedir.

Kontrollü Örtü Altı Sistemi kapsamındaki denetlemeler il ve ilçe tarım müdürlüklerine bağlı kontrol şube müdürlüklerince yapılmaktadır. Organik Tarım Bilgi Sisteminde Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşlarınca bir kontrol planı dahilinde yapılan kontroller sistem üzerinden izlenmektedir.

B- Hayvan kimlik ve kayıt sistemi

Türkiye’de Havan Kimlik ve Kayıt Sistemi kapsamındaki çalışmalar TKB bünyesinde sürdürülmekte olup, bu bölüm. “Bilgisayar destekli veri tabanı” kısmında belirtilmiştir.

Sistemde halen sığırlar kayıt altına alınmakta ve bu kapsamda hayvan hakkında bilgiler (hayvanın bireysel tanımlama no su, adı, cinsiyeti, ırkı, yetiştirme şekli, ana ve baba pedigree no su doğduğu ve bulunduğu işletme tanımlama numaraları) ile her bir işletme için, ülke kodu ayrı olmak üzere en fazla 12 rakamdan oluşan bir tanımlama numarası, işletmenin ait olduğu veya işletmeden kanuni olarak sorumlu yetiştiricinin adı, adresi, ulusal kimlik no su, işletmenin tipi, varsa telefon ve faks numarası gibi bilgiler bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra küçük baş hayvanların kayıt altına alınması ile ilgili Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından 2008 yılı Mali işbirliği programlaması kapsamında bir AB projesi hazırlanarak Avrupa Birliği Genel Sekreterliği’ne (ABGS) gönderilmiştir.

7. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Araştırma bulgularına yer verilen bu bölümde çiftçilerin; kişisel özellikleri, işletme özellikleri ve haberleşme davranışları incelenmiştir. Çiftçi görüşmelerinde tarımsal faaliyetleri ile elde edilen araziye ilişkin bilgilerinin sayısallaştırılmış tarım parselleri ile karşılaştırılmasına dayalı tespitlerde bulunulmuştur. Son bölümde; çiftçilere IACS sisteminin benimsenmesi ve yayılmasına ilişkin sorular sorulmuş, bu sorulardan sistemde toprağını işleyene öncelik verilmesi durumuna ilişkin soruya verilen cevaplar ile diğer sorulara verilen cevaplar karşılaştırılmıştır.

7.1 Çiftçi Görüşmeleri

Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin temel unsurlarından olan Arazi Parsel Tanımlama Sisteminin Türkiye’de henüz kurulmamış olması, uygulamada ÇKS’ye dayalı hareket edilmekte olması ve bu doğrultuda tüm destekleme uygulamalarında arazi beyanında çiftçinin tapusunun geçerli olması, coğrafi bilgi sistemine dayalı bir temel çalışmanın bulunmaması nedenleriyle araştırmada çiftçi görüşmelerinde ÇKS’ye beyan edilen alana (parseller bazında) karşılık gelen sayısallaştırılmış alan tespiti yapılmıştır. Bu tespit öncesinde araştırma kapsamında çalışılması planlanan çiftçilerin bir kısmını çeşitli nedenlerle tarımla uğraşmadıkları tespit edilmiştir. Bu çiftçiler Materyal ve Yöntem bölümünde de belirtildiği gibi o alanları işleyen çiftçiler ile değiştirilmiştir.

Çizelge 7.1 ÇKS’de çiftçi olarak kabul edilen ve araştırma kapsamında çalışılması planlanan kişilerin tarımsal faaliyet durumları

Durum	Tekirdağ		Ağrı	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Faal Çiftçiler	91	91,0	76	76,0
Faal Olmayan Çiftçiler (Akrabaları işliyor)	6	6,0	7	7,0
Faal Olmayan Çiftçiler (Başka bir çiftçi işliyor)	3	3,0	17	17,0
Toplam	100	100	100	100

Çizelge 7.1’de de görüleceği üzere; araştırmada ÇKS’den seçilen ve çiftçi olarak kabul edilen kişilerden Ağrı merkez ilçe’de % 24’ünün tarımla uğraşmadıkları tespit edilmiştir. Bu kişilerden % 17’sinin arazilerinin köyden başka kişiler tarafından

işlendiği, % 7'sinin de arazilerini akrabalarının işlediği belirlenmiştir. Çalışma esnasında bu durum muhtarlar ve yerlerine arazileri işleyenler tarafından doğrulattırılmıştır. Çiftçi olmadıkları halde sadece arazi sahibi olma özellikleri nedeniyle ÇKS bünyesinde çiftçi gibi tarımsal faaliyette bulunduğu kabul edilen bu kişilerin (faal olmayan çiftçiler olarak adlandırılmıştır) bir kısmının yurtdışında çeşitli ülkelerde çalıştıkları, bir kısmının da ağırlıklı olarak İstanbul, İzmit, Aydın ve Bursa gibi illere göç etmiş oldukları ve oralarda tarım dışı işlerde çalıştıkları yada hiç iş yapamayacak kadar yaşlı oldukları öğrenilmiştir.

Çiftçi olarak kabul edilmekle birlikte tarımla uğraşmadıkları tespit edilenler Tekirdağ merkez ilçe'de % 9 oranında olup, arazileri başka çiftçiler tarafından işlenenlerin oranı ise % 3'dür.

Arazilerin başka çiftçiler tarafından işlenmesi oranı Tekirdağ Merkez ilçede bu oran % 3 iken Ağrı Merkez ilçede % 17 olması ülkemizde göç olgusunun doğudan batıya doğru gerçekleşmesi, batı bölgelerinde uygun ekolojik koşullar nedeniyle daha yoğun tarımsal üretim yapılarak daha yüksek gelir elde etme olanaklarının varlığı ile açıklanabilir.

Ancak, çiftçilikle uğraşmadığı halde bir çiftçi gibi bu kişilerin desteklemelerden yararlanıyor olması arazi sahibi olmasa da o araziyi işlemekte olan çiftçilerin üretime yönelik arazi sahipliğine bağlı destek unsurundan yararlanmaması bu desteklerin amacı dışında kullanılması anlamına da gelmektedir.

7.1.1 Sayısallaştırılmış tarımsal parsellere, çiftçi beyanına dayalı görüşmeler ve bulgular

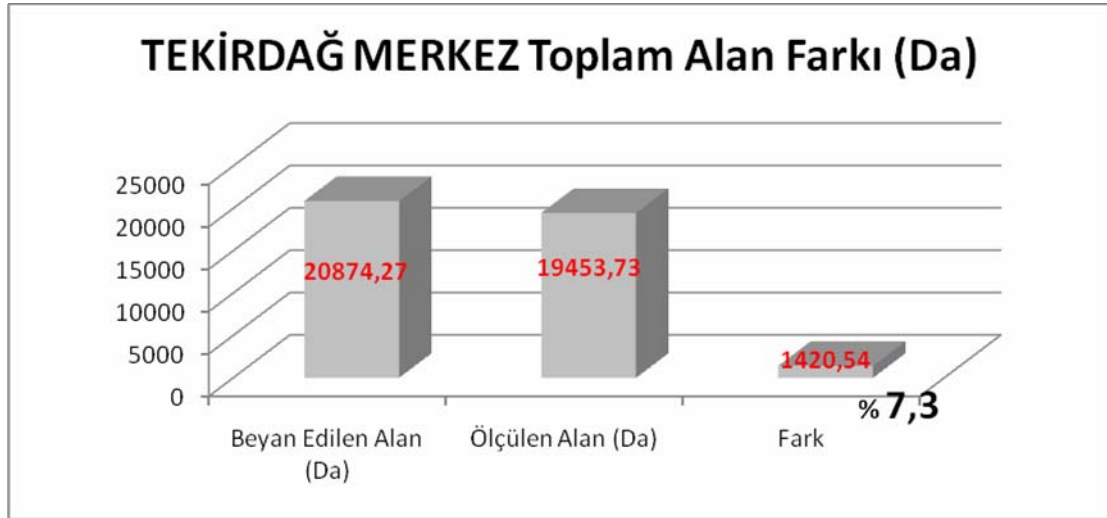
Araştırma kapsamında ÇKS'den çiftçilerin destekleme almak amacıyla beyan ettikleri arazilerin büyüklüğüne ilişkin bilgiler elde edilmiş; bu alan bilgilerinin doğruluğunun kontrolünü sağlamak için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nda sürdürülmekte olan IACS sisteminin kurulmasına ilişkin AB projesi için elde edilen görüntüleri sağlayan şirketten sadece Tekirdağ Merkez ilçesine ait görüntülerin alınmasının ardından, bu görüntülerin sayısallaştırılması kurulan bir ekip ile gerçekleştirilmiş ve bu alanların sayısallaştırılmış görüntüleri üzerinden 100 çiftçi ile yapılan görüşmelerle ÇKS kapsamında beyan edilen alan değerlerinin karşılaştırılması sağlanmıştır. Bu çalışma araştırmaya konu ikinci ilçe

olan Ağrı Merkez ilçe için görüntü bedeli, sayısallaştırma işlemi ve elde edilen bulguların yine 100 çiftçi ile bu görüntülere dayalı görüşmelerin çok uzun bir zaman alacak olması, araştırmada IACS sisteminin uygulanması ve LPIS sisteminin kurulması esnasında ülkemiz genelinde karşılaşılabilecek tüm aşamaların Tekirdağ ili merkez ilçede ele alınmış olması nedeniyle bu ilçeye ait görüntü alımı ve sayısallaştırma işlemi yapılmamıştır. Tekirdağ merkez ilçe için elde edilen bulgular Çizelge 7.2’de verilmiştir.

Çizelge 7.2 Tekirdağ merkez ilçe’de beyan edilen ve sayısallaştırılan alan farkı

Tekirdağ		Toplam Alan (Da)
Beyan Edilen		20874,27
Ölçülen		19453,73
Fark		1420,54

Çizelge 7.2’de de görüleceği üzere, Tekirdağ merkez ilçedeki çiftçiler tarafından beyan edilen alanların toplamı ile ölçülen alanlar arasında 1420,5 dekarlık fark bulunmaktadır. Bulunan % 7,3 oranındaki bu fark oransal olarak Şekil 7.1’de gösterilmiştir.

Şekil 7.1 Tekirdağ merkez ilçe’de beyan edilen ve sayısallaştırılan alanın oransal farkı

Tarımsal desteklemelerin üretimin yapıldığı alan için çiftçinin üretim giderlerine katkı sağlamak amacıyla verildiği düşünüldüğünde araştırmada tespit edilen bu farkın tarımsal üretimin olmadığı alanlara da desteklemenin yapıldığının bir göstergesi olarak algılanması gerekmektedir.

Doğrudan gelir desteği kapsamında 2006 yılında Tekirdağ ili genelinde 6.389 çiftçiye 31.1 milyon YTL tutarında ödemede bulunulurken, bunun 6.7 milyon YTL'si Merkez ilçeye yapılan ödeme tutarıdır (Anonim 2007h).

Doğrudan gelir desteği kapsamında 2006 yılında Ağrı ili genelinde 4.843 çiftçiye 29.4 milyon YTL tutarında ödemede bulunulurken, bunun 4,8 milyon YTL'si Merkez ilçeye yapılan ödeme tutarıdır (Anonim 2007h).

7.2 Anket Uygulaması ve Bulgular

7.2.1 Kişisel özellikler

Bu bölümde çiftçilerin; yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi, köyde yönetime katılma, işletmede kayıt tutma, gelir düzeyi, gelir kaynakları ve kredi alma durumu, sosyal güvenlik, ürün sigortası, üye olunan çiftçi örgütlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

7.2.1.1 Yaş

Yeni tarım tekniklerinin çiftçilere yayılmasında yaş çok önemli bir özelliktir (Beal and Rogers 1960) Araştırmada Ağrı ve Tekirdağ illeri Merkez ilçeleri çiftçilerinin elde edilen verilere göre kişisel özelliklerinden biri olarak yaş ölçütü dikkate alınarak elde edilen bulgular ile Çizelge 7.3 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.3 Çiftçilerin yaşı

Yaş (yıl)		İller		Toplam
		Ağrı	Tekirdağ	
19-40	Sayı	22	22	44
	Yüzde (%)	22,0	22,0	22,0
41-62	Sayı	59	70	129
	Yüzde (%)	59,0	70,0	64,5
63 ve üstü	Sayı	19	8	27
	Yüzde (%)	19,0	8,0	13,5
Toplam		100	100	200

P= 0,067 % 93 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge 7.3’de de görüldüğü gibi; araştırma kapsamındaki çiftçilerin çoğunluğu (% 64,5) 41-62 yaş dilimindedir. Ağrı’da anket yapılan çiftçilerde bu oran % 59 bulunurken, Tekirdağ’da % 70 olarak tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan çiftçilerden 63 yaş ve üzeri olanlar Ağrı’da % 19, Tekirdağ’da % 8 olarak bulunmuş, çiftçilerin toplamda % 78’inin 40 yaşın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu verilere bakarak Ağrı’da anket yapılan çiftçiler Tekirdağ’a göre daha yaşlıdır.

Çiftçileri yaş durumlarına göre değerlendirilmesinin yapılabilmesi amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında yaş grupları açısından yapılan istatistik testi (khikare) önemli bulunmuştur.

Bu itibarla göç edenlerin daha çok çalışabilir nitelikte nüfus olması nedeniyle kalanların yaş düzeylerinin yüksekliği doğal bir gelişme olarak yorumlanabilir.

7.2.1.2 Cinsiyet

Ekonomik ve sosyal yaşamda nüfusun nitelik ve nicelik bakımından durumu önemli rol oynamaktadır. Ayrıca üretim faktörleri arasında yer alması (işgücü açısından) nedeniyle nüfusun, sosyal ve ekonomik nitelikleri ile ortaya konması gerekmektedir (Engindeniz 1993).

Çizelge 7.4 Çiftçilerin cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet		İller		Toplam
		Ağrı	Tekirdağ	
Erkek	Sayı	96	100	196
	Yüzde	96,0	100,0	98,0
Kadın	Sayı	4	0	4
	Yüzde	4,0	0	2,0
Toplam		100	100	200

P= 0,043 % 95 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge 7.4’de de görüldüğü gibi; anket yapılan çiftçilerin tamamına yakınının (% 98) erkek olup, tüm çiftçiler içinde yer alan 4 kadın çiftçi de Ağrı Merkez ilçe’dedir. Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin tamamı erkektir.

Çiftçileri cinsiyet durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında cinsiyet açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Bu bulgular doğrultusunda, Türkiye’de iş gücü açısından; Hanehalkı İşgücü Araştırması 2007 yılı Kasım dönemi sonuçlarına göre istihdam edilen nüfusun % 75’ini erkekler oluşturmaktadır (Anonim 2008) Özellikle doğu bölgelerimizde erkeklerin yeni iş alanlarında çalışmak amacıyla göç etme oranının fazlalığı nedeniyle geride kalan kadınların çiftçi konumuna geçmekte olduğu söylenebilir.

7.2.1.3 Medeni hali

Kırsal kesimde evlilik, kentlere göre toplumsal yaşamın, bulunulan sosyal ortamın çok önemli bir olgusudur. Araştırma kapsamında yer alan çiftçilerin medeni halleri Çizelge 7.5’da verilmiştir.

Çizelge 7.5 Çiftçilerin medeni halleri

			İller		Toplam
			Ağrı	Tekirdağ	
Medeni Hal	Bekar	Sayı	4	7	11
		Yüzde (%)	4,0	7,0	5,5
	Dul	Sayı	1	0	1
		Yüzde (%)	1,0	0	0,5
	Evli	Sayı	95	93	188
		Yüzde (%)	95,0	93,0	94,0
Toplam		Sayı	100	100	200
		Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

P=0,39 anlamsız

Çizelge 7.5 incelendiğinde; çiftçilerin % 94'ünün evli oldukları, bekar çiftçi sayısının tüm çiftçiler içinde sadece 11 olduğu ve % 5,5'lik bir oranı oluşturdukları görülmektedir. Bekar çiftçi oranı Tekirdağ merkez ilçede Ağrı merkez ilçeye oranla daha fazladır.

Çiftçileri medeni hallerine göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında medeni hal açısından istatistiki olarak anlamlı bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, Türk toplumunun genel yapısını da göstermekte olup, batı bölgelerinde bekar çiftçi oranının daha fazla olduğu söylenebilir.

7.2.1.4 Eğitim düzeyi

Eğitim insan yaşamında olağanüstü değişiklik yapan ve insanın içinde doğup büyüdüğü, yaşadığı toplumun değerlerini öğrenmeye ve kendisinden sonraki kuşaklara aktarmaya yönelten bir süreçtir (Erden 1994).

Eğitim düzeyi, toplumların sosyal ve ekonomik gelişmesinde önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle çiftçilerin eğitim düzeylerinin belirlenmesi amacıyla soru sorulmuş ve toplanan verilerle Çizelge 7.6 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.6 Çiftçilerin eğitim düzeyi

Eğitim Düzeyi	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Okur-yazar değil	13	13,0	2	2,0	15	7,5
Okur-yazar (okul bitirmemiş)	19	19,0	23	23,0	42	21,0
İlkokul	22	22,0	31	31,0	53	26,5
Ortaokul	28	28,0	10	10,0	38	19,0
Lise	18	18,0	25	25,0	43	21,5
Üniversite	0	0	9	9,0	9	4,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,001 % 99,9 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge 7.6 incelendiğinde; çiftçilerin büyük bir çoğunluğunun (% 92,5) okuma yazma bildiklerini, Tekirdağ merkez ilçede sadece okuma yazma bilmeme oranı % 2’iken, Ağrı merkez ilçede bu oran % 13 dür. Üniversite mezunu çiftçi sayısı 9 olup, tamamı Tekirdağ merkez ilçededir. Lise ve üniversite mezunu çiftçi oranı Tekirdağ ili merkez ilçe çiftçilerinde % 34’iken, bu oran Ağrı ili merkez ilçe çiftçilerinde % 18 dir

Diğer taraftan; araştırma kapsamındaki çiftçilerin % 45’lik kesiminin ortaokul, lise ve üniversite mezunu olması IACS sisteminin algılanması ve getirilerinin değerlendirilmesinde bu kişilerin etkisinin önemli olacağını göstermektedir.

Çiftçileri eğitim düzeylerine göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında eğitim düzeyi açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin eğitim düzeyinin Ağrı merkez ilçe çiftçilerinden daha yüksek olduğu, buradan Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin IACS sistemini daha kolay anlayarak benimseyeceklerini göstergesi olarak algılanabileceği söylenebilir.

7.2.1.5 Köyde yönetime katılma

Bireylerin içinde yaşadığı toplumun diğer bireylerinin özgür oylarıyla diğer bir deyişle demokratik seçim yoluyla yönetime gelmesi sevildiğinin ve sayıldığıının göstergesi olması gerekir (Tatlıdil 1984).

Araştırmada çiftçilerin muhtar, aza ve kooperatif yönetim kurulunda olmaları yönetime katılmanın göstergesi olarak kabul edilmiş ve Çizelge 7.7 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.7 Köyde yönetime katılma

Yönetime Katılma	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Katılmıyor	83	83,0	81	81,0	164	82,0
Muhtar	2	2,0	2	2,0	4	2,0
Aza	14	14,0	17	17,0	31	15,5
Kooperatif Yönetim K.	1	1,0	0	0	1	0,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,72 anlamsız.

Çizelgeden de görüldüğü gibi çiftçilerin % 82'si yönetime katılmayıp, 15,5'u aza, % 2'si muhtar ve % 0,5'i kooperatif yönetim kurulu üyesi olmak üzere, çiftçilerin %18'i değişik şekillerde yönetime katılmaktadır.

Çiftçileri yönetime katılma durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında yönetime katılma açısından istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır.

7.2.1.6 İşletmede kayıt tutma

Üretim kaynaklarının etkin biçimde değerlendirilmesinde neyin, ne kadar, nasıl ve ne zaman üretileceğinin, ihtiyaç duyulacağının ve nasıl karşılanabileceğinin saptanması gerekmektedir (Erkuş ve Demirci 1983) Bu da ancak işletmeye ilişkin bir takım verilerin elde bulundurulması ile olabilecektir.

İşletmede ekonomik anlamda yeni tarım tekniklerinin uygulanabilmesi için işletmeye ait bilgilerin bulunması önem taşımaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda çiftçilere “İşletme ilgili kayıt tutar mısınız?” sorusu yöneltilmiştir. Alınan yanıtlarla Çizelge 7.8 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.8 İşletme ile ilgili kayıt tutma

Kayıt Tutma Durumu	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Tutmuyor	83	83,0	54	54,0	137	68,5
Defter tutan	1	1,0	22	22,0	23	11,5
Verimle İlgili	1	1,0	0	0	1	0,5
İşletme Giderleri İçin	15	15,0	24	24,0	39	19,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,001 % 99,9 güvenilrlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge 7.8 incelendiğinde; Ağrı merkez ilçede çiftçilerin % 83'ünün kayıt tutmadığı bu oranın Tekirdağ merkez ilçe için %54 olduğu anlaşılmaktadır. Kayıt tutanların oranı tüm çiftçiler içinde % 31,5 dur. Özellikle Tekirdağ merkez ilçede % 22 oranında defter tutan çiftçinin olması ve % 24'ünün de işletme giderleriyle ilgili kayıt tutması tarımda uygulanacak yeni sistemleri işletmeleriyle ilgili değerlendirmede etkin olacaklarını göstermektedir. Ağrı merkez ilçede kayıt tutma oranı % 17 olup, bunun % 88,2'si işletme giderleri ile ilgili kayıt tutmaktadır. Kayıt tutma oranı Tekirdağ merkez ilçe için ise % 46'dır.

İşletmede kayıt tutma ile ilgili diğer araştırma bulguları ile karşılaştırıldığında bu araştırmada bulunan kayıt tutmaya ilişkin oranın diğer araştırmalar göre yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Öyle ki, kayıt tutma bakımından Sungurlu ilçesinde yapılan bir araştırmada (Tatlídil 1984) işletmesinde kayıt tutanların oranını % 22.76 iken, televizyondaki tarımsal programlardan yeni bir tarım tekniğini öğrenme konusundaki araştırmasında (Ceylan 1988) bu oran % 24 olarak, Polatlı ilçesinde eğitim ve ziyaret sistemi üzerine yaptığı araştırmasında (Çetinkaya 1991) ise bu oranı % 23.66 olarak belirlenmiştir.

Çiftçileri kayıt tutma durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında kayıt tutma açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin Ağrı merkez ilçe çiftçilerine göre daha fazla kayıt tutuyor olmaları, entansif tarım yapan çiftçilerin kayıt tutma konusunda daha hassas davranmakta olduğu şeklinde yorumlanabilir.

7.2.1.7 Gelir düzeyi

Bir yeniliğin uygulamasında meydana gelecek riskin karşılanması için gerekli kaynaklara sahip olmada, yayım servisleri, kurum ve kuruluşlarla ilişki kurmada gelir düzeyi çok önemli bir özellik durumundadır. Bireylerin içinde yaşadıkları toplumlarda sosyal konumları da gelir düzeyleri ile belirlenmektedir.

Yüksek gelir düzeyine sahip çiftçilerin ekonomik potansiyellerinin daha fazla olması nedeniyle öğrenme ve öğrendiklerini uygulayabilmede daha avantajlı oldukları varsayılarak araştırmada çiftçilerin gelir düzeylerinin bilinmesine gerek duyulmuştur. Elde edilen verilerle Çizelge 7.9 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.9 Çiftçilerin gelir düzeyi

Gelir (YTL/ay)	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
0 - 500	69	69,0	27	27,0	96	48,0
501 - 1000	29	29,0	30	30,0	59	29,5
1001 ve üzeri	2	2,0	43	43,0	45	22,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,001 % 99,9 güvenirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Araştırma bulguları incelendiğinde; Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin %69'unun düşük gelir düzeyinde oldukları, bu oranın Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde % 27 olduğu, orta gelir düzeyinin her iki ilçe çiftçilerinde benzer oranlarda olduğu, ancak 1000.-YTL/ay ve üzeri gelir düzeyine sahip çiftçi grubunun Tekirdağ Merkez İlçe'de % 43 oranında olduğu, buna karşılık bu oranın Ağrı Merkez İlçe çiftçilerinde sadece % 2 olduğu anlaşılmaktadır.

Çiftçileri gelir düzeyi durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında gelir düzeyi açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Bu durum, modern-yoğun tarım olan entansif tarımın uygulandığı (Bkz. bölüm 7.2.1.6) bölgelerde birim alandan alınan verimin daha yüksek olması sebebiyle Tekirdağ'da çiftçi gelirleri Ağrı'daki çiftçilere oranla daha fazla olmasıyla ifade edilebilir.

7.2.1.8 Kredi alma

Ülkemizde tarım işletmelerinin büyük bir çoğunluğu küçük tarım işletmesi karakteri taşımaktadır. Bu işletmelerin yıllık gelir düzeyleri, onların tasarruf yapmalarına olanak vermemektedir (Karacan 1991).

Bu nedenle çiftçiler, ekonomik ve sosyal nedenlerden, doğal olaylardan, hastalık ve zararlıların neden olduğu kayıplardan dolayı ortaya çıkan öz sermaye eksikliklerini dış kaynaklardan, kredi kuruluşlarından karşılamak zorunda kalmaktadır. Burada; yayım elemanlarının çiftçilere önerdiği yeni üretim tekniklerini çiftçilerin uygulayabilmesi için yeterli ekonomik potansiyele sahip olmaları veya finans kuruluşlarından finansman açığını kapatacak kredi alma koşullarının uygun (riski göze alabilecek güce sahip olmaları) olması istenen özelliktir.

Araştırmada çiftçilerin desteklemelerin sevk ve idaresinin sağlandığı IACS sistemin kurulması ve tarımsal desteklemelerde tek ödeme sistemine de geçileceği varsayımı ile böyle bir sistemi kurarken kredi alma açısından ortak niteliklerini belirlemek amacıyla çiftçilere kredi alıp almadıkları sorulmuş ve elde edilen verilerle Çizelge 7.10 düzenlenmiştir. Bu ortak nitelikler özellikle kredi alma durumu için, mevcut destekleme ödemelerindeki gelişmeler, geriye dönük bir ödeme olmaksızın çiftçilere katkı niteliğini almış olması çiftçilerin kredi alma ile ilgili Ağrı ve Tekirdağ'da bulunan çiftçilerin durumlarına da yansıdığı görülmektedir.

Çizelge 7.10 Kredi alma

Kredi Alma Durumu	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Almıyor	93	93,0	79	79,0	172	86,0
Her yıl alıyor	1	1,0	4	4,0	5	2,5
Gerektiğinde alıyor	6	6,0	17	17,0	23	11,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,001 % 98 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelgeden de anlaşıldığı üzere çiftçilerin % 86'sı kredi kullanmamakta olup, bu oran Ağrı merkez ilçe çiftçileri için % 93 düzeyindedir. Her yıl kredi kullanan çiftçi oranı % 2,5'dir. Yapılan anketler değerlendirildiğinde her yıl kredi kullanan çiftçilerin gelir düzeyleri yüksek olan çiftçiler oldukları, gerektiğinde kullanırım diyenlerin de gelir düzeylerinin yüksek ve orta düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle, gelir düzeyi arttıkça kredilerden yararlanma düzeyi artmaktadır. Bunun yanı sıra, modern ve yoğun tarım yaparak pazara yönelen işletmelerin kredi kullanmada daha istekli oldukları bilinmektedir.

Çiftçileri kredi alma durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında kredi alma açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Ortaya çıkan bu durum ise çiftçilere geri ödemesiz olarak verilen başta DGD, mazot ve gübreden oluşan desteklerin fazlalığının krediye olan ihtiyacı azaltması şeklinde açıklanabilse de % 2,5'luk bir oran özellikle organize olmayan kredi kaynaklarının varlığının ve çiftçilerin bu kaynaklara yönelmiş olduklarının bir göstergesidir.

Konuyu başkasının adına işlenen araziler için incelediğimizde arazi sahiplerinin DGD desteğini alıyor olması da diğer finans kaynaklarının varlığını ortaya koymaktadır. Ağrı ilinde nüfusun içinden yurtdışına çalışmaya gidenlerin yoğunluğu ve bunların katkıları, ki 7.1 bölümünde de ifade edilen bu durum, her ne kadar gerçekten tarımsal faaliyette bulunan kişiler seçilmişse de, işletme sermayesi ihtiyacının karşılanması için kullanılan kredi almada var olduğu söylenebilir.

7.2.1.9 Sosyal güvenlik

Sosyal Güvenlik, ortaya çıkan ek masrafların veya gelir kaybının belli bir zümre veya toplumun tamamı tarafından kolektif bir biçimde paylaşılarak karşılanmasını, dolayısıyla fertlerin tek tek üstesinden gelemeyeceği sosyal problemlerin halledilmesini sağlamaya yönelik tedbirlerin bütünüdür (Seyyar 2007).

Türkiye’de kırsal toplumun önemli özelliklerinden birisi de geleneksel güvenlik kavramıdır. Nüfus ve arazi hareketliliği yalnız o günün ekonomik ve sosyal yaşantısını kurtarmak için değil, gelecek de göz önünde bulundurulduğu için ortaya çıkmıştır.

Ancak zamanla, miras yoluyla bölünmeler gibi nedenlerle aile bireylerine güvence sağlamaya yetmeyecek işletmeler oluşması, ilişkilerin daha maddi bir düzeye oturması, fiyat artışları ve ekonomik gelişmeler insanların geçimi ve bakımı açısından bir güvenceye kavuşma taleplerini hızla artırmaktadır (Aksoy vd. 1994).

Araştırma alanındaki çiftçilere, gelecekte karşılaştıkları hastalık, yaşlılık, ölüm gibi konularda önlemler alıp almadığının belirlenmesi amacıyla herhangi bir sosyal güvencelerinin olup olmadığı sorulmuş ve elde edilen veriler doğrultusunda Çizelge 7.11 oluşturulmuştur.

Çizelge 7.11 Sosyal güvenlik

Sosyal Güvenlik	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Bağkur	2	2,0	90	90,0	92	46,0
Diğer	1	1,0	0	0	1	0,5
Emekli Sandığı	2	2,0	1	1,0	3	1,5
SSK	5	5,0	5	5,0	10	5,0
Yok	90	90	4	4,0	94	47,0
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,001 % 99 güvenilrlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Bu çizelgeye göre çiftçilerin % 47’sinin sosyal güvenliğinin olmadığı anlaşılmakta, ancak bu durum neredeyse tamamen Ağrı merkez ilçe çiftçilerinden (% 90) kaynaklanmaktadır.

Bu arada bu çiftçilerde yaygın yeşil kart kullanımı gözlemlenmiştir. Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin % 96'sının bir sosyal güvencesi var iken, bu oran Ağrı merkez ilçe çiftçileri için % 10'dur. Ancak, 17.10.1983 tarih ve 2926 sayılı yasaya göre çiftçilerin tamamının Bağkur'a kayıtlı olma zorunluluğu vardır.

Çiftçileri sosyal güvenlik durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında sosyal güvenlik açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Bu durum; Tekirdağ ili merkez ilçe çiftçilerinin prim ödeme karşılığı sosyal güvenliğe sahip olmalarına karşın Ağrı ili merkez ilçe çiftçilerinde ise böyle bir olgunun (yeşil kart uygulaması nedeniyle) var olmadığı olarak ortaya konulabilir.

Araştırma kapsamında çiftçilerin sosyal güvenlik ile ilgili durumlarını değerlendirirken, emeklilik zamanı gelen çiftçilerin durumlarının da anlaşılması amacıyla emeklilik durumları ve nereden oldukları sorularak elde edilen veriler ile Çizelge 7.12 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.12 Emeklilik

Emeklilik Durumu	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Bağkur	0	0	12	12,0	12	6,0
Emekli Sandığı	1	1,0	0	0	1	0,5
SSK	2	2,0	4	4,0	6	3,0
Emekli değil	97	97	84	84,0	181	90,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,002 % 98 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge 7.12'den de anlaşılacağı gibi çiftçilerin % 90,5'i emekli değildir. Emeklilik oranı Tekirdağ ili merkez ilçe çiftçilerinde % 16 iken, Ağrı ili merkez ilçe çiftçilerinde bu oran % 3'dür. Çiftçilerin yaş dağılımına baktığımızda bu durumun Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin yaş dağılımı ile uyumlu olduğu, sosyal güvenlik durumunun ortaya konduğu Çizelge 7.11'de ise Tekirdağ ili merkez ilçe çiftçilerinden SSK'lı görülen 5 çiftçinin 4'ünün emekli olduğu anlaşılmaktadır.

Çiftçileri emeklilik durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında emeklilik durumu açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur. Bu durum Ağrı ili merkez ilçe çiftçilerinde prim ödeme karşılığı sigortalılık (yeşil kart uygulaması) söz konusu olmadığından doğal olarak emekliliğin de olmaması şeklinde yorumlanabilir.

7.2.1.10 Ürün sigortası

21.06.2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında tarım sigortaları uygulamasına ilişkin usul ve esaslar belirlenirken, risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans teminatının sağlanması, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve izlenmesi ile diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi amacıyla tarım sigortaları havuzu kurulmuştur.

Tarım Sigortaları Bakanlar Kurulunun 05.01.2007 tarihinde aldığı karara göre; bitkisel ürünler için, bitkisel ürün sigortası, dolu ana sigortası ile birlikte yangın, heyelan, fırtına, hortum ek teminatları paket halinde; ayrıca açık alanda yetiştirilen meyveler için bu belirtilen teminatlara ilave olarak isteğe bağlı don riski teminatı; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife talimatlar kapsamında çiftçi kayıt sistemine kayıtlı çiftçilerin arazi ve ürün bilgileri dikkate alınarak Tarım Sigortaları Havuzu tarafından verilmektedir (Anonim 2007j) Bu kapsamda, hayvan hayat sigortası, sera, kümes hayvanları ve su ürünleri sigortaları da bulunmaktadır.

Tarımsal işletmeler için en önemli risk unsuru olan ürünün kaybının telafisine yönelik ürün sigortasının araştırma kapsamındaki çiftçiler tarafından yaptırılıp yaptırılmadığı sorulmuş ve elde edilen verilerle Çizelge 7.13 düzenlenmiştir.

7.13 Ürün sigortası yaptırma

Ürün Sigortası	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Yaptıranlar	92	92,0	76	76,0	168	84,0
Yaptırmayanlar	8	8,0	24	24,0	32	16,0
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,002 % 98 güvenlilikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere çiftçilerin % 84'ü ürün sigortası yaptırmaktadır. Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin %24'ü, Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin % 8'i ürün sigortası yaptırmamaktadır.

Ürün sigortası yaptıranlar incelendiğinde; Ağrı için ilave arazi kiralayan yada ortak arazi işleyen, genç ve eğitim düzeyi yüksek çiftçilerin, Tekirdağ için ise sahip olunan arazi varlığı, eğitim ve gelir düzeyi yüksek çiftçilerin, ürün sigortası yaptırdıkları anlaşılmaktadır.

Çiftçileri ürün sigortası yaptırma durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında ürün sigortası yaptırma açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Bu durum, Türkiye'de tarımda don, yangın, sel ve kuraklık için yaygın olarak sigorta yapılması, üretim deseni, iklim koşulları göz önüne alındığında Tekirdağ ilinde tarım sigortası yaptıranların oranının daha düşük olması beklenebilir. Diğer taraftan, Ağrı ilinde tarımsal üretim geliri kriteri göz önüne alındığında sigorta primi ödeme konusunda istekli çiftçilerin oranının daha düşük olması gerekirken, tam tersi bir durum gözlenmektedir. Bu durumun gerekçesi olarak DGD ödemelerine bağımlılık nedeniyle bu ödemeler için getirilen koşullardan biri olan sigorta zorunluluğu olarak şeklinde açıklanabilir.

7.2.1.11 Çiftçi örgütlerine üyelik

Tarımsal üretimi artırmanın, kaliteli ürün elde etmenin ve tarım ile uğraşanların yaşam düzeylerini yükseltmenin en önemli yollarından biri üreticilerin örgütlenmesidir (Karlı ve Çelik 2003)

Diğer taraftan, gelişen teknolojiye paralel olarak artan araştırma-geliştirme faaliyetleri sonucunda elde edilen bulguların üretim sürecine aktarılmasında, bu bilgiyi elde etmekten çok, bilgidен yararlanacak olan insan faktörünün etkinliği önem kazanmıştır. İletişim teknolojilerindeki gelişim, bilgiye ulaşmayı sorun olmaktan çıkardığından, elde edilen bilginin çiftçiler tarafından üretim sürecinde kullanılmasını sağlamaya yönelik faaliyetlerin önemi giderek artmaktadır.

Bu doğrultuda tarımsal yayımın diğer yürütücüleri içinde çiftçi örgütlerinin etkinliklerinin artırılması, özellikle uygulama aşamasında başarıyı artıracak, güçlü çiftçi örgütlerinin varlığı, tarımsal yayım hizmetlerinin etkinliği konusunda önemli katkılar sağlayacak ve bu katkıların boyutları, yeni tarım teknolojilerinin üretim sürecinde kullanılmasının ötesinde, çiftçi gelirlerinin artırılmasına, desteklenmesine yönelik diğer faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesine kadar uzanacaktır (Tatlıdil ve Ceylan 2002).

Bu nedenle, üreticilerin Türkiye’de uygulanacak IACS sistemine karar vermeleri ile gerekli üretim girdilerini temin edebilecekleri veya ürünlerini en iyi şekilde değerlendirebilecekleri bir çiftçi örgütüne üye olmaları arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmış ve üreticilere üye oldukları çiftçi örgütleri sorularak elde edilen verilerden Çizelge 7.14 hazırlanmıştır.

Çizelge 7.14 Çiftçi örgütlerine üyelik

Çiftçi Örgütleri	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Köy kalkınma koop.	5	5,0	0	0	5	2,5
Tarım satış koop.	0	0	1	1,0	1	0,5
Ziraat odası	41	41,0	42	42,0	83	41,5
Önder çiftçi derneği	0	0	13	13,0	13	6,5
Tarım satış ve önder çi.	0	0	6	6,0	6	3,0
Tarım satış ve ziraat od.	0	0	17	17,0	17	8,5
Üye olmayan	54	54,0	21	21,0	75	37,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,0001

Çizelge 7.14 incelendiğinde; çiftçilerin % 37,5’unun çiftçi örgütlerine üye olmadıkları, % 62,5’unun üye olduğu, bu oranın Tekirdağ merkez ilçesi çiftçilerinde % 79, ağrı merkez ilçe çiftçilerinde ise % 46 olduğu, anlaşılmaktadır. Türkiye’nin ayçiçeği üretiminin % 30’unun Tekirdağ ilinde gerçekleşiyor olması Tarım Satış Kooperatiflerine (Trakya Birliği) üye çiftçi sayısının, ki bunlar aynı zamanda ziraat odası ve önder çiftçi dernekleri üyesi olup, toplam olarak, % 23 düzeyinde olmasının nedenidir. Ayrıca Tekirdağ ilinde Önder çiftçi derneğinin varlığı da (% 19) yadsınamaz. Çiftçi örgütlerine üye çiftçilerin büyük bir kısmı ziraat odalarına kayıtlı çiftçilerdir.

Çiftçiler çiftçi örgütlerine üye olan ve üye olmayan çiftçiler olarak değerlendirilmesi durumunda uygulanan khi-kare testi % 99 güvenilirlikte istatistiki bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır.

Tekirdağ merkez ilçesi çiftçilerindeki farklılaşmanın entansif tarım, pazara yönelme ve modern üretim tekniklerine yönelme ile ilişki olduğu kabul edilebilir. Bunun yanı sıra, ziraat odalarına üyelik DGD için bir ön koşul olması da çiftçilerin büyük bölümünün üye olma nedenini açıklamaktadır.

7.2.2 İşletme özellikleri

İşletme özellikleri araştırmada sahip olunan arazi büyüklüğü, kullanılan ve desteklenen arazi büyüklüğü, sulanan arazi miktarı, kullanım şekli, ürün cinsi, tarımsal araç gereç varlığı ile hayvan varlığı olarak ele alınmıştır.

Arazi egenim biçimi, kırsal alanda bireylerin etkileme deseninin oluşmasında etkili rol oynayan öğelerden biridir (Tatlıdil 1984). İşletmelerin özelliklerini tespit etmek ve tarımsal yapının incelenmesi açısından büyük bir öneme sahip olduğu için, çiftçilere işletmelerinin kullanım biçimine ilişkin niteliklerini belirleyebilmek için işletme arazisinin çiftçinin kendisine ait mi, kiraya mı tutulduğu yada bir kısım arazilerin ortak mı işlendiği sorulmuş ve Çizelge 7.15 düzenlenmiştir.

Kiracılık; işletmecinin toprak üzerinde mülkiyet hakkının bulunmadığı, kiracının toprağı kullanma karşılığı toprak sahibine önceden kararlaştırılmış ödemede bulunduğu, arazi sahibinin riske ortak olmadığı egenim şekli olup, Ortakçılık ise toprağın işlenmesi sonucu elde edilecek ürünün belli bir oranda toprak sahibiyle paylaşılmasını öngören sözleşmeye dayanan işletme şeklidir (Aksoy 1984).

Çizelge 7.15 İşletme egenim biçimi

Egenim biçimi	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Mülk	76	76,0	84	84,0	160	80,0
Mülk ve kira	10	10,0	9	9,0	19	9,5
Mülk ve ortak	14	14,0	7	7,0	21	10,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,248 anlamsız.

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere, her iki ilçede ortalama olarak çiftçilerin % 80'i kendi arazilerini işlemektedir. Tekirdağ merkez ilçede mülk araziye işleyenler % 84 oranındadır. Ağrı merkez ilçede bu oran % 76 dır. Yine Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin % 14'ü mevcut arazilerinin yanı sıra ortak olarak da arazi işlemektedirler. Bu oran Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde % 7'dir.

Çiftçileri işletme egenim biçimlerine göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bu durum, başka şehirlere çalışmaya giden yada arazisini bir nedenle terk eden kişilerin DGD'de haklarının kaybolacağı endişesi ile yararlanmaya devam etmek için arazileri işliyormuş gibi gözükp beyanda da bundan kaçınıp gerçeği söylememeleri olarak açıklanabilir.

7.2.2.1 Mülk arazi genişliği

Çiftçiyi Topraklandırma Kanununa göre; 500 dekara kadar arazisi olan işletmeler küçük, 500-5000 dekara arası arazisi olan işletmeler orta ve 5000 dekardan geniş arazisi olan işletmeler ise büyük işletmeler olarak sınıflandırılmıştır.

Bu sınıflandırmaya göre Türkiye'deki mevcut tarımsal işletmelerin büyük kısmını küçük ve orta büyüklükteki köylü aile işletmeleri oluşturmaktadır. Bunlar aile işgücü ve aile üretim vasıtaları ile çalışan en az 1-2 kişiye istihdam olanağı sağlayan işletmelerdir (Erkuş vd.1995).

Araştırmada, çiftçilerin sahip oldukları arazi büyüklüğünün saptanması ile işletme yapısının ortaya çıkarılması düşünülmüş ve bunun, çiftçilerin yeni bir sisteme ilişkin karar vermelerinde etkili olacağı varsayılarak Çizelge 7.16 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.16 Mülk arazi genişliği

Mülk Arazi (Da)	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
1 - 25	18	18,0	11	11,0	29	14,5
26 - 50	38	38,0	14	14,0	52	26,0
51 - 100	33	33,0	16	16,0	49	24,5
101 - 200	11	11,0	16	16,0	27	13,5
201 - 500	-	-	36	36,0	36	18,0
501 ve üzeri	-	-	7	7,0	7	3,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,0001 % 99,9 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge 7.16 incelendiğinde; çiftçilerin % 65'inin sahip olduğu arazi büyüklüğü 100 dekarın altında olup, bu oran Ağrı merkez ilçe çiftçilerinde % 89'dur. En büyük çiftçi grubu Ağrı merkez ilçe çiftçilerinde % 38 ile 26 -50 da. aralığındaki çiftçiler, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde de % 36 ile 201 – 500 da. aralığındaki çiftçiler oluşturmaktadır.

Tekirdağ merkez ilçe çiftçileri daha büyük arazilere sahiptirler. Öyle ki Türkiye'de ortalama işletme büyüklüğü 60.9 dekar iken Tekirdağ'da 104.5 dekardır (Anonim 2001a) 50 dekarın altındaki cüce işletmelerin oranı ülke genelinde % 64.2 işledikleri toprak oranı ise % 21.34 iken bu durum Tekirdağ'da % 32.73 ve % 8.14 'dür (Anonim 2004a).

Araştırma kapsamındaki 200 çiftçinin arazileri incelendiğinde Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin mülk arazi varlığının 52,92 dekar, işletme büyüklüğünün ise 58,57 dekar olduğu ve işletme büyüklüğünün yaklaşık % 11 oranında daha fazla olduğu anlaşılmıştır. Bu duruma, Tekirdağ merkez ilçe çiftçileri için bakıldığında mülk arazi varlığının 236,89 dekar, işletme büyüklüğünün ise 244,92 dekar olduğu ve işletme büyüklüğünün ise % 3,4 oranında daha fazla olduğu görülmüştür.

Anket sonuçlarının incelenmesinden; sahip olunan arazi büyüklüğü ile elde edilen gelir düzeyi ve işletmede kayıt tutma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu anlaşılmaktadır.

Çiftçileri sahip olunan arazi genişliğine göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında işletmede sahip olunan arazi açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Bu durum uygulamada ÇKS kayıtlarının esas alınması, DGD üst sınırının 500 dekar olması nedeniyle, beyanların DGD'ye uygun olarak verilmesi olarak ifade edilebilir. Ağrı ilinde yaygın uygulama arazilerin aile fertlerine bölünerek yada kiralanarak DGD'de bir kayba uğramamak şeklinde olduğu belirlenmiştir.

7.2.2.2 İşletme büyüklüğü

İşletme büyüklüğü; mülk arazisi ile birlikte ortağa ve kiraya tutulan arazi genişliğini ifade etmektedir.

Sahip olunan tarım işletmelerinin ekonomik büyüklükte olması, tarımsal yenilikleri uygulayabilme ve çevredeki diğer çiftçilerin bu uygulamaları izleyebilmeleri açısından önem taşımaktadır (Çetinkaya 1991).

Araştırma kapsamındaki çiftçilerin kullandıkları arazi büyüklükleri Çizelge 7.17'de düzenlenmiştir.

Çizelge 7.17 İşletme büyüklüğü

İşletme büyüklüğü (Da)	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
1 - 25	16	16,0	8	8,0	24	12,0
26 - 50	29	29,0	14	14,0	43	21,5
51 - 100	44	44,0	15	15,0	59	29,5
101 - 200	11	11,0	17	17,0	28	24,0
201 - 500	0	0	39	39,0	39	19,5
501 ve üzeri	0	0	7	7,0	7	3,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,0001 % 99,9 güvenilrlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelgeden de görüleceği üzere, çiftçilerin % 63'ünün İşletme büyüklüğü 100 dekarın altında olup, bu oran Ağrı merkez ilçe çiftçilerinde % 89'dur. Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin % 44'ü 51 -100 da. arasında işletme büyüklüğüne sahiptirler. Bu oran Tekirdağ merkez ilçe çiftçileri için % 15 dir. İşletme büyüklüğü açısından Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin % 39'u 201 – 500 da. arası büyüklüğe sahip işletmelerinin bulunduğu tespit edilmiştir. 501 dekar ve üzeri işletme büyüklüğü bulunan çiftçiler sadece Tekirdağ merkez ilçede bulunmaktadır.

Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin işletmelerinin büyük oluşu ve 501 dekar dan büyük tarım alanına sahip işletmelerin de burada bulunması entansif tarımın yapılıyor olması ve DGD'nin etkisinin Ağrı ili merkez ilçe çiftçilerinde görülen kadar olmadığı şeklinde açıklanabilir.

Elde edilen verileri Çizelge 7.16'da yer alan mülk arazi genişliği ile karşılaştırdığımızda; Ağrı merkez ilçe çiftçileri için 100 da'nın altındaki oranın değişmediği ancak 51-100 da. aralığındaki çiftçilerin işletme büyüklüklerinin arttığı, buradan çiftçilerin gelir düzeylerine uygun oranlarda ilave araziyi kira yada ortak olarak işledikleri yaklaşımda bulunulabilir. Bölüm 7.2.2.1'de her iki ilçe için de verilen ortalama mülk arazi varlığı ile ortalama işletme büyüklüğüne ilişkin veriler bu durumu doğrulamaktadır.

Çiftçileri işletme büyüklüğüne göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında işletmede kullanılan arazi açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Bu durum özellikle DGD uygulamasına olan bağımlılığın (Bkz. Bölüm 7.2.2.1) Ağrı merkez ilçe çiftçileri için önemini göstermektedir.

7.2.2.3 Desteklenen arazi büyüklüğü

Türkiye’de halen tarımsal üretimde bulunan çiftçinin refah ve gelir düzeyini artırmak, yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla yapılan DGD ödemelerinden yararlanmak için ÇKS’ne kayıt olmak gerekmektedir. DGD kapsamında 500 da. ve üzerine destekleme ödemesi yapılmamaktadır.

Desteklenen arazi büyüklüğünü bilmek ve bunun özellikle işletme büyüklüğü ile değerlendirmesinin uygulanacak yeni sistemin benimsenmesine yönelik yararlı veriler sağlayacağı düşünülerek Çizelge 7.18 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.18 Desteklenen arazi büyüklüğü

Desteklenen Arazi (Da)	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
1 - 25	18	18,0	11	11,0	29	14,5
26 - 50	38	38,0	14	14,0	52	26,0
51 - 100	33	33,0	16	16,0	49	24,5
101 - 200	11	11,0	16	16,0	27	13,5
201 - 500	0	0	43	43,0	43	21,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,0001 % 99,9 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelgeden de görüleceği üzere, desteklenen arazi büyüklüğü 100 dekarın altında olan çiftçilerin oranı Ağrı merkez ilçe çiftçilerinde % 89, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde % 41’dir. Elde edilen verilere bakıldığında mülk arazi varlığı ile desteklenen arazi

büyükülüğü arasında fark bulunmadığı, tek farkın ise 501 da. ve üzeri çiftçi sayısının bir alt grupta yer alması olduğu anlaşılmaktadır.

Her iki ilçe çiftçilerinin işletme büyüklüğü (Bkz. çizelge 7.17) ile desteklenen arazi büyüklüğü birlikte değerlendirildiğinde, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde 1-25 dekar arası desteklenen arazi büyüklüğü bulunan çiftçi sayısı her iki ilçenin çiftçilerinde de işletme büyüklüğüne oranla yüksek olduğu, bunun nedeni de gruptaki çiftçilerin ilave arazi işleyerek başka bir gruba geçmeleri olarak ifade edilebilir.

Ancak, daha fazla arazi işlerken desteklenen arazi bakımından daha az araziye sahip olduğu anlaşılan çiftçilerin durumu da mevcut uygulama nedeniyle tarımla uğraşmadıkları halde arazi sahibi olup desteklemeden yararlanma durumunun açıkça ifadesidir. Diğer taraftan, desteklemelerde var olan 500 da. sınırı nedeniyle çiftçilerin kullanılan arazi genişliği ile desteklenen arazi genişliği bakımından değerlendirilmesinde 501 da. ve üzeri arazi kullanan çiftçiler sadece bu sınırdaki desteklemeye hak kazanmışlardır. İki ilçede desteklenen arazi büyüklüğü farklılık göstermektedir.

Çiftçileri desteklenen arazi genişliğine göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında işletmede desteklenen arazi açısından yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Bu durum DGD uygulamasına uyumun yanı sıra Ağrı'da arazilerin ailelerin çok çocuklu olmaları nedeniyle arazilerin parçalanmasını da ifade etmektedir. TÜİK tarafından yayınlanan 2000 yılı nüfus verilerine göre Ağrı ilinde ortalama hane halkı sayısı 7,64 iken bu sayı bucak ve köylerde 8,12 dir. Aynı veri Tekirdağ ilinde 3,79, bucak ve köylerinde ise 4,04 dür. Bu da arazilerin daha çok parçalanmasının bir göstergesidir.

7.2.2.4 Sulama

Sulama, tarımda devamlılığı ve kararlılığı sağlayan, bunun yanında diğer tarımsal girdilerin etkinliğini arttıran ve birim alandan yüksek verim sağlayan tarımsal girdilerden biridir. Tarımsal girdilerin etkinliğinin artması, verimin ve gelir düzeyinin

artması ile ilişkili olduğundan araştırma arazilerin sulanma durumu sorulmuş ve elde edilen veriler doğrultusunda Çizelge 7.19 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.19 Sulu tarım düzeyi

Sulanma Durumu	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Kuru	87	87,0	79	79,0	166	83,0
Sulu	2	2,0	2	2,0	4	2,0
Kısmen sulu	11	11,0	19	19,0	30	15,0
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,284 anlamsız.

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere, çiftçilerin arazilerinin % 83'ü kuru tarım yapılan arazilerdir. Arazileri kısmen sulanan çiftçilerin oranı %15'dir. Ağrı ili merkez ilçesinin toplam tarım arazisinin % 91,8'inin, Tekirdağ ili merkez ilçesinin toplam tarım arazisinin % 77,94'ünün kuru tarım alanı olması araştırma verilerini doğrulamaktadır.

Çiftçileri arazilerinin sulanma durumuna göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında bu açıdan yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

7.2.2.5 Ürün deseni

Araştırma kapsamında yer alan çiftçiler tarafından yaygın üretimi yapılan ürünler hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla çiftçilere işletmelerinde üretimini yaptıkları ürünün deseni sorulmuş ve Çizelge 7.20 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.20 Ürün deseni

Ürün	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Tahıllar	90	90,0	30	30,0	120	60,0
Endüstri bitkileri	4	4,0	56	56,0	60	30,0
Zeytin-bağ- bahçe	0	0	10	10, 0	10	5,0
Çayır-mera ve yem bitkileri	4	4,0	4	4,0	8	4,0
Baklagiller	2	2,0	0	0	2	1,0
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

Çizelge 7.20 incelendiğinde Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin % 90'ında tahıl özellikle de buğday üretirken, bu oran Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde % 30 dur. Tekirdağ ilindeki tarla arazilerinde tahıllardan sonra ikinci sırada ziraatı yapılan ürün grubu endüstri bitkileridir. Endüstri bitkileri içinde en büyük payın ayçiçeğine ait olmasının nedeni Türkiye toplam ayçiçeği üretiminin 1/3'ünün Tekirdağ ilinde üretilmesi ve ürünün pazarlanması açısından Trakya Birliği'nin varlığıdır.

Toprak kullanımının planlanmasına yönelik politikalarla üretimin çeşitlendirilmesi; çiftçilerin eğitim, aile ihtiyaçları, mali olanaklar, pazar olanakları, coğrafi konum, devlet tarafından verilen desteklemeler veya teşvikler ile ilişkilidir (O'malley 2003).

7.2.2.6 Makine varlığı

Modern tarım, ileri üretim teknolojileri uygulanarak üretimde niteliksel ve niceliksel artış sağlayabilen bir tarımdır. Tarımsal mekanizasyon modern tarımın en önemli girdisidir. İleri üretim teknolojileri tarımsal mekanizasyon araçları sayesinde gerçekleştirilebilmektedir.

Bir işletmede verimli bir çalışmayı sağlayabilmek ancak o işletmede uygun ve yeterli alet ve makine kullanımı ile ilgilidir. Traktör alet makine kullanımında esas unsur niteliğindedir. Araştırma kapsamında işletmede özellikle güç kaynağı açısından traktör varlığının bulunması üzerinde durulmuştur.

Tarımda makine kullanımı, teknolojik uygulamaların etkinliğini ve ekonomikliğini artırmakta ve çalışma koşullarını iyileştirmektedir.

Böylece uygun teknolojilerin kullanımına olanak sağlayarak belirli büyüklüğe sahip üretim alanlarından daha fazla verim alınmasına yardımcı olmaktadır. Saral vd (2000).

Traktör başına düşen tarım alanı bakımından ise Türkiye ortalaması 33 hektar olup, diğer bir deyişle 1000 hektara ortalama 33 traktör düşmektedir (Anonim 2001a).

Çiftçilerin makineleşme düzeyini belirlemek amacıyla tarım alet ve makineler içinde traktör varlığı araştırılmış elde edilen bulgularla Çizelge 7.21 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.21 Traktör varlığı

Traktör varlığı	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Yok	68	68,0	34	34,0	102	51,0
Var	32	32,0	66	66,0	98	49,0
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,0001 % 99,9 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge incelendiğinde traktörü bulunan çiftçiler ile bulunmayan çiftçilerin toplamda neredeyse eşit olduğu görülmüştür. Bu oran Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde % 66' dır. Anketlerin değerlendirilmesi sonucunda, traktörü bulunan çiftçilerin gelir düzeyinin yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Çiftçileri traktör varlığı durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında bu açıdan yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Bu durum traktörün entansif üretim koşullarına bağlı kullanımı nedenleriyle uyumlu görülmektedir (Bkz. Bölüm 7.2.1.7).

7.2.2.7 Hayvan varlığı

Tarımsal üretimde bitkisel üretimin yanında hayvansal üretiminde yapılması gelir düzeyinin artması bakımından önemlidir.

Bu itibarla, araştırmada gerek bu olguyu tespit etmek gerekse yeni bir sistemin içinde yer alacak hayvancılıkla uğraşan çiftçilerin durumlarını belirlemek amacıyla hayvan varlıkları sorulmuş ve elde edilen verilerle Çizelge 7.22 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.22 Hayvan varlığı

Hayvan varlığı	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Yok	31	31,0	86	86,0	117	58,5
Büyükbaş	6	6,0	4	4,0	10	5,0
Küçükbaş	63	63,0	10	10,0	73	36,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,0001 % 99,9 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelgeden de anlaşılabacağı üzere, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin % 80'i hayvan varlığı olmadığını beyan etmiş olup bu durum Ağrı merkez ilçe çiftçilerinde % 31dir. Ağrı çiftçilerinin % 63'ü küçükbaş hayvan varlığına sahiptir.

Çiftçileri hayvan varlığı durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında bu açıdan yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Ağrı ilinde topoğrafik ve ekolojik nedenlerle ekilebilir arazi varlığının az olması çiftçileri hayvansal üretime yöneltmiştir (Bkz. bölüm 7.2.2.1).

7.2.3 Haberleşme davranışları

Haberleşme, fikir ve bilginin herkesçe aynı şekil ve değerde anlaşılır hale getirilmesi, paylaşılması ve karşılıklı etkinin sağlanmasıdır (Kongar 1981).

Tarım üreticilerinin dış dünya ile ilişki kurlmaları sonucu tarımsal yenilikleri benimsemede daha olumlu davranışların beklenmesi (Taluğ 1974) nedeniyle araştırmanın bu bölümünde; çiftçilerin televizyon izleme sıklığı, gazete okuma ve alma sıklığı ve bilgi kaynakları gibi ölçütler ele alınarak haberleşme davranışları saptanmaya çalışılmıştır.

7.2.3.1 Televizyon izleme sıklığı

Televizyon günümüzde bir yeniliğin ülkesel bazda tanıtılması ve benimsenmesinin kolaylaştırılması açısından en önemli araçtır. Tatlıdil (1984) Tarımsal yayımda önder çiftçi yaklaşımının Çorum'un Sungurlu ilçesindeki uygulamasına ilişkin araştırmasında, önder çiftçi olma ile gazete alma ve televizyondan yararlanma arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Ceylan (1988), Çubuk ilçesinde tarımsal teknolojik yeniliklerin yayılması ve benimsenmesinde bir kitle haberleşme aracı olarak televizyonun tarımsal programlarının izlenmesi ve etkileri konulu deneysel araştırmasında, yenilikleri benimseme sürecinin “haberdar olma” aşamasında televizyondaki tarımsal programların daha etkili olduğunu belirlemiştir.

Bu nedenle araştırmaya katılan çiftçilere öncelikle televizyonları olup olmadığı sorulmuş, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin % 97'sinin, Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin ise %'84'ünün televizyonlarının var olduğu anlaşılmıştır. Anketlerin değerlendirilmesinden bu durumun çiftçilerin gelir düzeyleri ile de uyumlu olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda televizyon sahibi olan yada olmayan tüm çiftçilere yeniliklerden haberdar olma ve benimseme davranışları üzerine etkili olan televizyonu izleme sıklıkları sorulmuş, elde edilen veriler doğrultusunda Çizelge 7.23 hazırlanmıştır.

Çizelge 7.23 Televizyon izleme sıklığı

Televizyon İzleme Sıklığı	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Hiç İzlemem	5	5,0	2	2,0	7	3,5
Her gün İzlerim	62	62,0	79	79,0	141	70,5
Zaman buldukça	33	33,0	19	19,0	52	26,0
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,0285 % 97 güvenilrlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge 7.23'den de anlaşılacağı üzere, çiftçilerin % 70,5'i televizyonu her gün izlemektedir. Televizyon varlığı ve izleme sıklığı açısından Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin verileri daha yüksektir. Televizyon kitle haberleşme araçları arasında ses ve görüntüyü birleştirerek bilgiyi doğrudan izleyici kitlesine iletmesi bakımından günümüzde en etkili iletişim aracıdır. Yeni bir sistemin benimsenmesi ve yayılması açısından en etkili haberleşme aracıdır. Bunun nedeni de yayınlanan tarımsal programlarda bilginin görsel olarak da iletilebilmesidir.

Çiftçileri televizyon izleme sıklığı durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında bu açıdan yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

7.2.3.2 Gazete okuma sıklığı

Gazete kırsal alanda yaşayan bireylerin dış dünya (kendi sosyal sistemlerinin dışı) ile ilişki kurmasını sağlayan haberleşme araçlarından biridir (Tatlıdil 1989) Bu nedenle öncelikle araştırmaya katılan çiftçilerin gazete alma durumlarına bakılmış, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin % 52'sinin, Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin % 32'sinin gazete aldıkları belirlenmiştir. Her gün gazete alan çiftçilerin eğitim durumlarının almayan çiftçilere oranla daha iyi olduğu anlaşılmıştır.

Bu doğrultuda, çiftçilerin gazete okuma sıklıkları sorulmuş, elde edilen verilerle Çizelge 7.24 hazırlanmıştır.

Çizelge 7.24 Gazete okuma sıklığı

Gazete okuma sıklığı	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Hiç okumam	29	29,0	15	15,0	44	22,0
Her gün okurum	29	29,0	47	47,0	76	38,0
Elime geçtikçe okurum	42	42,0	38	38,0	80	40,0
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,0116 % 99 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, çiftçilerin % 78'i gazete okurken, gazete okumayan çiftçilerin oranı ise % 22 dir. Gazete okumadığını belirten çiftçilerin % 65,9'u Ağrı merkez ilçe çiftçileridir. Her gün gazete okuduğunu beyan eden çiftçilerin % 61,8'i Tekirdağ merkez ilçe çiftçileri olup, bu ilçeden anket yapılanların % 47'sini oluşturmaktadır.

Konuyla ilgili olarak Tarımsal Yayında Önder Çiftçi yaklaşımı üzerine olan araştırmasında, Tatlıdil (1984) gazete almayanların oranını % 60, 14 olarak bulurken, Ceylan (1988) tarafından yapılan televizyondaki tarımsal programlardan yeni bir tarım tekniği öğrenme ile ilgili araştırmada gazete almayanların oranını % 47 olarak belirlenmiştir.

Gazete okuma ve alma sıklığı ile ilgili durumun kırsal kesimde günlük yaşam içerisinde okuryazarlığa fazla ihtiyaç hissedilmemesi yani okuryazarlığın işlevsel olmamasından ötürü okuma alışkanlığının kazanılmamış olması, gazeteyi sürekli elde etmenin zorluğu yanında bireyin çalışma koşullarının onu toplumdan çok doğaya yöneltmesi gibi nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir (Aziz 1982).

Çiftçileri gazete okuma sıklığı durumlarına göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir.

7.2.3.3 Bilgi kaynakları

Tarımda yeni bir sistemden yararlanma konusunda önemli faktörlerden birisi de bu yenilik konusunda çiftçilerin bilgilendirilmesidir. IACS sisteminin Türkiye’de uygulanmasına başlanılmadan önce çiftçilere tanıtımının yapılması gerekmektedir. Bunun içinde çiftçilerin bilgi kaynaklarının bilinmesine, önem sıralarının ortaya konmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu amaçla çiftçilere yöneltilen sorulardan elde edilen verilerle Çizelge 7.25 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.25 Bilgi kaynakları

Bilgi kaynakları (*)	Ağrı		Tekirdağ	
	Sayı	Önem sırası	Sayı	Önem sırası
Aile üyeleri	61	2	42	6
Lider çiftçiler	16	6	52	4
Tarım il müdürlüğü	90	1	100	1
Üniversite	0	-	8	12
Çiftçi örgütleri	43	4	79	2
T.C.Ziraat Bankası	10	8	25	7
Televizyon prog.	32	5	46	5
Gazete	13	7	24	8
Afiş, broşür, ilan	49	3	59	3
Konferans, seminer	0	-	18	9
Demonstrasyon/deneme	1	10	9	11
Kitap, dergi	2	9	11	10

(*) Denekler birden fazla bilgi kaynağı belirttiklerinden toplam değer çiftçi sayısından büyüktür.

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere, çiftçilerin ÇKS veri tabanından seçilmiş olmaları ve destekleme ile ilgilerinden dolayı ilk akıllarına gelen bilgi kaynağı Tarım il müdürlüğü olmuştur. Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin ikinci önemli bilgi kaynağı çiftçi örgütleri olmuş, bunda Tekirdağ ilinde etkili olan önder çiftçi derneğinin rolü büyüktür. Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin ikinci önemli bilgi kaynağı, geleneksel bilgi kaynağı olan aile fertleridir.

Ancak bu bilgi kaynağının Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde 6. sırada yer alması bu çiftçilerin daha dışa dönük, yenilikleri arama ve benimseme açısından daha önde olduklarının göstergesi olarak kabul edilebilir.

Afiş, broşürün 3.derecede önemli bilgi kaynağı olarak belirtilmesini de DGD ödemelerine, bu ödemelerin prosedürleri arasında yer alan, broşür, afiş uygulamaları ve ödeme öncesi ve sonrası ilan uygulamalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Bilgi kaynağı olarak konferans ve seminere katılım Tekirdağ ili merkez ilçe çiftçileri tarafından belirtilmiştir. Bunda eğitim düzeyinin yüksekliği ve çiftçi örgütlerinin payının olduğu söylemek mümkündür. Ayrıca, afiş uygulamaları, konferans düzenlemeleri ve demonstrasyon çalışmaları özellikle ticari bilgi kaynakları olan ve tarıma girdi sağlayan yada tarımsal ürünleri girdi olarak kullanan özel firmalarca da yapılmakta olduğu anlaşılmış fakat çiftçiler bunların ayırımı konusunda bilgi verememişlerdir.

Bilgi kaynakları ile ilgili olarak, Koppelman ve French (1996), işletme düzeyinde karar verme ile ilgili olarak yaptıkları çalışmalarında, her bir işletmenin kendine ait bir sosyoekonomik ve biofiziksel yapısı olduğunu, bu nedenle üreticilerin bunların yanı sıra karar verirken bir takım dış faktörleri de dikkate aldığını, bu dış faktörler arasında bilimsel bilgiye ulaşılabilirlik de yer almakta olduğunu belirtmişlerdir.

7.2.4 Yayım faaliyetlerine katılma

Üreticilerin yayım elemanları ile görüşme eğilimlerinin yenilikleri benimseme davranışlarına etkili olması beklenebilir (Taluğ 1974).

Kırsal alanlarda bireylerin içinde yaşadığı sosyal sistemin dışına açılmalarından biri de kente yaptıkları seyahatlerde yayım elemanları ile yayım servislerinde görüşmeleridir. Bu yolla bireyler tarımın çeşitli konularına ilişkin karşılaştıkları sorunlara yanıt alma olanağına kavuşabilecekleri gibi yeniliklerden haberdar olmak suretiyle yaşadıkları toplulukta nüfuzlarını artırabilirler (Erden 1994).

Sripakdee (2000), Chiang Mai Eyaleti, San Sai bölgesinde çiftçilerin geçimlik tarım projesine katılmaya karar vermeleri konulu araştırmalarında çiftçi kararları üzerine etkili olan faktörler de incelenmiştir.

Bu araştırmada, yayım elemanları ile görüşme sıklığı ile çiftçilerin projeye katılma kararı vermeleri arasında istatistiki açıdan ilişki olduğu saptanmıştır.

Ceylan (1988), Çubuk İlçesinde televizyonun tarımsal programlarının izlenmesi ve etkileri üzerine yapmış olduğu araştırmada, kırsal alanda yenilikleri benimseme sürecinde “karar verme” ve “uygulama” aşamalarında yayım elemanlarının daha etkili olduğu bulunmuştur.

Araştırma kapsamında öncelikle çiftçilerin yayım faaliyetlerine katılma durumları incelenmiş Ağrı’da % 42 iken Tekirdağ’da % 54 olarak tespit edilmiştir. Bu nedenle IACS sisteminin Türkiye’de uygulanmaya başlaması öncesinde elde edilecek bu bilgilerin yararlı olacağı düşüncesiyle çiftçilerin yayım faaliyetlerine katılma açısından yayım elemanları ile görüşme sıklığı araştırılmış ve elde edilen bilgiler doğrultusunda Çizelge 7.26 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.26 Yayım elemanları ile görüşme sıklığı

Yayım elemanları ile görüşme sıklığı	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Her hafta	15	15,0	25	25,0	40	20,0
İşim düştükçe	62	62,0	69	69,0	131	65,5
Onlar geldiğinde	23	23,0	6	6,0	29	14,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

Çizelge 7.26’dan da anlaşılabacağı üzere, yayım elemanları ile görüşme sıklığı dağılımında çiftçilerin % 65,5’i işleri düştüğünde görüştüklerini beyan etmişlerdir. Alınan yanıtlar incelendiğinde, yayım elemanları geldiğinde diyen çiftçilerin gelir düzeyi düşük çiftçiler oldukları, her hafta diyen çiftçilerin de muhtar ve aza olarak köy yönetiminde olan çiftçiler olduğu anlaşılmıştır.

7.2.5 IACS sisteminin yayılması ve benimsenme

Bu bölümde IACS sisteminin Türkiye’de uygulanmasına başlanmadan önce çiftçiler tarafından sistemin benimsenme durumu, karşı çıkma durumu, sistemin uygulanmasında geleceğe yönelik kaygı ve düşüncelerin neler olacağının öğrenilebilmesi amacıyla çiftçilere IACS sisteminin uygulanması, toprağı işleyene öncelik verilmesi, sistemin uygulanmasının kolaylaştırılması ve sistemin uygulanmasının benimsenmesine ilişkin sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır.

7.2.5.1 IACS sisteminin uygulanması

Çiftçi görüşmeleri ve sistemle ilgili bilgilendirmenin ardından, çiftçilere beyana dayalı tarımsal desteklemelerin sağlıklı bir şekilde idaresi ve kontrolü için oluşturulmuş mekanizmaları kapsayan IACS sisteminin Türkiye’de uygulanması ile ilgili soru yöneltmiş ve Çizelge 7.27 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.27 IACS sisteminin Türkiye’de uygulanması

IACS sisteminin uygulanması	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Uygulanamaz	6	6,0	0	0	6	3,0
Uygulanabilir	74	74,0	61	61,0	135	67,5
Zorunlu olursa uygulanır	3	3,0	10	10,0	13	6,5
Zamana bağlı	17	17,0	29	29,0	46	23,0
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,003 % 98,7 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

IACS sisteminin Türkiye’de uygulanması konusunda çiftçilerin % 67,5 oranındaki kesimi olumlu görüş bildirmiştir. Ağrı merkez ilçe çiftçilerinden 6’sı daha sistem uygulanmaya başlamadan düşünce safhasında red ederken, buna karşılık Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde uygulanamaz şeklinde görüş bildiren çiftçi yoktur ve IACS’a daha ılımlı bir bakış açıları vardır denilebilir. Bu arada zorunlu olursa diyen çiftçiler % 6,5 oranındadır.

Elde edilen bulguların incelenmesi sonucunda Sistemi tamamen red eden 6 çiftçiden 2'sinin yaşının 70 yaş üzerinde olduğu 3'ünün ise kiralama yolu ile işletme büyüklüğünü artırmış olduğu, 1 adedinin de çok küçük bir işletme büyüklüğünün olduğu ve hayvancılıkla uğraştığı belirlenmiştir.

Çiftçileri IACS sisteminin uygulanması konusunu değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında bu açıdan yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

IACS sisteminin uygulanmasını zamana bağlı diyen çiftçilere baktığımızda oluşan fark konuyla ilgili yeterli bilgi olmadığı için daha temkinli yaklaşımda bulunmaları ile açıklanabilir.

Öyleki, tarım işletmelerinin küçük ve parçalı olduğu durumlarda yeni teknolojilere uyum ile gelirlerdeki potansiyel değişiklik kayda değer değilse, koordinasyon ve benimsemeye yönelik problemler meydana gelebilmektedir (Moitra 2007).

7.2.5.2 Toprağı işleyene öncelik verilmesi

Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Sistem toprağını işleyen, toprağını tarıma hazır halde tutan “Çiftçiyi” desteklemektedir. Burada tarım arazisinin terk edilmesini önlemek ve iyi tarım ve çevre koşuluna uygun olarak korunmasını sağlamakta sistemin hedefleri arasındadır. Bu durumda sistemin içinde çiftçi; tarımsal faaliyette bulunan, toprağına bizzat işleyen ve üreten kişi olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye’de 2001 yılı Genel Tarım Sayımı sonuçlarına bakıldığında toplam işletme sayısının 3 milyon 22 bin olduğu, bunun % 81,3’ünün kendi arazisi olan işletmeler olduğu geri kalanının da kira ve ortakçılık yoluyla arazi işletenler olduğu anlaşılmaktadır (Anonim 2005a).

Ancak, araştırmada çiftçi görüşmeleri sırasında ÇKS’den rastgele seçilen çiftçilerden Ağrı merkez ilçede % 24’lük, Tekirdağ merkez ilçede ise % 9’luk bölümünün arazilerini kiraya verdiği yada ortak işlettiğinin anlaşılması, bunun ülke genelindeki

uygulamasında Sistemin benimsenmesi ve yayılmasında tapu sahibinden ziyade toprağı işleyenlere öncelik verilmesi konusunun önemini arttırmaktadır. Bu yüzden araştırma kapsamında çiftçilere toprağı işleyene öncelik verilmesi konusu sorulmuş elde edilen verilerle Çizelge 7.28 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.28 Toprağı işleyene öncelik verilmesi

Toprağı işleyene öncelik verilmesi	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Olumlu	81	81,0	93	93,0	174	87,0
Olumsuz	15	15,0	4	4,0	19	9,5
Fikrim yok	4	4,0	3	3,0	7	3,5
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P= 0,025 % 97 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere; çiftçilerin % 87'si IACS sistemi kapsamında tapu sahibinden ziyade toprağı işleyene öncelik verilmesi olumlu karşılamıştır. Olumsuz bulanların oranı Ağrı merkez ilçe çiftçilerinde % 15, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde % 4 dür. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde, Ağrı merkez ilçe çiftçilerinden olumsuz yanıt verenlerden 4'ünün sahip oldukları arazilerin bir kısmını işlemeyip kiraya verdikleri, diğer olumsuz görüş verenlerin arazilerinin çok küçük olduğu, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinden olumsuz yanıt veren 3 çiftçiden 2'sinin arazi kiraladığı, diğerinin de işlediği arazinin çok küçük olduğu anlaşılmıştır. Fikrim yok diyenlerin oranı ise % 3,5 dur. Burada özellikle çiftçi olmadığı halde destek alan aile bireylerini kollama söz konusudur.

Çiftçileri toprağını işleyene öncelik verilmesini değerlendirmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre çiftçiler arasında bu açıdan yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Bu durumun daha anlaşılabilir olması ve değerlendirilmesi amacıyla bu bölümde alınan yanıtların değişik değişkenlerle olan ilişkisi incelenmiştir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesi durumunun araştırma kapsamındaki çiftçilerin yaşlarıyla ilişkilendirilmesi durumunda ortaya çıkan verilerle Çizelge 7.29 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.29 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin yaş ile ilişkisi

Yaş / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
19 -40 yaş	Sayı	33	8	3	44
	Yüzde(%)	19,0	42,1	42,9	22,0
41 -62yaş	Sayı	117	10	2	129
	Yüzde(%)	67,2	52,6	28,6	64,5
63 yaş ve üstü	Sayı	24	1	2	27
	Yüzde(%)	13,8	5,3	28,6	13,5
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P= 0,045 % 95 güvenilrlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge 7.29 incelendiğinde; toprağı işleyene öncelik verilmesi olumlu bulanların % 67,2'sinin 41 - 62 yaş aralığında olan çiftçiler olduğu, bu yaş grubunda bulunan çiftçilerin % 90,7'sinin bu durumu olumlu buldukları anlaşılmaktadır. 19 - 40 yaş grubu tüm çiftçiler içinde % 19 oranı ile ikinci sırada yer alırken grup içinde olumlu bulma oranı % 75 dir.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesi durumunun araştırma kapsamındaki çiftçilerin yaşlarıyla ilişkilendirilmesi durumuna göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan yapılan istatistik testi (khi-kare) önemli bulunmuştur.

Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, olumlu bulanların yaşlarının daha genç olduğu belirlenmiştir. Genç çiftçilerin daha girişimci oldukları anlaşılmaktadır.

Bu sonuç, üreticilerin karar verme davranışı ile yaş arasındaki ilişkiyi inceleyen diğer araştırma bulgularına bakıldığında bazıları ile benzerlik bazıları ile de farklılık göstermektedir.

Taluğ (1974), tarımda teknolojik yeniliklerin yayılması ve benimsenmesi üzerine yaptığı bir araştırmada, yaş ile tarımsal yeniliklerin benimsenmesi arasında önemli bir bağıntının olduğunu bildirmektedir.

Tatlídil (1989), Ankara'nın Polatlı İlçesinde yağmurlama sulama teknolojisinin yayılması ve benimsenmesi üzerine etkili faktörleri ortaya koyduğu araştırmasında, üreticilerin yaşları ile ele alınan tarımsal teknolojiyi benimseme davranışı arasındaki ilişkinin istatistiksel anlamda önemli olduğunu saptamıştır.

Konyar and Osborn (1990), yaptıkları bir araştırmada, çiftçinin tarım alanlarının korunması projesine katılmaya karar vermesi ile yaşı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir.

Gürel (1998), Malkara İlçesinde Ayçiçeği Üreticilerinin Teknolojik Yeniliklere Karşı Davranışlarını Etkileyen Etmenler üzerine yapmış olduğu araştırmasında, üreticilerin yaşları ile teknolojik yeniliklere karşı davranışları arasında istatistiksel olarak önemli bir bağıntının olmadığını belirtmiştir.

Kijsomporn (1998), Chiang Mae Bölgesinde, üreticilerin bireysel özellikleri ve sosyo-ekonomik faktörler ile çilek üretiminde yeni teknolojileri kullanmaya karar vermeleri arasındaki ilişkiyi saptamayı amaçlayan çalışmasında, yaş ile üreticilerin karar vermeleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını bildirmektedir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin eğitim düzeyleriyle ilişkilendirilmesi için Çizelge 7.30 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.30 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin eğitim düzeyi ile ilişkisi

Eğitim Düzeyi / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
İlkokul	Sayı	48	5	0	53
	Yüzde(%)	27,6	26,3	0	26,5
Ortaokul	Sayı	34	3	1	38
	Yüzde(%)	19,5	15,8	14,3	19,0
Lise	Sayı	35	5	3	43
	Yüzde(%)	20,1	26,3	42,9	21,5
Üniversite	Sayı	9	0	0	9
	Yüzde(%)	5,2	0	0	4,5
Okur-yazar	Sayı	36	4	2	42
	Yüzde(%)	20,7	21,1	28,6	21,0
Okur-yazar değil	Sayı	12	2	1	15
	Yüzde(%)	6,9	10,5	14,3	7,5
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P= 0,791 anlamsız

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere, toprağı işleyene öncelik verilmesi eğitim düzeyi ile ilişkisinde ilkokul ve lise mezunu çiftçiler olumsuz görüş bildirenlerin % 53'ünü oluşturmaktadırlar. Üniversite mezunu 9 çiftçinin tamamı da buna olumlu bakmışlardır.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin eğitim düzeyleriyle ilişkilendirmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bu sonuç, üreticilerin karar verme davranışı ile eğitim durumu arasındaki ilişkiyi inceleyen diğer araştırma bulgularının bazıları ile benzerlik bazıları ile de farklılık göstermektedir.

Tatlidil (1978) köy kalkınma kooperatiflerinin benimsenmesi ile çiftçinin eğitim seviyesi arasındaki ilişkiyi olumlu bulmuş ve en fazla benimsemenin ilköğretim mezunu çiftçilerde gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Ceylan (1988), eğitim düzeyi açısından televizyondaki tarımsal programlardan yeni tarım teknikleri öğrenenler ile öğrenmeyen arasında istatistiki olarak ilişki olduğunu ve öğrenenlerin daha eğitilmiş olduklarını saptamıştır. Gürel (1998), Malkara İlçesinde Ayçiçeği Üreticilerinin Teknolojik Yeniliklere Karşı Davranışlarını Etkileyen Etmenler üzerine yapmış olduğu araştırmasında, üreticilerin eğitim düzeyleri ile teknolojik yeniliklere karşı davranışları arasında istatistiksel olarak önemli bir bağlantının olmadığını belirlemiştir. Kijsonporn (1998), Chiang Mae Bölgesinde, üreticilerin bireysel özellikleri ve sosyo-ekonomik faktörler ile çilek üretiminde yeni teknolojileri kullanmaya karar vermeleri arasındaki ilişkiyi saptamayı amaçlayan çalışmada, eğitim düzeyi ile üreticilerin karar vermeleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını bildirmektedir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesi konusunun araştırma kapsamındaki çiftçilerin eğitim düzeyleriyle ilişkilendirildiğinde ortaya çıkan verilerle Çizelge 7.31 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.31 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin çiftçilerin köyde yönetime katılma ile ilişkisi

Köyde yönetime katılma / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
Katılmayanlar	Sayı	142	17	5	164
	Yüzde(%)	81,6	89,5	71,4	82,0
Muhtar	Sayı	3	0	1	4
	Yüzde(%)	1,7	0	14,3	2,0
Aza	Sayı	28	2	1	31
	Yüzde(%)	16,1	10,5	14,3	15,5
Kooperatif Yönetim Kurulu	Sayı	1	0	0	1
	Yüzde(%)	0,6	0	0	0,5
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P=0,374 anlamsız

Çizelge 7.31 incelendiğinde; araştırma kapsamındaki çiftçilerden köyde yönetime katılmayanların % 86,5'i toprağını işleyene öncelik verilmesi olumlu bulurken, % 10,3'ü de olumsuz bulmuştur. Köyde yönetime katılmayıp da toprağını işleyene öncelik verilmesini olumlu bulanlar tüm çiftçiler içinde olumlu bulanların % 81,6'sını oluşturmaktadır. Muhtarların % 75'i olumlu bulurken, % 25'i fikri olmadığını belirtmiştir. Azaların % 90,3'ü IACS sistemi kapsamında toprağını işleyene öncelik verilmesini olumlu bulmaktadır. Araştırma kapsamındaki çiftçilerin % 87'si işleyene öncelik verilmesi olgusunu olumlu bulmuştur.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin köyde yönetime katılmalarıyla ilişkilenmesi durumuna göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin gelir düzeyleriyle ilişkilenmesi durumunda ortaya çıkan verilerle Çizelge 7.32 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.32 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin gelir düzeyi ile ilişkisi

Gelir düzeyi / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
0 – 500 YTL arası	Sayı	80	14	2	96
	Yüzde(%)	46,0	73,7	28,6	48,0
501 – 1000 YTL arası	Sayı	53	4	2	59
	Yüzde(%)	30,5	21,1	28,6	29,5
1001 YTL ve üzeri	Sayı	41	1	3	45
	Yüzde(%)	23,6	5,3	42,9	22,5
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P=0,10 % 90 güvenirlilikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere; gelir düzeyi 0-500 YTL arası olan çiftçilerin % 14,5'i toprağını işleyen IACS sisteminde dikkate alınmasını olumsuz bulmuştur.

Diğer gelir düzeylerinde bulunan çiftçilere bakıldığında, 501 – 1000 YTL arasında gelire sahip olanlarda olumsuz bulma oranı % 6,7 olup, 1001 YTL ve üzeri gelire sahip olanlarda bu oran % 2,2 dir.

Bu durum gelir düzeyi arttıkça toprağı işleyene öncelik verilmesini olumsuz bulma oranı düşmektedir.

Araştırma kapsamındaki tüm çiftçiler içinde olumsuz bulma oranının % 9,5 olması bu yaklaşımı doğrulamaktadır.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin gelir düzeyleriyle ilişkilmesi durumuna göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin çiftçi örgütlerine üyelik durumlarıyla ilişkilmesi durumunda ortaya çıkan verilerle Çizelge 7.33 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.33 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin çiftçi örgütlerine üyelik ile ilişkisi

Çiftçi örgütlerine üyelik / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
Üye olmayan	Sayı	62	11	2	75
	Yüzde(%)	35,6	57,9	28,6	37,5
Köy kalkınma koop.	Sayı	5	0	0	5
	Yüzde(%)	2,9	0	0	2,5
Tarım satış koop.	Sayı	1	0	0	1
	Yüzde(%)	0,6	0	0	0,5
Ziraat odası	Sayı	72	8	3	83
	Yüzde(%)	41,4	42,1	42,9	41,5
Önder çiftçi derneği	Sayı	13	0	0	13
	Yüzde(%)	7,5	0	0	6,5
Tarım satış ve önder çiftçi derneği	Sayı	5	0	1	6
	Yüzde(%)	2,9	0	14,3	3,0
Tarım satış ve ziraat odası	Sayı	16	0	1	17
	Yüzde(%)	9,2	0	14,3	8,5
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P=0,546 anlamsız

Çizelge 7.33 incelendiğinde; toprağı işleyene öncelik verilmesi olumsuz bulanların % 57,9'unun bir çiftçi örgütlerine üye olmadığı, kalan % 42,1'inin de ziraat odası üyesi olduğu anlaşılmaktadır. Tarım satış kooperatifi üyesi, önder çiftçi derneği üyesi ve köy kalkınma kooperatifi üyesi çiftçilerin tamamı toprağı işleyene öncelik verilmesi durumunu olumlu bulmuşlardır.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin çiftçi örgütlerine üyelik durumuna göre ilişkisini değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesi durumunun araştırma kapsamındaki çiftçilerin işletmenin kullanım biçimiyle ilişkilmesi durumunda ortaya çıkan verilerle Çizelge 7.34 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.34 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin işletme egenim biçimiyle ilişkisi

İşletme egenim biçimi / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
Mülk	Sayı	137	17	6	160
	Yüzde(%)	78,7	89,5	85,7	80,0
Mülk ve kira	Sayı	18	0	1	19
	Yüzde(%)	10,3	0	14,3	9,5
Mülk ve ortak	Sayı	19	2	0	21
	Yüzde(%)	10,9	10,5	0	10,5
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P=0,248 anlamsız

Çizelge 7.34'e göre, mülk arazisi işleyen çiftçilerin %78,7'si tapu sahibinden ziyade toprağı işleyene öncelik verilmesini olumlu bulmuşlardır. Olumsuz bulanların %89,5'i bu gruptadır. Anket sonuçlarına bakıldığında, Ağrı ili merkez ilçe çiftçilerinden arazisinin bir kısmını kiraya veren ve tarım arazisi küçük olanların, Tekirdağ ili merkez ilçe çiftçilerinden gelir düzeylerini artırmak için arazi kiralayanların olumsuz buldukları, yöneltilen soruyu iyi anladıkları anlaşılmaktadır.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesi konusunun araştırma kapsamındaki çiftçilerin işletme kullanım biçimine göre ilişkisini değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin sahip oldukları arazi miktarı ile ilişkilmesi durumunda ortaya çıkan verilerle Çizelge 7.35 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.35 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin mülk arazi genişliği ile ilişkisi

Sahip olunan arazi miktarı / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
0 -25 da.	Sayı	24	3	2	29
	Yüzde(%)	13,8	15,8	28,6	14,5
25 – 50 da.	Sayı	45	7	0	52
	Yüzde(%)	25,9	36,8	0	26,0
51 – 100 da.	Sayı	41	6	2	49
	Yüzde(%)	23,6	31,6	28,6	24,5
101 – 200 da.	Sayı	23	3	1	27
	Yüzde(%)	13,2	15,8	14,3	13,5
201 – 500 da.	Sayı	34	0	2	36
	Yüzde(%)	19,5	0	28,6	18,0
501 da. ve üstü	Sayı	7	0	0	7
	Yüzde(%)	4,0	0	0	3,5
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P=0,492 anlamsız

Çizelge 7.35 incelendiğinde; toprağı işleyene öncelik verilmesi durumunu 501 da. ve üstü tarım arazisine sahip çiftçilerin tamamının olumlu buldukları, 201 -500 da arası grupta bulunan çiftçilerin % 94,4'ünün olumlu bulduğu ve grubun geri kalanının ise fikrinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Sahip oldukları arazi büyüklüğü 0 - 100 da. arasında bulunan çiftçiler tapu sahibinden ziyade toprağı işleyene öncelik verilmesi durumunu olumsuz bulanların % 84,2'sini oluşturmaktadır.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesi, araştırma kapsamındaki çiftçilerin mülk arazi genişliğine göre ilişkisini değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan istatistikî bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin arazi kullanım şekli ile ilişkilenmesi durumunda ortaya çıkan verilerden olumsuz bulanların tamamı

1.ürün ekilişinde bulunan çiftçilerin yer aldığı grupta olduğu anlaşılmış, istatistiki bir ilişkinin bulunmaması nedeniyle veriler tablolastırılmamıştır.

Toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin ürün deseni ile ilişkilenmesi durumunda ortaya çıkan verilerle Çizelge 7.36 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.36 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin ürün cinsi ile ilişkisi

Ürün cinsi / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
Tahıllar	Sayı	99	16	5	120
	Yüzde(%)	56,9	84,2	71,4	60,0
Endüstri Bitkileri	Sayı	56	2	2	60
	Yüzde(%)	32,2	10,5	28,6	30,0
Zeytin – bağ-bahçe	Sayı	9	1	0	10
	Yüzde(%)	5,2	5,3	0	5,0
Çayır-mera ve yem bitkileri	Sayı	8	0	0	8
	Yüzde(%)	4,6	0	0	4,0
Baklagiller	Sayı	2	0	0	2
	Yüzde(%)	1,1	0	0	1,0
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P=0,611 anlamsız

Çizelge 7.36'dan da anlaşılabacağı üzere, mülk sahibinden ziyade toprağı işleyene öncelik verilmesi durumuna olumsuz bakanların % 84,2'si tahıl grubu ürünler yetiştiren çiftçiler olduğu, endüstri bitkileri içinde özellikle ayçiçeğı yetiştiren çiftçilerin % 93,3'ü ise olumlu baktığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, yem bitkisi yetiştirenlerin tamamı olumlu mütalaa etmişlerdir.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin ürün cinsine göre ilişkisini değerlendirmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin hayvan varlığı ile ilişkilenmesi durumunda ortaya çıkan verilerle Çizelge 7.37 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.37 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin hayvan varlığı ile ilişkisi

Hayvan varlığı / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
Hayvanı olmayan	Sayı	102	11	4	117
	Yüzde(%)	58,6	57,9	57,1	58,5
Büyükbaş	Sayı	9	1	0	10
	Yüzde(%)	5,2	5,3	0	5,0
Küçükbaş	Sayı	63	7	3	73
	Yüzde(%)	36,2	36,8	42,9	36,5
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P=0,978 anlamsız

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere, toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerden büyükbaş hayvan varlığı olan çiftçiler tarafından olumlu bulunma oranı % 90 olup, aynı durum küçükbaş hayvan varlığı olan çiftçilerde % 86,3 dür. Tüm çiftçiler içinde bu durumu olumsuz bulan çiftçilerin % 36,8'i küçükbaş hayvan varlığı olan çiftçilerdir. Anketlerin değerlendirilmesi sonucunda, hayvan varlığı olmayıp olumsuz görüş bildiren çiftçilerin çoğunluğunun büyük işletmeye sahip oldukları anlaşılmıştır.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin hayvan varlığına göre ilişkisini değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin tarımsal araç gereç varlığı ile ilişkilenmesi durumunda ortaya çıkan verilerle Çizelge 7.38 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.38 Toprağı işleyene öncelik verilmesinin traktör varlığı ile ilişkisi

Traktör varlığı / Toprağını işleyene öncelik verilmesi		Olumlu	Olumsuz	Fikrim Yok	Toplam
Yok	Sayı	86	14	2	102
	Yüzde(%)	49,4	73,7	28,6	51,0
Var	Sayı	88	5	5	98
	Yüzde(%)	50,6	26,3	71,4	49,0
Toplam	Sayı	174	19	7	200
	Yüzde(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

P=0,064 % 93,6 güvenilirlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelge 7.38 incelendiğinde, işletmesinde traktör varlığı bulunan çiftçilerin % 89,7'si toprağı işleyene öncelik verilmesini olumlu mütalaa ettiği, bu oranın tarımsal araç gereç varlığı olmayan çiftçilerde % 84,3'dür. Olumsuz görüş bildiren çiftçilerden % 73,6'sı da bu gruptadır. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, traktör varlığı olup da olumsuz görüş bildiren çiftçilerin sahip oldukları arazilere ilave olarak arazi kiraladıkları belirlenmiştir.

Çiftçileri toprağı işleyene öncelik verilmesinin araştırma kapsamındaki çiftçilerin traktör varlığına göre ilişkisini değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde çiftçiler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir.

7.2.5.3 Sistemin uygulanmasının kolaylaştırılması

Bir sistemin uygulanabilirliği, karşılaşılan zorluklar sistemin uygulanacağı toplumların sosyo- ekonomik ve kültürel özellikleri ile yakından ilişkilidir.

Çiftçileri yakından ilgilendiren bir konu olan desteklemelerin sevk ve idaresinin sağlanacağı Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin bir ülkede uygulanmasının kolaylaştırılması bu sistemin uygulanmakta olduğu ülkelerde yaşanan deneyimlerin bilinmesinin yanı sıra o toplumdaki hedef kitleden sağlanacak katkılarla başarılabilir.

Bu itibarla, araştırmada çiftçilere IACS sisteminin uygulanmasını kolaylaştırmak için neler yapılması gerektiği sorularak çiftçilerin konuyla ilgili düşünce ve önerilerine ulaşılmak istemiştir. Elde edilen verilerle Çizelge 7.40 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.39 IACS sisteminin uygulanmasını kolaylaştırma

Öneriler	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Fikri olmayanlar	85	85,0	70	70,0	155	77,5
Projeye çiftçilerinde destek vermesi gerekir	4	4,0	9	9,0	13	6,5
Çiftçilere proje hak-kında eğitim verilmesi gerekir	9	9,0	14	14,0	23	11,5
Haritaların daha detaylı olması gerekir	2	2,0	7	7,0	9	9,0
Toplam	100	100,0	100	100,0	200	100,0

P=0,065 % 93,5 güvenilrlikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, araştırma kapsamındaki çiftçilerin % 77,5'i sistemin uygulanmasını kolaylaştırma yönünde öneride bulunmamıştır. Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin % 30'u, Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin %15'i öneride bulunmuştur. Bir öneride bulunan çiftçilerin % 51,1'i IACS sistemi hakkında eğitim verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu öneriyi % 28,9 pay ile sistemi olumlu bulup projeye çiftçilerinde destek vermesi gerekir diyen çiftçiler takip etmektedir. Bu konudaki son öneri haritaların daha detaylı olması yönünde olup, öneride bulunan çiftçilerin %20'si bu görüştedir.

Verilerin değerlendirilmesine ilişkin proje ve eğitim talebinde bulunan çiftçilerin eğitim seviyelerinin düşük olduğu, öneride bulunan çiftçilerin eğitim seviyeleri daha yüksek ve çiftçi örgütlerine üye oldukları anlaşılmıştır. Burada çiftçilerdeki öğrenme isteği de ortaya çıkmaktadır.

Çiftçileri IACS sisteminin uygulanmasını kolaylaştırma sorusuna verdikleri önerilere göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre denekler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir.

7.2.5.4 Çiftçilerin sistemin uygulanmasına ilişkin görüşleri

Türkiye’de uygulanma konusu AB’ne uyum çalışmaları aşamasında kabul edilmiş bir sistemin benimsenmesi durumunu ortaya koyma yönünde araştırma kapsamındaki çiftçilere bu sistemin uygulanması ile gelecekte neler değişeceğine dair yöneltilen soruya ilişkin alınan cevaplarla Çizelge 7.41 düzenlenmiştir.

Çizelge 7.40 Çiftçilerin IACS sisteminin uygulanmasına ilişkin görüşleri

IACS neler değiştirecek	Ağrı		Tekirdağ		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Olumlu bulan	35	55,6	23	31,5	58	42,6
Olumlu bulmayan	2	3,2	0	0	2	1,5
Desteklemeler daha adil ve eşit olacak	10	15,9	12	16,4	22	16,2
Destekler toprağı işleyenlere verilecek olması	4	6,3	22	30,1	26	19,1
Tüm işlemler tek bir yerden yönetilecek, takip kolay olacak	11	17,5	12	16,5	23	16,9
Toprak parçalanmaları ortadan kalkacak, toprak toplulaşması	1	1,5	4	5,5	5	3,7
Toplam	63	100,0	73	100,0	136	100,0

P=0,02 % 98 güvenirlilikte istatistiksel olarak ilişki anlamlıdır.

Bu soruya Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin 37’si, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin de 27’si fikri olmadığını belirterek dahil olmamışlar her hangi bir öneride de bulunmamışlardır.

Çizelgede fikri olup da sadece olumlu buluyorum diyenler ve ilave görüş bildirenler değerlendirilmiştir. IACS sisteminin tam olarak uygulanmasının gelecekte neler değiştireceği konusunda Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin % 55,6’sı, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin % 31,5’i sistemi olumlu bulmuşlardır. fikri olmadığını belirtmiştir. Doğrudan olumsuz bulanlar ise sadece Ağrı merkez ilçe çiftçileri olup, % 3,2 düzeyinde kalmıştır.

Desteklemelerin gelecekte daha adil olacağı konusunda fikri olan çiftçilerin % 16,2'si görüş belirtilmiş, Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin % 6,3'ü, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin ise % 30, 1'i desteklemelerin toprağı işleyecek olanlara verilecek olmasını bir değişiklik olarak bildirmiştir. Fikir belirten çiftçilerin % 16,9'u işlemlerin tek bir yerden yönetilecek olması ve takibin kolay olacağını ifade etmiştir. Toprak parçalanmalarının kalkacağını belirten çiftçilerin oranı % 3,7 dir.

Anketlerin incelenmesinden destekler toprağı işleyene verilecek diyen çiftçilerin eğitim düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Çiftçileri IACS sisteminin uygulanmasının gelecekte neler değiştireceğı sorusuna verdikleri önerilere göre değerlendirebilmek amacıyla uygulanan khi-kare testinde illere göre denekler arasında bu açıdan istatistiki bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir.

8. SONUÇ

Avrupa Birliği'nde tüm üye ülkeler tarafından kullanılan; tarımsal desteklemelerin sağlıklı bir şekilde yönetimi ve kontrolü için oluşturulmuş mekanizmaları kapsayan bir sistem olan Entegre İdare ve Kontrol Sistemi çiftçilere yapılan yardımların doğru olarak ödenmesini ve yanlış beyanların engellenmesini sağlar iken, özellikle arazisini işleyen, tarımla uğraşan çiftçinin işlediği arazi ile ilgili olarak desteklenmesine olanak tanımaktadır.

Entegre İdare ve Kontrol Sistemi, alana dayalı ve toprağı işleyen kişinin desteklenmesi olmak üzere getirdiğı temel iki kavram değişikliğinin benimsenmesi halinde ülkemizde bugüne kadar uygulanmakta olan tarımsal politikalar vasıtasıyla geliştirilen desteklemelerde köklü değişikliklere neden olacaktır.

Entegre İdare ve Kontrol Sisteminde her türlü tarımsal faaliyetin tapu ile ilişkilendirilmesi, çiftçiler tarafından gerçekleştirilen sadece tapu beyanı ile desteklemelerden faydalanmaya olanak tanınması yerine, arazinin işlenmesi, iyi tarım ve çevre koşulları göz önünde tutularak toprağın tarımsal faaliyete hazır halde tutulması özellikleriyle bile desteklemeler için başlı başına bir yeniliktir.

Çeşitli araştırmalar yeniliklerin yayılması ve benimsenmesinde yaş, eğitim düzeyi, sosyal statü, gelir düzeyi, arazi genişliği gibi sosyo-ekonomik karakterler, yayım elemanları ile ilişkiler, kitle iletişim araçlarına ilgi, diğer çiftçilerle haberleşme gibi haberleşme davranışları, yenilik ile ilgili bilgiye kolay ulaşmanın etkili faktörler olduğunu ortaya koymuştur.

IACS sistemin kurulması ve benimsenmesine ilişkin en uygun yaklaşımın tespiti amaçlanan bu araştırmada; eğitim düzeyi, gelir düzeyi, iklim, toprak yapısı, arazi kullanım biçimi, kültürel özellikleri, yayım hizmetleri ve haberleşme davranışları açısından, Ağrı ve Tekirdağ merkez ilçelerinden seçilen 200 çiftçiye anket uygulanması sonucu elde edilen verilerle sistemin ülke düzeyinde kurulması için yapılması gerekenler belirlenmeye çalışılmıştır.

Çiftçi görüşmeleri sırasında özellikle faal çiftçi oranının Ağrı ili merkez ilçe için % 76, Tekirdağ ili merkez ilçe için % 91 olarak bulunması, hedef kitlenin doğru olarak bilinmesi, gerçek çiftçi sayısının ülke düzeyinde belirlenmesi sonucunda ortaya çıkması umulan azalma özellikle IACS sisteminin uygulanmasıyla kesin olarak ortaya konabilecektir. Bu sayısal değişiklik tarım işletmelerinin gelir düzeylerine ve işletme büyüklüklerine de yansıtacaktır. IACS sisteminde çiftçi kavramındaki kabul ile; faal olmayan yada çiftçilikle uğraşmayan ancak ÇKS’de yer almakta olan kişiler çiftçi olarak kabul edilmeyecektir. Bu durum da tarım sektörü içinde çiftçi sayısında, işletme büyüklüğü ve gelir düzeyi rakamlarında değişikliğe neden olacaktır.

Araştırma kapsamında IACS sisteminin temel unsurlarından olan Arazi Parsel Tanımlama Sisteminin kurulma çalışmaları içinde tarımsal parsellerin elde edilen uydu görüntüleri üzerinden sayısallaştırılması ve çiftçiler tarafından beyan edilen alanların bu sayısallaşmış görüntüler ile karşılaştırılması çalışması Tekirdağ merkez ilçe çiftçileri ile yapılmış ve bu çiftçilerin destekleme için beyan ettikleri alan ile işledikleri, ölçülen tarımsal alan miktarı arasında % 7,3 oranında bir fark bulunmuştur. Bu durum destekleme ödemeleri açısından çok önemlidir. Tekirdağ merkez ilçe çiftçileri için bulunan bu farkın tüm ülke için geçerli olması durumunda bile Çizelge 5.1 incelendiğinde 2006 yılında hayvancılık destekleri dışında verilen desteklemelerin genel toplamında bu fark nedeniyle sağlanacak tasarruf oranı yaklaşık 300 Milyon YTL. olacaktır. Sadece bu nedenle bile sistemin yararlı olacağını söylenebilir.

IACS’ın uygulanması yani yayılması ve benimsenmesinde metodoloji yada yaklaşımın varlığı önemlidir. AB’de ülkeler IACS sistemini kurarlarken kendi önceliklerini de sistemin içerisine koyarak özgün IACS modellerini geliştirmişlerdir. Doğal olarak bu modellerde AB’de konuya ilişkin var olan tüzüklere uygunluk da aranmıştır.

Araştırma kapsamında, çiftçilerin % 64,5’unun 41-62 yaş sınırında olduğu, çiftçilerin % 98’inin erkek olduğu, % 94’ünün evli olduğu saptanmıştır. Çiftçilerin eğitim düzeyi ele alındığında % 92,5’inin okuma yazma bildiği, özellikle % 45’lik kesiminin ortaokul, lise ve üniversite mezunu oldukları, % 68,5’inin işletme ile ilgili kayıt tutmadıkları belirlenmiştir. Bu bulgulara Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin Ağrı merkez ilçe çiftçilerine göre büyük üstünlüğü olduğu, gelir düzeylerinin ve buna bağlı olarak sosyal güvenlik sistemlerinin daha güvenilir olduğu anlaşılmaktadır.

Tüm bunların varlığı özgün modelin kurulması ve sistemin uygulanabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bir toplumda yönetime katılan bireylerin sosyal statülerinde meydana gelen değişiklikler her zaman bir beğeni vasıtası olmuş ve bunun sonucunda diğer bireyler yönetime katılanların davranışlarından etkilenmişlerdir. Buna rağmen araştırmada üreticilerin % 82'sinin köyde yönetime katılmadığı tespit edilmiştir.

Anketler sonuçları değerlendirildiğinde her yıl kredi kullanan çiftçilerin oranının mevcut destekleme oranlarındaki artış nedeniyle gerilediği ve % 2,5 oranında gelir düzeyleri yüksek çiftçiler oldukları, gerektiğinde kullanırım diyenlerin de gelir düzeylerinin yüksek ve orta düzeyde oldukları ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu durum ise çiftçilere geri ödemesiz verilen başta DGD, mazot ve gübreden oluşan desteklerin fazlalığının krediye olan ihtiyacı azaltması olarak açıklanabilse de % 2,5'luk bir oran özellikle organize olmayan kredi kaynaklarının varlığının ve çiftçilerin bu kaynaklara yönelmiş olduklarının bir göstergesidir. Konuyu başkasının adına işlenen araziler için incelediğimizde arazi sahiplerinin DGD desteğini alıyor olması da diğer finans kaynaklarının varlığını ortaya koymaktadır

Bunun yanı sıra; modern- yoğun tarım olan entansif tarımın uygulandığı bölgelerde birim alandan alınan verimin daha yüksek olması sebebiyle Tekirdağ'da çiftçi gelirleri Ağrı'daki çiftçilere oranla daha fazla olmasıyla da ifade etmek mümkündür.

Çiftçilerin % 84'ü ürün sigortası yaptırmadıkları, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin %24'ü, Ağrı merkez ilçe çiftçilerinin % 8'i ürün sigortası yaptırmakta olduğu, ürün sigortası yaptıranlar ise Ağrı'da ilave arazi kiralayan ya da ortak arazi işleyen, genç ve eğitim düzeyi yüksek çiftçiler, Tekirdağ'da ise sahip olunan arazi varlığı, eğitim ve gelir düzeyi yüksek çiftçiler olduğu belirlenmiştir. Tekirdağ ili merkez ilçe çiftçilerinin prim ödeme karşılığı sosyal güvenliğe sahip olmalarına karşın Ağrı ili merkez ilçe çiftçilerinde ise böyle bir olgunun (yeşil kart uygulaması nedeniyle) var olmadığı olarak da ortaya konulabilir.

Yeniliklerin yayılması ve benimsenmesinde çiftçi örgütlerinin önemi göz önünde bulundurulduğunda, çiftçilerin % 62,5'inin çiftçi örgütlerine üye olduğu, Tekirdağ

merkez ilçede bu oranın daha yüksek olduğu (% 79) ve bunda Ziraat Odası ile Önder çiftçi derneğinin önemli bir rolü olduğu belirlenmiştir. Tekirdağ merkez ilçesi çiftçilerindeki farklılaşmanın entansif tarım, pazara yönelme ve modern üretim tekniklerine yönelme ile ilişki olduğu, bunun yanı sıra, ziraat odalarına üyeliğin DGD için bir ön koşul olması da çiftçilerin büyük bölümünün üye olma nedenini açıklamaktadır.

Mülk arazi varlığı ile desteklenen arazi varlığının aynı olduğu, işletme büyüklükleri açısından farklılıklar bulunduğu saptanmıştır. Bunun nedeni de ÇKS kapsamında desteklemelerden yararlanan çiftçilerin beyan ettikleri arazilerin tapuda kayıtlı arazilerle sınırlı oluşu, desteklemelerde 500 da.'ın üzerine ödemede bulunulmamasıdır.

Çiftçilerin % 65'inin mülk arazi büyüklüğü 100 dekarın altında olup, bu oran Ağrı merkez ilçe çiftçilerinde % 89'dur. Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin % 36'sı 201 - 500 da. aralığında araziye sahiptirler. Mülk arazi büyüklüğü için tespit edilen bu oran çiftçilerin tarafından işletme büyüklüğü bakımından belirlendiğinde % 39'a yükselmektedir. Aynı durum Ağrı merkez ilçe çiftçilerinde 51-100 da. Aralığında % 33'den % 44'e arazi kullanımı lehine değişmiştir. Mülk arazi büyüklüğü ile elde edilen gelir düzeyi ve işletmede kayıt tutma durumu arasında olumlu bir ilişki bulunmuş, gelir düzeyi arttıkça kayıt tutma oranının da arttığı belirlenmiştir.

İllere göre ürün cinsi Ağrı'da buğday ve Tekirdağ'da ayçiçeği ağırlıklı olarak görülmektedir.

Tarımsal araç gereç varlığı araştırmada özellikle çiftçinin traktör varlığı olarak değerlendirilmiş, traktörü bulunan çiftçiler ile bulunmayan çiftçilerin toplamda neredeyse eşit olduğu, bu oran Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinde ise % 66 oranında olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada traktörü bulunan çiftçilerin gelir düzeyinin yüksek olduğu ve toprağı işleyene öncelik verilmesine olumsuz görüş bildiren çiftçilerin ise arazi kiraladıkları saptanmıştır.

Araştırmada; çiftçilerin televizyon izleme sıklığı, gazete okuma ve alma sıklığı ve üreticilerin yararlandıkları bilgi kaynakları gibi ölçütler haberleşme davranışları olarak ele alınmıştır. Bilgi kaynaklarında DGD ödemelerinin etkisi görülmüş, özellikle

Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinin eğitim düzeyinin yüksekliği ve çiftçi örgütlerine üye olma durumunun değişik bilgi kaynaklarına yönelmede etkili olduğu anlaşılmıştır.

IACS sisteminin Türkiye’de uygulanmaya başlaması öncesinde çiftçilere ulaştırılacak sistemle ilgili bilgilerin yaralı olacağı düşüncesiyle çiftçilerin yayım faaliyetlerine katılmaları konusu araştırılmış çiftçilerin % 48’i yayım faaliyetlerine katılmakta olduğu, çiftçilerin % 65,5’inin yayım elemanları ile işleri düştüğünde görüştükleri saptanmıştır.

Çiftçilere beyana dayalı tarımsal desteklemelerin sağlıklı bir şekilde idaresi ve kontrolü için oluşturulmuş mekanizmaları kapsayan IACS sisteminin Türkiye’de uygulanması sorusuna % 67,5 oranında olumlu görüş alınmış, olumsuz görüş bildirenlerin yaşlı ve arazi kiralayan çiftçiler olduğu saptanmıştır.

Entegre İdare ve Kontrol Sistemi toprağını işleyen, toprağını tarıma hazır halde tutan “Çiftçiyi” desteklemektedir. Burada tarım arazisinin terk edilmesini önlemek ve iyi tarım ve çevre koşuluna uygun olarak korunmasını sağlamakta sistemin hedefleri arasında olduğundan, çiftçilere tapu sahibinden ziyade toprağı işleyenlere öncelik verilmesi konusu sorulmuş, çiftçilerin % 87’sinden olumlu görüş alınmıştır. Olumsuz görüş belirtenlerin sayısı Ağrı ilinde daha fazladır. Ağrı merkez ilçe çiftçilerinden olumsuz yanıt verenlerden 4’ünün sahip oldukları arazilerin bir kısmını işlemeyip bir bölümünü kiraya verdikleri, diğer olumsuz görüş verenlerin arazilerinin az olduğu, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinden olumsuz yanıt veren 3 çiftçiden 2’sinin arazi kiraladığı, diğerinin de işlediği arazinin çok küçük olduğu belirlenmiştir.

IACS sisteminde tapu sahibinden ziyade toprağı işleyenlere öncelik verilmesi konusuna ilişkin olarak, 41-62 yaş aralığında olan çiftçilerinin % 67,2’sinin olumlu olduğu, eğitim düzeyi yüksek çiftçilerin de olumlu oldukları, köyde yönetime katılanların bunu destekledikleri, gelir düzeyinin yüksekliğinin olumlu katkısının bulunduğu, çiftçi örgütlerine üye olan çiftçiler daha olumlu karşılamaktadırlar.

Bu durumla ilgili olarak, Ağrı ili merkez ilçe çiftçilerinden arazisinin bir kısmını kiraya veren ve tarım arazisi küçük olanların, Tekirdağ merkez ilçe çiftçilerinden gelir düzeylerini artırmak için arazi kiralayanların olumsuz buldukları anlaşılmış ve

çiftçilerin sahip oldukları arazi büyüklüğünün düşük oluşu da olumsuzluğa katkı sağlamaktadır.

Araştırmada çiftçilere IACS sisteminin uygulanmasını kolaylaştırmak için neler yapılması gerektiği sorulmuş, çiftçilerin % 77,5'i sistemin uygulanmasını kolaylaştırma yönünde öneride bulunmamıştır. Öneride bulunanlar eğitim düzeyi yüksek çiftçilerdir.

IACS sistemin uygulanması ile gelecekte neler değişeceğine dair yöneltilen soruya % 32'si fikri olmadığını belirtmiştir.

Ülkemizde IACS sisteminin uygulanması ve benimsenmesinin tabandan tavana doğru gelecek bir taleple olmayıp, yukarıdan aşağıya yani devletin kararı doğrultusunda çiftçilere aktarılması ve yararlarının anlatılması ile olacağı söylenebilir.

Günümüze kadar sürdürülen destekleme araçlarının çiftçilerde yarattığı alışkanlıklar sistemin benimsenmesini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle IACS sisteminin çiftçilere somut bir biçimde tanıtılması gerekmektedir.

Karar verme süreci, eski deneyimleri, süreç ve sonuçları kapsadığından, eski deneyimler nedeniyle önceki duruma bir yeniliğin tanıtılması için kişinin yeniliğe duyulan gereksinmesinin kuvvetlendirilmesi gerekmektedir.

Araştırmada eğitim ve gelir düzeyi yüksek olan çiftçilerin IACS sisteminin algılanması ve getirilerinin değerlendirilmesinde ortaya çıkan olumlu özelliklerinin sistemin yayılması ve benimsenmesinde bu çiftçilerin önemli katkılarının olacağını göstermektedir.

Sistemin uygulanması ve benimsenmesi için öncelikle çiftçilere günümüzde çeşitli destekleme araçları ile sağlanan gelir düzeyinde bir azalma olmaması gerekmektedir. Diğer bir deyişle çiftçinin bireysel olarak almayı hak ettiği toplam destekleme tutarının eksilmemesi büyük önem taşımaktadır.

Bu bakımdan sistemin uygulanabilmesi için geliştirilecek özgün yaklaşım, araştırma kapsamında elde edilen bulgulara dikkate alınarak, öncelikle çiftçinin sistemi doğru

anlaması, bir kayba uğramayacak şekilde sistemin oluşturulması ve işletilmesi, doğru çiftçi ve doğru tarım alanının belirlenmesi olarak algılanması gerekmektedir. Üretim alanlarında yetiştirilen tek yıllık ürünlerin yada var olan çok yıllık bitkilerin, hayvansal üretim ile ilgili norm ve standartların, bunlara ilişkin ekonomik önceliklerin doğru olarak ortaya konulması ve AB'ne kabul ettirilmesinin önemi büyüktür.

AB Ortak Tarım Politikasıyla (OTP) uyumlu olarak Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS) kapsamında yapılacak yeniden yapılanma çalışmaları için öncelikle konumsal veri/bilgi altyapısının yeterli düzeye getirilmesi gerekmektedir. Destek sistemlerinde kullanılacak konumsal bilgi tabanı; Arazi Parsel Tanımlama Sistemi (LPIS) verileri ve çiftçi görüşmelerinden elde edilecek öznitelik bilgilerinden oluşacaktır. OTP doğrultusunda şekillendirilecek ve IACS tarafından sevk ve idaresi sağlanacak çalışmaların temelinde çiftçi gelirlerinin artırılması ve çevresel olarak sürdürülebilir bir üretim sistemi amaçlanmalıdır.

Bu doğrultuda; IACS'ın Türkiye'de uygulanmasına ilişkin yapılması gerekenler değerlendirildiğinde;

- 1- Öncelikle IACS'ın önemi ve AB'ne uyum açısından tarımsal desteklerin sevk ve idaresinde uygulanma zorunluluğunun tüm paydaşlarca benimsenmesi.
- 2- Bu çerçevede yasal düzenlemeye gidilerek IACS'ın yasal zemine oturtulması.
- 3-IACS ile ilgili eğitim çalışmalarına öncelikle Tarım ve Köyişleri Bakanlığı teşkilatından başlanılması.
- 4- Mevcut destekleme uygulamalarından çiftçiye sağlanan katkının AB normlarına uygun şekilde işler hale getirilmesi ve çiftçi mağduriyetinin önlenmesi.
- 5- Çiftçilerin IACS ve LPIS kapsamında çeşitli yayım yöntemleri ile bilinçlendirilmesi.
- 6- Sistemin kurulması çalışmalarına LPIS'in oluşturulmasından başlanmalı.
- 7- LPIS ve çiftçi görüşmelerinden sağlanacak veriler ile IACS veritabanının oluşturulması.
- 8- Mera alanlarının doğru belirlenerek sisteme entegre edilmesi.
- 9- Bu çalışmaların ardından ülke genelinde çok yıllık bitkilere ait alanların belirlenmesine geçilmeli.
- 10- AB'de var olan tek ödeme sisteminin unsurlarının belirlenerek yukarıda yer verilen çalışmalar doğrultusunda uygulamaya konması. Bunda ülkenin kalkınmışlık düzeyinin ve bölgeler arası farklılıkların göz önünde tutulması gerekmektedir.

Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin Türkiye’de yayılması ve benimsenmesinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığına ve taşra teşkilatına önemli görevler düşmektedir. Öncelikle sistemin çiftçilere doğru olarak tanıtılması ve uygulamaya aktarılmasının önemi kavranmalı ve bu doğrultuda Bakanlık bünyesinde yer alan tarım danışmanlarının sistem konusunda eğitilmesi ve çiftçiyi bilgilendirme çalışmalarına katılmaları sağlanmalıdır.

Yayım çalışmalarına, çiftçi örgütleri, kitle iletişim araçları, ticari bilgi kaynakları ile birlikte başlanılmalıdır.

Yenilikleri benimsemesinde üreticilerin karar verme süreci deneyimler, süreç ve sonuçlardan oluşmakta, var olan değişkenler ise kişinin kişiliksel karakteristikleri ve değişime karşı genel tutumu, sosyal karakteristikler ise kozmopolitlik ve kişinin yeniliğe duyulan gereksinmesinin kuvvetliliği gibi ögeler olup, tüm bu değişkenler kişiyi etkilemekte ve benimseme sürecini oluşturmaktadır (Taluğ ve Tatlıdil 1993).

Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin ülke düzeyinde yaygınlaştırılması ve çiftçilere benimsetilmesi sürecinde yürütülecek olan eğitim ve yayım çalışmalarında üretici örgütleriyle işbirliği mutlaka sağlanmalıdır. Sistemin ülke tarımında yerleştirilmesi sürecinde iletişim araçlarından etkili bir biçimde yararlanan bir IACS yayılma stratejisi oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aksoy. S. 1984. Tarım hukuku. A.Ü. Ziraat Fakültesi yayınları:907, A.Ü. Basımevi Ankara.
- Aksoy. S., Eraktan, G., Eraktan, S., Kuhnen, F.ve Winkler, W. 1994. Türkiye’de kırsal nüfusun sosyal güvenliği, A.Ü.Basımevi, Ankara.
- Anonim. 1963. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, (1963–1967) DPT, Başbakanlık Devlet Matbaası, Ankara.
- Anonim. 1967. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968–1972) DPT, Başbakanlık Devlet Matbaası, Ankara.
- Anonim. 1973. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yeni Strateji ve Kalkınma Planı, (1973–1977) Devlet Planlama Teşkilatı yayınları No: 1272. Ankara.
- Anonim. 1979. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, (1979–1983) Devlet Planlama Teşkilatı yayınları No: 1974. Ankara.
- Anonim. 1985. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, (1985–1989) Devlet Planlama Teşkilatı yayınları No: 1974. Ankara.
- Anonim. 1990. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, (1990–1994) Devlet Planlama Teşkilatı yayınları No: 2174. Ankara.
- Anonim. 1996. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, (1996–2000) 25 Temmuz 1995 Sayılı Resmi Gazete No: 22554. Ankara.
- Anonim. 2000. Türkiye İstatistik Kurumu 2000 Genel Nüfus Sayımı, Ankara.
- Anonim. 2001. Uzun Vadeli Strateji ve Sekizince Beş Yıllık Kalkınma Planı, (2001-2005), <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan8.pdf>. Erişim Tarihi: 02.08.2007.
- Anonim. 2001a. 2001 Genel Tarım Sayımı. Köy Genel Bilgileri, DİE, Yayın No:2898, Ankara.
- Anonim. 2004a. Ağrı ili master planı. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ankara.
- Anonim. 2004b. Tekirdağ ili master planı. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ankara.
- Anonim. 2004c. Tarımsal desteklemeler raporu., Hazine Müsteşarlığı, Ankara.
- Anonim. 2005. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Ankara.

- Anonim. 2005a. Türkiye’de 2001 yılı genel tarım sayımı; tarımsal işletmeler anketi. Türkiye İstatistik Yıllığı. Sayfa 184. TÜİK, Ankara
- Anonim. 2007a. Web Sitesi: http://www.agri.gov.tr/depo_ftp/UploadFolder/geneltanitim.doc, Erişim Tarihi: 10.06.2007.
- Anonim. 2007b. Web Sitesi: <http://www.agritarim.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 10.06.2007.
- Anonim. 2007c. Web Sitesi: <http://www.agrirehberi.com/ilceler/merkez.htm>, Erişim Tarihi: 11.06.2007.
- Anonim. 2007d. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Ağrı Tarım İl Müdürlüğü, Ağrı.
- Anonim. 2007e. Web Sitesi: <http://www.tekirdag.gov.tr/default.asp?sayfa=cografya>. Erişim Tarihi: 03.07.2007.
- Anonim. 2007f. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü kayıtları, Tekirdağ.
- Anonim. 2007g. 2007 Yüksek öğretim programları ve kontenjanları kılavuzu, ÖSYM, Ankara.
- Anonim. 2007h. TKB. Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü kayıtları, Ankara.
- Anonim. 2007ı. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü kayıtları, Ankara.
- Anonim. 2007j. Web Sitesi. <http://www.tarsim.org.tr/page.php?act=viewPage&name=mevzuatlist> . Erişim Tarihi: 03.08.2007.
- Anonim. 2008. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı:24. Ankara.
- Anonymous. 1992. Council Regulation (EEC) No 3508/92 of 27 November 1992 establishing an integrated administration and control system for certain Community aid schemes. Official journal No.L 355, 5. 12. 1992: 1 - 5.
- Anonymous. 1992a. Council Directive 92/102/EEC of 27 November 1992 on the identification and registration of animals. Official Journal L 355 , 05/12/1992 P. 0032 – 0036.
- Anonymous. 1992b. Commission Regulation (EEC) No 3887/92 of 23 December 1992 laying down detailed rules for applying the integrated administration and control system for certain Community aid schemes.

- Anonymous. 2000a. Regulation (EC) No 1760/2000 of the European Parliament and of the Council of 17 July 2000 establishing a system for the identification and registration of bovine animals and regarding the labelling of beef and beef products and repealing Council Regulation (EC) No 820/97. Official Journal L 204, 11.8.2000, p. 1–10.
- Anonymous. 2000b. Council Regulation (EC) No 1593/2000 of 17 July 2000, amending Regulation (EEC) No 3508/92 establishing an integrated administration and control system for certain Community aid schemes. Anonymous 2000a. Council Regulation (EC) No 1593/2000 of 17 July 2000, amending Regulation (EEC) No 3508/92 establishing an integrated administration and control system for certain Community aid schemes. Official journal No.L 182,21.7.2000:4-7.
- Anonymous. 2001 Commission Regulation (EC) No 2419/2004 of 11 December 2001 laying down detailed rules for applying the Integrated Administration And Control System for certain Community aid schemes established by Council Regulation (EEC) No. 3508/1992. Official Journal L 327, 12.12.2001.
- Anonymous. 2003.Council Regulation (EC) No 1782/2003 of 29 September 2003 Establishing common rules for direct support schemes under the common agricultural policy and establishing certain support schemes for farmers and amending regulations (EEC) No. 2019/93, (EC) No 1452/2001, (EC) No 1453/2001, (EC) No 1454/2001, (EC) 1868/94, (EC) No 1251/1999, (EC) No 1254/1999, (EC) No 1673/2000, (EEC) No 2358/71 and (EC) No 2529/2001, Brussel. Official Journal L 270, 21.10.2003, p.1–69.
- Anonymous. 2004. Commission Regulation (EC) No 796/2004 of 21 April 2004 laying down detailed rules for implementation of cross-compliance, modulation and the Integrated Administration And Control System provided for in council regulation (EC) No. 1782/2003 Establishing common rules for direct support schemes under the common agricultural policy and establishing certain support schemes for farmers, Brussel. Official Journal L 141, 30.4.2004, p.18–58.

- Anonymous. 2005. Presentation on geographic information system in Italy by AGEA, Rome, Italy. Anonymous. 2007. Control with Remote Sensing of area-based subsidies - Kick off Meeting 2006 Campaign, Joint Research Centre (JRC), March 2007, Ispra.
- Anonymous. 2007a. LPIS within IACS of the CAP. Geoinformation management unit. Joint Research Centre (JRC), Ispra.
- Aziz, A. 1982. Toplumsallaşma ve kitlesele iletişim. A.Ü.Basın Yayın Yüksekokulu. Yayın No:2, Ankara.
- Beal, G.M. and Rogers, E.M. 1960. The adoption of two farm practices in a Central Iowa Community, Iowa Agri. And Home Eco. Exp. St. Spec. Rept. Ames.,1960.
- Bellow, E.M.and Goham, L.M. 1992. Improved Crop Area Estimation in Mississippi Delta Region Using Landsat TM Data. ASPRS / ACSM / RT 92 Convention. Washington D.C.
- Çetinkaya, N. 1991. Polatlı ilçesinde eğitim ve ziyaret sisteminin tarımsal yeniliklerin benimsenmesi üzerine bir araştırma. Yüksek lisans tezi A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ceylan, İ. C. 1988. Çubuk ilçesinde televizyonun tarımsal programların izlenmesi ve etkileri. Yüksek lisans tezi (yayınlanmamış) A.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ceylan, İ. C. 1998. Sözleşmeli tarımda yayım eğitimi ve çiftçi katılımı. TZOB Yayınları, ISBN 875-94500-1-1, Ankara.
- Çivi, H. 1977. Tarımsal ürünlerde taban fiyatlar ve Türkiye’de taban fiyat politikası. Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi yayınları No:59. Erzurum.
- Engindeniz, S. 1993. Tire ilçesi orman köyleri tarım işletmelerinin sosyo-ekonomik analizi. Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erden, H.İ. 1994. Manisa merkez ilçesinde yüksek sistem bağıcılık işletmelerine yönelik yayım çalışmalarının değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Yüksek lisans tezi. A.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü, 206 s, Ankara.
- Erden, H.İ. 2005. Study visit to JRC and AGEA. July 2005. Ispra and Rome

- Erkuş, A. ve Demirci, R. 1983. Tarımsal işletmecilik ve planlama. Ergün Matbaası, Ankara.
- Erkuş, A., Bülbül, M., Kırıl, T., Açıl, A.F.ve Demirci, R. 1995. Tarım Ekonomisi. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Vakfı yayınları, No:5, Ankara.
- European. Court of Audits, 2003. The audit of IACS internal control system. Third EUROSAT Training Event, Prague -May 2003.
- Garinet, J. 2006. A study on IACS new generation architectures. Proceedings of the 12th MARS PAC Annual Conference, 2006, EUR 22160 EN-2007, JRC 40462.
- Gobin, B., Brodsky, L., Tychon, B., Andersen, E., Campling, P. and Van Orshoven, J. 2006. A study on protection and maintenance of permanent pastures. Proceedings of the 12th MARS PAC Annual Conference, 2006, EUR 22160 EN-2007, JRC 40462.
- Günek, H., Tonbul, S., Şengün, M.T.ve Üstündağ, Ö. 2004. Uzaktan algılama destekli coğrafi bilgi, sistemleri kullanarak Fırat Üniversitesi kampus bilgi sisteminin oluşturulması. Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Elazığ.
- Gürel, A. 1998. Malkara ilçesinde ayçiçeği üreticilerinin teknolojik yeniliklere karşı davranışlarını etkileyen etmenler üzerine bir araştırma. Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi Yayını, No:262, Tekirdağ.
- Husdal, J. 1999. Geographical decision making, different approaches in IDRISI. University of Leicester.
- Karacan, A. R. 1991. Tarım işletmelerinin finansmanı ve tarımsal kredi. E.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları: 98, İzmir.
- Karlı, B. ve Çelik, Y. 2003. GAP alanındaki tarım kooperatifleri ve diğer çiftçi örgütlerinin bölge kalkınmasındaki etkinliği. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü yayınları, No:97, Ankara.
- Kay, S. and Leo, O. 2005. IACS-GIS, LPIS in the CAP single payment scheme training presentation., JRC, Ispra, Italy.
- Kay, S. 2006. CwRS kick off meeting presentation. JRC, Ispra, Italy.

- Kay, S. and Milenov, P. 2007. Status of The Implementation of LPIS in the EU Member States. European Commission DG-JRC, IPSC, Agriculture and Fisheries Unit, TP266, I-21020 Ispra, Italy Web sitesi. <http://agrifish.jrc.it/marspac/GEO-INF/default.htm> Erişim Tarihi: 15.07.2007.
- Kijsomporn, W. 1998. Factors affecting farmers' adoption of the strawberry production technology in Mae Rim District. Chiang Mai Province, Graduate School of Chaing Mai University, M.Sc. Thesis, Thailand.
- Kongar, E. 1981. Toplumsal değişme kuramları ve Türkiye gerçeği, Remzi kitabevi, İstanbul.
- Konyar, K. and Osborn, T. 1990. A national-level economic analysis of conservation reserve program participation: A discrete choice approach. The Journal of Economics Research, Vol:42, No:2, Washington, USA.
- Koppelman, R. and French, J.H. 1996. A framework for understanding agroforestry decision making at the farm household-level, regional wood energy development programme in asia. Printed by FAO, Bangkok. Thailand.
- Leo, O. 2003. A study on overview of LPIS and IACS GIS implementation. 9th Conference on Controls with Remote Sensing. 2003, Köln. Germany.
- Leo, O. 2005. IACS workshop presentation. Joint Research Centre (JRC), Ispra. Italy.
- Milenov, P. and Kay, S. 2006. A study on Status of the implementation of LPIS in the EU member states. Proceedings of the 12th MARS PAC Annual Conference, 2006, EUR 22160 EN-2007, JRC 40462.
- Moitra, B. 2007. Technology adoption in agriculture when land holdings are small and fragmented. Economics Department Jadavpur University. Kolkata 700032, India
- O'malley, C. 2003. An analysis of the relationships between municipal agricultural land use planning policies and farm diversification: case study in Kings County, Nova Scotia. The Faculty of Graduate Studies of the University of Guelph, For the degree of master science, Ontario.
- Petrosev, T. and Rotter, A. 2007. Controls feedback on LPIS update. Ministry for Agriculture, Forestry and Food. LPIS workshop presentation. JRC, Ispra.

- Piomponi, M. and Guerra, P. 2007. LPIS update procedures in ITALY. Agricultural Payment And Control Agency-AGEA. LPIS workshop presentation. JRC, Ispra.
- Rogers, E.M. 1962. A research on “Communication process and adoption of farm and home”.Ohio Agricultural Experience Station Project. Page 19. Michigan State University.
- Saral, A. 2000. 5. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Tarım haftası 2000, 2.Cilt, Ankara.
- Seyyar, A. 2007. Sosyal Siyaset Kürsüsü, Web sitesi. <http://www.sosyalsiyaset.com> . Erişim Tarihi: 03.10.2007.
- Sripakdee, L.A. 2000. Farmers’ decision making process on the participation in subsistence agriculture project in San Sai District, Chiang Mai Province, Graduate School of Chaing Mai University, M.Sc. Thesis, Thailand.
- Taluğ, C. 1974. Tarımda teknolojik yeniliklerin yayılması ve benimsenmesi üzerine bir araştırma. Doktora tezi (yayınlanmamış), A.Ü. Ziraat Fakültesi, Ankara.
- Taluğ, C. ve Tatlıdil, H. 1995. Tarımsal yayım ve haberleşme, ders notları. A.Ü.Ziraat Fakültesi, Ankara.
- Taluğ, C., Özer, D., Akın, A., Lucius, I. 2004. Sürdürülebilir Kalkınma için Sürdürülebilir Tarım, Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi. 15-17 Eylül, Tokat
- Tatlıdil, H. 1978. Konya- Ereğli İlçesinde köy kalkınma kooperatiflerinin yayılması ve benimsenmesi üzerine bir araştırma. Doktora tezi (yayınlanmamış) A.Ü.Ziraat Fakültesi. Ankara.
- Tatlıdil, H. 1984. Tarımsal yayım çalışmalarında önder çiftçi yaklaşımı üzerine bir araştırma. A.Ü. Yayınları:893. Bilimsel Araştırma ve İncelemeler:526 Ankara.
- Tatlıdil, H. 1989. Yağmurlama sulama teknolojisinin yayılması ve benimsenmesi üzerine bir araştırma. A.Ü. Ziraat Fakültesi yayınları:1157, Ankara.
- Tatlıdil, H.ve Ceylan, C. 2002. Türkiye’de tarımsal yayım hizmetlerinin geliştirilmesi. Web sitesi. <http://www.zmo.org.tr/etkinlikler/5tk02/49.pdf>. Erişim Tarihi: 15.10.2007.

- Tiryakioğlu, F.Ö. 2003. AB’de entegre idare ve kontrol sistemi ve Türkiye’de uygulanabilirliği konulu uzmanlık tezi. TKB. Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Trojáček, P. 2005. Presentation on LPIS implementation in Czech Republic. Joint Research Centre, Ispra.
- Trojáček, P. 2007. Presentation on LPIS implementation in Czech Republic. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı.Eylül 2007.,Ankara.
- Tuğaç, M. G. ve Torunlar, H. 2002. Coğrafi bilgi sistemi teknikleri kullanılarak tarımsal amaçlı veri tabanı oluşturulması ve arazi kullanım planlaması yapılması üzerine bir araştırma. Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü dergisi, Ankara.
- Uçar, Y.ve Başayığit, L. 2001. Sulu Tarımda Uzaktan Algılama Tekniklerini Kullanma Olanakları. Bildiri. Tarımda Bilişim Teknolojileri 4. Sempozyumu. Kahramanmaraş.
- Ünal, E., Mermer, A., Doğan, H. M., Urla, Arpak, Ş., Ö., Tuğaç, Ş., Torunlar, H., Karagüllü, E., Aydoğdu, M., Dedeoğlu, F., Peşkircioğlu, M., Yıldız, H., Yerden, A., Güneş, N., Göker, B. Aydoğmuş, O. 2002. Uydu görüntüleri kullanılarak Gaziantep ilindeki tarımsal alanların belirlenmesi projesi. Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü dergisi, Ankara.
- Yavuz, F. 2006. Tarım politikaları, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ankara.
- Yükseler, Z. 1999. Tarımsal destekleme politikaları ve doğrudan gelir desteğinin değerlendirilmesi raporu. DPT, Ankara.
- Zloty, A. 2007. A study on photointerpretation guideline. Ekotoxa s.r.o. Czech Republic.

EKLER

EK 1 Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Çiftçi Sunumu.

EK 2 Sayısallaştırılmış ve Sayısallaştırılmamış Orto-Görüntü.

EK 3 Anket Formu.

EK 1 Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Çiftçi Sunumu

ENTEGRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİ

IACS

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
DOKTORA TEZİ**

İ.Hakan ERDEN

**"TÜRKİYE'DE FONKSİYONEL ENTEGRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİNİN
KURULMASI VE BENİMSENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA"**

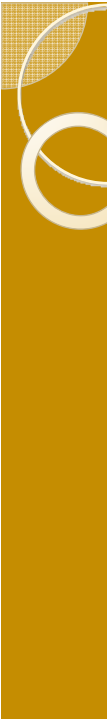
ENTEĞRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİ - IACS

- Bütün doğrudan yardımların dağıtımında ve kontrolünde kullanılan,
- AB yardımlarından yararlanabilmek için öncelikle kurulması gereken, **BEYANA DAYALI** bir sistemdir.

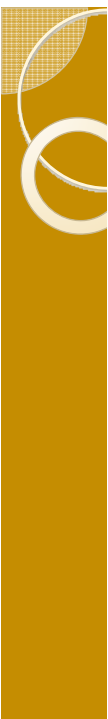
Yardımlarının dağıtımı ve ödemelerin doğruluğunu sağlamak temel hedefidir.

BEYANA DAYALI SİSTEM NE DEMEKTİR?

Bu sistemde; her çiftçi, her yıl işletmesindeki tüm tarımsal parsellerini, almış olduğu destekleme miktarını ve diğer bilgileri belirtecek şekilde bildirim yapar. Önceki yılda belirlenen alanlara dayalı olarak hazırlanmış basılı formlarda bu arazilerin yerini belirten grafik malzeme ile desteklenen formlar dağıtılmaktadır.

Sistem toprağını işleyen, toprağını tarıma hazır halde tutan “Çiftçiyi” desteklemektedir

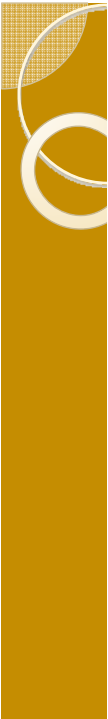

BU SİSTEMİN TEMEL UNSURLARI NELERDİR?

I. Entegre Sistem aşağıdaki elemanlardan oluşur

1. Bilgisayar Destekli Veri Tabanı
2. Arazi Parsel Tanımlama Sistemi
3. Ödeme Haklarının Tanımlanması ve Kaydına Yönelik Sistem
4. Destek Başvuruları
5. Entegre Kontrol Sistemi
6. Destek Başvurusu Yapan Çiftçiler İçin Bir Kayıt Sistemi

II. Hayvan Kimlik ve Kayıt Sistemi

SİSTEMİN İŞLEYEBİLMESİ İÇİN TÜM UNSURLARI İLE BİRLİKTE KURULMASININ YANISIRA;

- **Bir doğrudan desteğin tam olarak ödenmesi için;**
Tarım arazisi, tarımsal üretim ve tarım faaliyeti ile ilgili kurallara uygunluk,
- **Tarım arazisinin terk edilmesini önlemek ve iyi tarım ve çevre koşuluna uygun olarak korunmasını sağlamak üzere standartların oluşturulması,**

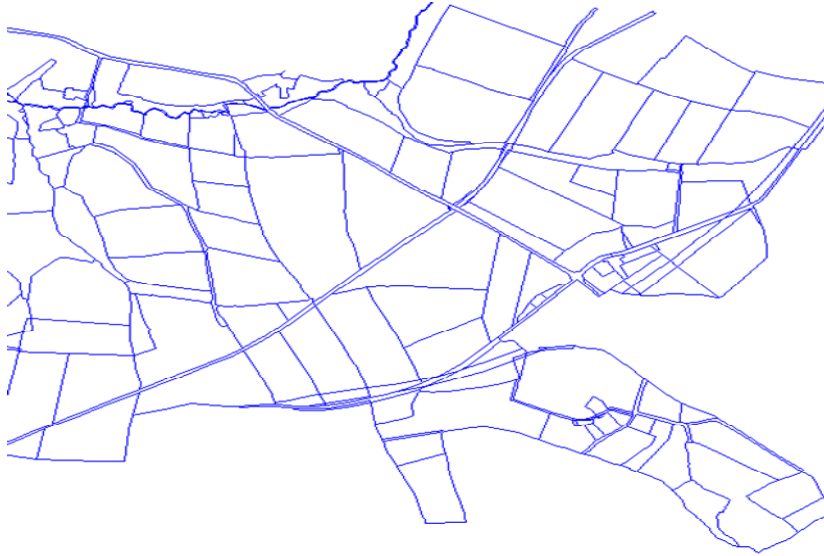
➤ **Tarım parsellerinin belirlenmesi için, uzaktan algılama yardımıyla bir tanımlama sisteminin (LPIS) kurulması için gerekli düzenlemenin yapılması,**

➤ **Çiftçilik faaliyetlerinde çevre ve gıda güvenliğine, hayvan sağlığına ve refahına çapraz uygunluğuna ve ayrıca çiftliğin iyi tarım ve çevre koşuluna uygun olarak korunması şartına bağlanması,**

gerekmektedir.

Peki neden tarım parsellerini doğru olarak tanımlamak, doğru olarak tespit etmek istiyoruz ?

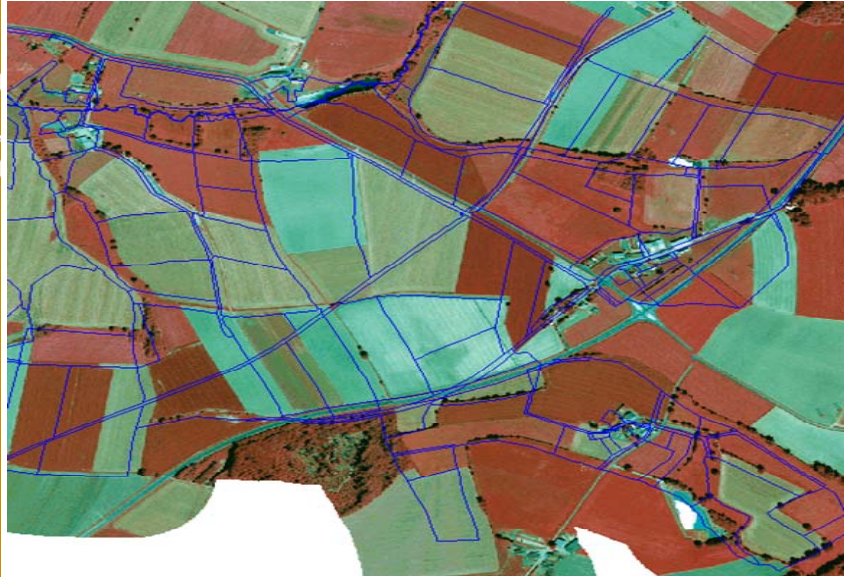
Bunu Sizlere 3 harita ile açıklayacağım.

KADASTRO

MEVCUT DURUM

**KADASTRO VE FİİLİ
DURUM ÇAKIŞTIRILMIŞ**

Sizlere bu bilgiler ışığında mühendis arkadaşlarımız önlerindeki bilgisayarlarda yer alan görüntüler üzerinde işlediğiniz arazilerin yerlerini göstermenizi isteyecekler.

Burada bulunmayan çiftçilerimize de yine sizlerin de yardımlarıyla köyde ulaşacağız.

Aşağıdaki haritada görüldüğü şekilde işlediğiniz arazileri belirleyip, harita üzerine göstereceksiniz.

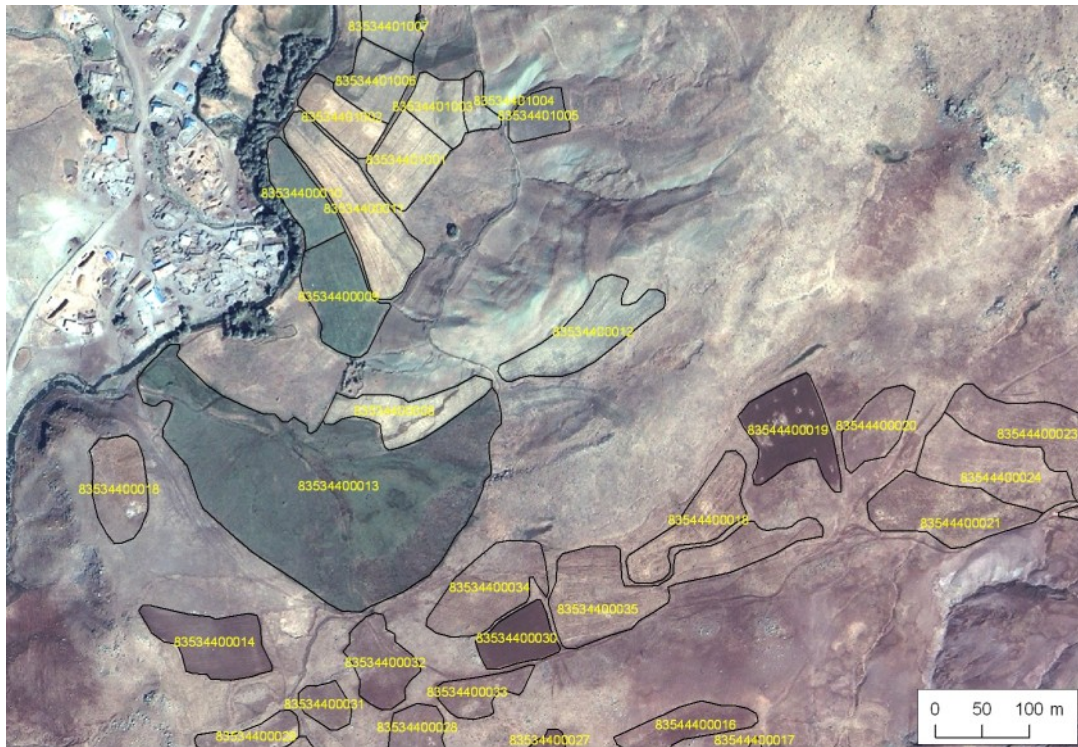
EK 2 Sayısallaştırılmış ve Sayısallaştırılmamış Orto-Görüntü

TEKİRDAĞ;

AĞRI;

EK 3 Anket Formu

I.BÖLÜM

Tezin Adı: Türkiye’de fonksiyonel Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin kurulması ve benimsenmesi üzerine bir araştırma.

Anket no:

İli : Ağrı / Tekirdağ

Deneğin adı:

İlçesi : Merkez

Tarih :

Köy/Mah. :

Anketi yapan:

1. Kişisel Özellikler

TC Kimlik No						
Vergi No						
Çiftçi Belge No						
Yaş						
Medeni Hali						
Cinsiyet						
Eğitim Düzeyi	OKUR YAZAR DEĞİL	OKUR YAZAR	İLKOKUL	ORTA OKUL	LİSE	ÜNİVERSİTE
Hanehalkı say.						
Köyde Yönetime Katılma	Yok	Muhtar	Aza	Koop.Yön. Kur	Köy Derneği	Diğer
İşletmeniz ile ilgili Kayıt Tutarmısınız						
Evetse Hangi Kayıtları	Defter	İşletme Geliri ile ilgili		Verimle ilgili	Diğer	
Sigortası	Var	Yok				
Varsa Adı						
Ürün sigortası	Var	Yok		Adı:		
Emeklilik Durumu	Var	Yok				
Varsa Nereden						

2. Arazi Varlığı

- a) Toplam Arazi Miktarı (Sahip Olunan) (Da.) :
b) Toplam Arazi Miktarı (Kullanılan) (Da.) :
c) Desteklenen Arazi Miktarı (Da.) :

KULLANILAN ARAZİ ADA NO.	K.ARAZİ PARSEL NO	K.ARAZİ PARSEL BÜYÜKLÜĞÜ (DA.)	K.ARAZİNİN BULUNDUĞU KÖY/MAH.ADI	K.ARAZİNİN TAPUDAKİ VASFI	HİSSE ORANI
1- 2- 3- 4- 5- ...	1- 2- 3- 4- 5- ...	1- 2- 3- 4- 5- ...	1- 2- 3- 4- 5- ...	1- 2- 3- 4- 5- ...	1- 2- 3- 4- 5- ...

e)

MÜLKİYET (Kendi malı, ortak, kira, oğlunun, kızının, diğer, parsel parsel)	DURUMU	Alanı (da)
1- 2- 3- 4- 5- ...		

f)

SULANMA DURUMU (Kuru, sulu, kısmen)	KULLANIM ŞEKLİ (Endüstri bitkileri, Tahıllar, Çayır- Mere,,Bağ, Zeytin, Baklagil vs.)	ÜRÜN CİNSİ
1- 2- 3- 4- 5- ...	1- 2- 3- 4- 5- ...	1- 2- 3- 4- 5- ...

3. Yıllık gelir kaynakları

Gelir kaynağı	Ortalama gelir (milyon TL/yıl)	Ayrılan zaman (Tam veya kısmi)
Tarım:		
Tarım dışı(belirtiniz):.....		

4. Kredi kullanıyor musunuz?

- a)Her yıl
- b)Gerektiğinde
- c)Kullanmıyor
- d)Bilmiyor, hatırlamadı

5. Bir kooperatife üye misiniz?

- a)Hayır
- b)Köy Kalkınma Kooperatifi
- c)Tarım Kredi Kooperatifi
- d)Tarım Satış Kooperatifi
- e)Sulama Kooperatifi
- f)Pancar Kooperatifi
- g)Önder Çift.Der.
- h)Diğer.
- ı)Bilmiyor

6. Traktör varlığı;

- ☐ Traktör var yok
- ☐ Başka (Belirtiniz).....

7. Hayvan Varlığı(adet):

Büyükbaş:

Küçükbaş:

8. İşletme Özellikleri

8.1. İşletme büyüklüğü ve arazi mülkiyet biçimi

Arazi kullanım şekli	Alan (da)	Arazi kullanım şekli	Alan (da)
1. Mülk arazi (işlenen)		4. Ortağa verilen	
2. Ortağa tutulan		5. Kiraya verilen	
3. Kiraya tutulan		6. Toplam işletme arazisi	

9. HABERLEŞME DAVRANIŞLARI

9.1 Televizyonunuz var mı?

1-hayır 2 evet 3 Diğer

9.2 Televizyon izleme sıklığınız nedir?

1- her gün izlerim 2- zaman buldukça izlerim
3- Haftada 4-5 gün izlerim 4- haftada 1 gün izlerim
5- Hiç izlemem 6- diğer

9.3 Gazete alırmısınız?

1-hayır 2 evet 3 Diğer

9.4. Gazete alma sıklığınız nedir?

1- her gün alırım 2- zaman buldukça alırım
3- Haftada 4-5 gün alırım 4- haftada 1 gün alırım
5- Hiç almam 6- diğer

9.5. Gazete okuma sıklığınız nedir?

1- Hergün 2- 2-3 günde bir
3- Elime geçtikçe 4- Hiç okumam
5-Diğer

10. YAYIM ELEMANLARI,

10.1 Yayım elemanları ile görüşme

	Hiç katılmadım	Onlar geldiğinde	Her hafta	İşim düştükçe
Yayım elemanları ile görüşme durumu				

11. Bilgi kaynakları, ilişki sıklığı ve yararlılık durumu:

Tarımsal üretim faaliyetine ilişkin bilgi kaynaklarınız, ilişki sıklığınız, yararlılık durumları hakkında bilgi veriniz:

Bilgi kaynağı	İlişki sıklığı (son 1 yılda)	Konular	Yararlılık durumu	İlişki yoksa nedeni
1. Aile üyeleri				
2. Lider çiftçiler				
3. Proje Yöneticisi				
4. Diğer yetiştiriciler				
5. Tüccar				
6. İlçe müd./ elemanı				
7. Araştırma enst./elemanı				
8. Üniversite/araştırmacı				
9.Girdi satanlar				
10. Kooperatifler				
11. Çiftçi örgütleri (TZOB)				
12. Ziraat Bankası				
13. Teknik kitap				
14. Tarım dergisi				
15. Gazete makalesi veya haberi				
16. Broşür, mektup, poster vs.				
17. Televizyon programı				
18. Video gösterimi				
19. Radyo programı				
20. Kurs				
21. Toplantı				
22. Demonstrasyon veya deneme				
23. Konferans, seminer, panel				
Diğer (belirtiniz)				

II.BÖLÜM

Anket no: **Deneğin adı:** **Tarih :** / /
2007
İli : Ağrı / Tekirdağ **İlçesi :** Merkez **Köy/Mah. :**
Anketi yapan:

ANKET SORULAR:

- a) Böyle bir sistemin(IACS) Ülkemizde uygulanması konusundaki düşünceleriniz.
- a)Uygulanamaz, b) Uygulanabilir c) Zorunlu olursa uygulanır d) Zamana bağlı
- b) Tapu sahibinden ziyade toprağı işleyen bu sistemde dikkate alınmasını nasıl karşılıyorsunuz ?
- a)Olumlu b)Olumsuz c) Fikrim yok
- Olumsuz ise nedeni
.....
- c) Bu sistemin uygulanmasını kolaylaştırmak için neler yapmak gerekir.
-
.....
Fikrim yok:
- d) Bu sistemin tam olarak uygulanması durumunda siz göre gelecekte neler değişir?
- Olumlu :
.....
.....
Olumsuz:
.....
.....
Fikrim yok:

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : İsmail Hakan ERDEN
Doğum Yeri : Manisa
Doğum Tarihi : 21.03.1961
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Bornova Anadolu Lisesi (1979)
Lisans : Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Bahçe Bitkileri Bölümü (1984)
Yüksek Lisans : Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı (1994)

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl

T.C. Ziraat Bankası Manisa Şubesi 1984 – 1988
T.C. Ziraat Bankası Sivas Şubesi 1988 – 1989
T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü
Zirai krediler Müdürlüğü- Mühendis 1989 - 1994
Zirai krediler Müdürlüğü- Başmühendis 1994 - 1997
Zirai krediler Müdürlüğü- Müdür Yard. 1998 - 2002
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü 2002 – 2007
Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü 2008-
-Uzaktan Algılama ve Tarım Arazileri Bilgi Merkezi Sorumlusu ve
- Arazi Bilgi Sistemleri Şube Müdürü.
- IACS/LPIS Proje Koordinatörü

Yayınları (SCI)

Kontrollü Zirai Krediler Semineri 1985, 1989
Proje Değerlendirme Semineri, 1992

Tarımsal Krediler Semineri – 1985, 1992, 1994, 1997
Temel Bilgisayar Kullanımı Kursu – 1985, 1996, 1998
Proje Hazırlama ve Değerlendirme Kursu - 1999
Yönetim Becerilerinin Geliştirilmesi- ANKARA-2000
TAIEX-Arazi Sahiplenmesi –BRÜKSEL-BELÇİKA – 2003
TAIEX-Kırsal Kalkınma Semineri- ANKARA – 2003
TAIEX- Ödeme Kurumu Konulu Seminer – ANKARA- 2004
NETCAD Eğitim Programı – ANKARA 2004
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Proje Döngü Yönetimi Kursu- 2004- ANKARA
Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kursu (Eğitmen)-2004 İZMİR
Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kursu (Eğitmen)2005ANTALYA
Avrupa Birliği Ortak Araştırma Merkezi –JRC Uzaktan Algılama ile Kontrol
ISPRA-MİLANO- İTALYA -2005
Avrupa Birliği Ortak Araştırma Merkezi –JRC ve İtalya Ödeme Ajansı ROMA-
İTALYA- 2005
Uluslararası 11.Arazi Bazlı Desteklemelerde Uzaktan Algılama ile Kontrol
Konferansı KRAKOW-POLONYA- 2005
Uluslararası Uzaktan Algılama ile Kontrol 2006 yılı Açılış Toplantısı-Avrupa
Birliği Ortak araştırma Merkezi(JRC). Mart 2006 ISPRA-MİLANO-İTALYA
TAIEX- Entegre İdare ve Kontrol Sis. ve Arazi Parsel Tanımlama Sistemi(LPIS)
Konulu Seminer (Düzenleme ve Koordinasyon-Yerel Koordinatör)– ANKARA –
Temmuz 2006
Uluslararası , Uzaktan , Algılama ile Kontrol 2007 yılı Açılış Toplantısı – Avrupa
Birliği Ortak Araştırma Merkezi Mart 2007 ISPRA- MİLANO-İTALYA.
Uluslararası Arazi Parsel Tanımlama Sistemi Çalıştayı. Avrupa Birliği Ortak
Araştırma Merkezi. Ekim 2007- ISPRA- MİLANO-İTALYA
Uluslararası Ortak Tarım Politikasının Desteklenmesinde Coğrafi Bilgi konulu
MARS-PAC 2007 Yılı Konferansı. Avrupa Birliği Kasım 2007 – MADRİD-
İSPANYA.
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS) AB Proje Döngüsü ve Mantıksal
Çerçeve Semineri. Aralık 2007- ANKARA
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS) AB Projeleri hazırlama Semineri. Ocak
2008 - ANKARA